

Riksdagens protokoll

2010/11:42

Tisdagen den 18 januari

Kl. 13.00 – 15.58

18.00 – 19.19

Protokoll
2010/11:42

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 17, 20, 21 och 22 december.

2 § Anmälan om inkomsten granskningsrapport från Riksrevisionen

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2011:1 Säsongsarbetslösa och arbetslöshetsförsäkringen – omställningsförsäkring eller yrkesförsäkring?

3 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 20 januari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C), statsrådet Gunilla Carlsson (M), statsrådet Tobias Billström (M), statsrådet Birgitta Ohlsson (FP) och statsrådet Ulf Kristersson (M).

4 § Meddelande om namnändring

Förste vice talmannen meddelade att Désirée Pethrus Engström (KD) ändrat namn till *Désirée Pethrus*.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2010/11:125

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:125 Rekordhöga elpriser
av Lars Johansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 februari 2011.

Skälet till dröjsmålet är planerade nationella och utrikes resor.

Stockholm den 17 januari 2011

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (C)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2010/11:139

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:139 Fuskets inom taxibranschen
av Raimo Pärssinen (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 februari 2011.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor utomlands.

Stockholm den 22 december 2010

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2010/11:121 om ungas droganvändning

Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Ylva Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska droganvändningen bland unga som har ökat i hela landet men allra mest i Stockholm.

Först vill jag säga att jag delar Ylva Johanssons oro för våra barns och ungdomars drogvanor. Kampen mot narkotika är ett långsiktigt arbete som är högt prioriterat av regeringen.

Vi möter ständigt nya utmaningar, inte minst i form av nya droger som säljs via Internet. För att förhindra en sådan utveckling och få till stånd en snabbare narkotikaklassning har regeringen utarbetat en effektivare narkotika- och dopningslagstiftning där Folkhälsoinstitutet fått en mer aktiv och offensiv roll för att snabbare än i dag kunna identifiera nya substanser. Tull och polis får också möjlighet att beslagta misstänkta droger redan innan dessa klassas som narkotika. Lagen träder i kraft den 1 april i år.

Ansvar för att möta utmaningarna inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdena (ANDT) vilar på många aktörer i samhället. Det förebyggande arbetet förutsätter ett sektorsövergripande perspektiv där myndigheter och andra samhällsaktörer inom olika områden och på olika nivåer samverkar och utvecklar gemensamma strategier. Sedan 2008 har samtliga län en ANDT-samordnarfunktion för att samordna och stimulera detta arbete.

Alkohol- och narkotikahandlingsplanerna 2006–2010 har utgjort en viktig grund för regeringens insatser under mandatperioden. För att stödja och stimulera genomförandet av handlingsplanerna har regeringen årligen avsatt 260 miljoner kronor. Under den kommande mandatperioden avsätts ca 1 miljard kronor till förebyggande arbete.

Statens folkhälsoinstitut (FHI) har haft huvudansvaret för att följa upp och utvärdera handlingsplanerna. Enligt FHI:s slutrapport, som lämnades i januari 2010, har en tydligare myndighetsstruktur skapats genom att operativa uppgifter, som tidigare bedrevs i kommittéform, har överförts till de reguljära myndigheterna och genom att Socialdepartementet har en samordnande roll.

FHI fick år 2009 i uppdrag av regeringen att kartlägga och följa upp det förebyggande arbetet i kommunerna som särskilt riktas till barn och ungdomar i olika risksituationer.

Under den gångna mandatperioden avsattes 75 miljoner kronor per år till länsstyrelserna för att stimulera alkohol- och narkotikaförebyggande insatser på lokal nivå. Uppföljning av det förebyggande arbetet kommer att ske 2011 och 2012.

Den 8 november 2010 fastställde kommunfullmäktige i Stockholm revideringen av Stockholms tobaks-, alkohol- och narkotikapolitiska program (Stanprogrammet) för perioden fram till 2012. Syftet med Stanprogrammet är att det ska bidra till att utveckla Stockholms stad till en bra miljö att leva och verka i. Stockholms stad ska vara en miljö som ger goda hälsofrämjande uppväxtvillkor för barn och ungdomar.

Regeringen har beslutat om en ny samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken som just skickats som proposition till riksdagen.

Politiken bygger på visionen om ett samhälle där alla människor ska ha förutsättningar att växa upp och leva utan risk att skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning eller tobak.

Arbetet ska vara långsiktigt och kunskapsbaserat med individen och familjen i centrum. Samordningen och samverkan mellan det hälsofrämjande, förebyggande, brottsbekämpande, behandlande och rehabiliterande ska förstärkas. Förebyggande och tidiga insatser i samverkan mellan berörda aktörer ska prioriteras.

Vård, behandling och rehabilitering ska vara likvärdiga och ske i samverkan och samarbete mellan olika vårdgivare och aktörer.

Statens bidragsgivning under strategiperioden ska vara mer långsiktig och mindre fragmentarisk.

Anf. 2 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med att tacka statsrådet för svaret.

Det är lätt att föreställa sig den förtvivlan som en förälder måste känna om man upptäcker att det egna barnet eller tonåringen har börjat

använda droger, eller den förtvivlan som ett syskon, en flickvän, en pojkvän eller någon annan nära anhörig känner.

Man ska alltid vara försiktig med att dra säkra slutsatser av statistiken när det gäller droganvändning, men mycket tyder på att vi har sett ett trendbrott och att droganvändningen bland unga nu verkar öka och att den ökar allra mest i Stockholm. Orsakerna är säkert flera, och vi kan bara spekulera i dem. Men helt klart är väl att vi har en ökad tillgång på narkotika, inte minst cannabis men också andra droger i vårt samhälle, och att priset är relativt lågt.

Man kan också diskutera om attitydförändringar har skett. Jag tror att det är så och att det är fler som tror att man kan prova eller använda droger liksom på ett städat sätt utan att vara i riskzonen för att fastna i ett missbruk. Så är det inte. Det är inte bara den som har andra sociala problem eller andra svårigheter som fastnar i missbruk, utan det kan vem som helst göra. Men vi vet att det finns ett klart samband mellan klyftorna i samhället och droganvändning.

När vi nu har sett flera års utveckling där klyftorna i samhället har ökat, där arbetslösheten har ökat och där fler människor tvingas försörja sig på socialbidrag är det dess värre kanske inte så förvånande att det kan finnas ett samband med att droganvändningen nu ökar.

Det tycks vara så att det är användningen av cannabis som ökar. En del tror kanske att det inte är en så farlig drog, men det är det. Det påverkar naturligtvis kroppen, men kanske allvarligast är att cannabis och haschrökning försämrar individens förmåga att använda sin egen intellektuella kapacitet, förmågan att reflektera. Det påverkar också möjligheten att växa sig vuxen och den nödvändiga frigörelse och det vuxenblivande som ska ske i tonåren.

De som i många år missbrukar cannabis blir avtrubbade och passiva, får svårt att lära sig nya saker och att arbeta koncentrerat. Närstående brukar ofta uppleva en karaktärsförändring. Många går rakt in i passivitet och en oförmåga till planerad verksamhet. Det här är naturligtvis väldigt allvarliga konsekvenser av ett ökat haschbruk, men vi tror att användningen av andra droger också har ökat.

För oss politiker ligger ett viktigt ansvar i att försöka vända den här utvecklingen, och tydligast vilar naturligtvis ansvaret på regeringen och på det ansvariga statsrådet Maria Larsson. Man skulle kunna sammanfatta det sätt vi bör arbeta på i politiken med att det ska vara svårt att börja och lätt att sluta när det gäller narkotikabruk.

Regeringen har nyligen presenterat en proposition för riksdagen som inte innehåller någonting nytt på det här området. Där upprepar man många av de vackra ord som har funnits i flera tidigare propositioner och strategier om att det är en prioriterad fråga. Ja, allt annat vore väl anmärkningsvärt. Självklart måste det vara en högt prioriterad fråga att säkerställa att så få unga som möjligt använder eller fastnar i missbruk av narkotika och att de som gör det ska få all hjälp att komma därifrån. Det vore härresande om man inte sade att det var en prioriterad fråga.

Men när det gäller konkreta åtgärder finns det just ingenting i regeringens proposition. Därför kvarstår min fråga till statsrådet: Vilka konkreta åtgärder avser regeringen att vidta för att minska droganvändningen bland unga?

Anf. 3 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag har stort förtroende för statsrådets ambitioner och strategier när det gäller narkotikaproblematiken och för regeringens intentioner att försöka motverka missbruk av droger i vårt samhälle.

Här kommer en bild från den svenska verkligheten. En flicka berättar via ett socialt medium så här:

Jag var på väg hem till en killkompis lägenhet – jag är tjej, 18 år. När jag kom fram så var det två killkompisar där. Vi rökte lite, har bara rökt någon gång innan. De hade tydligen ätit en liten dos svamp, men de kände knappt av det, så de åt varsin dos till och frågade om jag ville testa. De sade att det var kul, att man såg saker och blev jätteglad. Jag ville först inte, hade ju egentligen ingen aning om vad det var för något. Men de övertalade mig till slut, så jag stoppade i mig en dos. Sedan efter en stund så började jag helt plötsligt gapskratta åt ingenting, började känna mig konstig, så jag lade mig i sängen. Plötsligt började det kännas som att jag tynade bort från mig själv. Har aldrig mått så dåligt i hela mitt liv, hamnade i någon sorts tankeloopar att jag var tvungen att ta livet av mig. Hade inte mina ”kompisar” varit där så hade jag säkert också gjort det. Men i alla fall har jag mått så himla dåligt efter det här. Jag har fått ångestattacker, självmordstankar. För några veckor sedan skrev jag mitt avskedsbrev till familjen och vänner. Jag är så orolig över att jag aldrig ska bli mig själv igen och må bra. Kan ni hjälpa mig? Kommer det här att gå över, eller kommer jag att må så här dåligt i hela mitt liv? Hjälp mig, snälla!

Jag tar till orda här för att än en gång belysa hur lätt det är att få tag i de droger som Ylva Johansson nämner – cannabis är det vanligaste, men det är också svamp och andra droger – på Internet. Man kan gå in och beställa på olika sajter. Det kommer hem ett brunt kuvert. Det är en avi och ett rekommenderat brev. Och så hämtar man ut det här.

De sju som dog av krypton fanns runt om i landet. Ylva Johansson interpellerar om ungas droganvändning i hela landet och mest i Stockholm. Det här är naturligtvis mest vanligt i Stockholm, men det är inte ett storstadsfenomen längre. Det händer runt om i hela landet, överallt, och det sprider sig.

Någon kan få hem det där bruna kuvertet och sitta ensam hemma och experimentera med droger.

I debatten i morse hörde vi Ewa Berndtsson, en förälder, förklara för oss tv-tittare och medborgare i det här landet att hon inte hade sett vad som hände med hennes son som hamnade i missbruk. Hon sade att hon märkte att det var någonting, men hon kunde inte riktigt ta på vad det var som hände. Hon uppmanade föräldrar att verkligen vara på sin vakt och kolla vad det är som händer när det sker någon förändring med en son eller dotter.

Jag skulle här i dag vilja fråga Maria Larsson hur hon ser på just föräldrarnas roll och även på skolans betydelse, kanske framför allt föräldrarnas roll, eftersom det har gjorts en hel del undersökningar som kan visa vad de betyder.

Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! I många familjers liv är få katastrofer större än att upptäcka att någon nära anhörig, oftast något barn, är missbrukare av anting-

en alkohol eller, ännu värre, narkotika. Tyvärr är det alldeles för många, som Roland Utbult och Ylva Johansson tidigare har berättat, som upptäcker detta.

Vi har vid flera tillfällen tidigare haft debatter om detta. Jag har deltagit i flera debatter med Maria Larsson om detta. Jag vill gärna nämna för protokollet att Lars Lilja har varit väldigt flitig när det gäller att ställa interpellationer om framför allt dopning. Det har varit viktigt att vi har fått de här debatterna. Jag deltar med glädje i den här också, för den interpellation som Ylva Johansson har ställt är viktig för de drabbade – andra berör det egentligen inte.

Men, fru talman, inte minst när man ser på dopning tycker jag att man måste se till vad det är som gör att det sprids så mycket olika droger i samhället. Jag ser att det finns två orsaker.

Det första är att det finns en väldig lönsamhet i den här hanteringen. Lönsamheten i hanteringen är det första man måste angripa. Det andra är att det finns, som Ylva Johansson uttryckte det, en överslätande attityd hos många. Man tror inte att bruket är både medicinskt skadligt och socialt skadligt. Det handlar om båda delarna. Det finns en aura av häftighet över att använda narkotika av olika slag och dopningspreparat.

För min del, för att ansluta till de debatter som Maria Larsson och Lars Lilja har haft tidigare, tycker jag att man har sett något på ett område. När det gäller gym och framför allt när det gäller idrotten har man nämligen gått in väldigt tufft med att se till att kontrollverksamheten har varit effektiv. Vi har också en bra internationell verksamhet när det gäller att motverka användning av dopningspreparat i idrottsammanhang.

Vi måste få samma attityd, genom opinionsbildning och kunskaps-spridning, att detta är någonting som inte är bra för kroppen. Detta får de sociala konsekvenserna, men det börjar ändå med de medicinska konsekvenserna av att man tillför kroppen de här olika preparaten. Både opinionsbildning och kunskaps-spridning behövs för att motverka den överslätande attityd som finns i fråga om bruk av narkotika.

När det gäller den första delen, lönsamheten, gäller det att använda alla de legala vapen som vi har i landet. Då handlar det om tull och polis och så vidare. Men jag tror också att man måste fundera kring den här ekonomiska brottsligheten, som gör det så otroligt lönsamt. Jag tror att man också måste angripa den serviceverksamhet som finns genom bankkonton och annat, där man förvarar pengar. På samma sätt som vi vill förebygga skattebrottsverksamhet måste vi se till att den ekonomiska service med vars hjälp den här ekonomiska brottsligheten lever attackeras hårt.

Fru talman! Då tror jag för min del att vi kan få en effekt och att det blir kännbart för dem som sysslar med den här typen av verksamhet, så att de förstår att det inte heller är ofarligt för dem, utan de hamnar ofta där de ska vara, nämligen i finkan, på något sätt.

Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Tack för alla inlägg! Det är en angelägen och viktig debatt, och jag vet att vi alla är överens om betydelsen och vikten av att vi har ett aktivt och intensivt förebyggande arbete i vårt land.

Utmaningarna är större än de har varit tidigare – låt mig säga det. Inte minst oroas jag över den Internethandel som flera av er har belyst i era

inlägg. Den når unga människor, det är förhållandevis billigt att handla och Posten ombesörjer väldigt mycket av transportererna för narkotikaleverans till ungdomar.

Detta är ett stort bekymmer, och det har föranlett regeringen att försöka hitta vägar att ta krafttag för att komma åt de här kanalerna. Ett sätt är den proposition som vi har lagt fram till riksdagen och som kommer att träda i kraft den 1 april detta år. Den innebär att vi sätter mycket hårdare bevakning när det gäller att snabbt upptäcka nya preparat. Det kommer en ständig ström. Man ändrar någon liten substans, det heter något nytt och så finns det där och är inte narkotikaklassat.

Vi ger nu möjlighet för Folkhälsoinstitutet att tidigt kunna köpa in, analysera och identifiera nya substanser så att vi får ett snabbare klassificeringsförfarande. Vi ger också tull och polis möjlighet att ingripa när de hittar medel som ännu inte är narkotikaklassade men kan tänkas bli det framöver. De ska kunna gå in i ungdomsgrupper och beslagta den typen av preparat. Det tror jag är mycket viktigt för att tull och polis inte ska stå bakbundna av den utveckling som vi har sett. Det är svårt för lagstiftare att hålla jämna steg med dem som är profitörer på verksamheten, det vill säga alla dem som tjänar massor med pengar på att ungdomar köper via Internet och givetvis också via andra kanaler.

Cannabis är den absolut vanligaste drogen som ungdomar testar. Cannabisen finns i vårt land i en mycket större omfattning än tidigare. Vi har verkligen nya utmaningar. Därför blir attitydpåverkan viktigt, och det ska jag komma tillbaka till.

När det gäller cannabis pågår just nu en cannabiskampanj i Skåne för att vi ska se om vi kampanjvägen kan förändra attityder. Det är Folkhälsoinstitutet som tillsammans med CAN gör detta, och vi kommer att utvärdera kampanjen för att se om den ska användas i större utsträckning i hela landet. Vi måste dock veta att kampanjer kommer rätt ut och får avsedd effekt. Vi har gjort många kampanjer i det här landet som inte har haft avsedd effekt, och därför är det viktigt att noga prova ut sådant här.

Vi vet också att det är storstäderna som är mest drabbade. Det finns i dag ett trestadssamarbete mellan våra tre största städer som regeringen via länsamordnarna har initierat i dessa städer för att de ska kunna dra gemensamma erfarenheter och slutsatser och på det sättet kunna göra ett mer aktivt arbete.

Det här är några exempel på det vi försöker bygga som handlar om långsiktighet och uthållighet. Detta är nämligen inte ett arbete som låter sig göras och bemästras med en enda kampanj eller en enda insats. Det är precis det som vår strategi går ut på: Vi är tydliga med att det handlar om långsiktiga mål.

Vi kommer att komma tillbaka till riksdagen varje år och redovisa vad som har hänt på det konkreta planet. Tanken är att det här ska brytas ned i ett mycket konkret arbete. Därtill är våra länsamordnare garanter för att det inte blir några vita fläckar på kartan utan att arbetet pågår överallt i varenda kommun i hela Sverige.

Anf. 6 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Roland Utbult tog upp ett viktigt perspektiv som kanske är en av de saker som gör att föräldrar som upptäcker att deras barn missbrukar narkotika känner en sådan enorm förtvivlan och rädsla. Det är

Prot. 2010/11:42
18 januari

Svar på
interpellationer

att det finns en väldigt stor risk att barnet impulsivt ska ta sitt liv. Av utvecklingen kan man se att det har varit en suicidal trend, kan man säga, av att framför allt hoppa framför tåg, ut från fönster och annat under påverkan av rus. Det finns en väldigt risk för detta.

Det är lätt att föreställa sig den förtvivlan som föräldrar känner, och det är klart att det är oerhört viktigt att på olika sätt underlätta för föräldrar och andra som finns runt unga människor att upptäcka missbruk.

Men jag skulle vilja säga att en av de frågor som jag saknar svar på från regeringen är att när man upptäcker missbruket, hur ska man då få hjälp? Roland Utbult citerade en ung kvinna från Internet som säger: Kan någon hjälpa mig?

Man behöver inte vara länge ute på Internet för att finna den sortens rop på hjälp från enskilda individer, från föräldrar och från andra anhöriga. Jag träffar oerhört många föräldrar som vet att deras barn missbrukar cannabis eller andra droger och som förtvivlat slåss för att få hjälp. Några lyckas, men de upplever att de hela tiden måste vara där och slåss, vara starka och se till att de får insatser för sitt barn – som kanske inte ens alltid vill eller är med på noterna.

Alla föräldrar orkar inte det, och man behöver också energin till annat än att slåss med myndigheter och vårdinstitutioner.

Jag vill komma tillbaka till det jag sade i mitt första inlägg: För att stävja utvecklingen behöver vi två saker. Det ska vara svårt att börja. Det ska bli svårare att börja. Det ska vara lätt att sluta. Det måste bli lättare att sluta.

Maria Larsson har både i sitt svar och i sitt första inlägg här kommit tillbaka till insatser som görs för att det ska bli svårare att börja. Jag välkomnar dessa insatser; det är utmärkt att det ska bli lättare att klassificera de nya drogerna och att det ska bli lättare att ingripa mot de nya drogerna. Det är mycket välkomna förbättringar.

Det jag saknar svar på är hur man ska få hjälp. Hur ska den som är i missbruk och den som är anhörig till någon som är i missbruk få den hjälp och de insatser som de rimligen kan begära av samhället?

Den socialdemokratiska regeringen satsade på det vi kallade Ett kontrakt för livet. Det var en stor satsning på konkreta vårdinsatser. Man kan naturligtvis göra andra satsningar och andra konkreta insatser, men det är det som behövs. Det är inte rimligt att människor lämnas i sticket, men det är många som upplever att det blir så i dag.

Anf. 7 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Som jag sade har jag stort förtroende för statsrådet och regeringens arbete och intentioner på det här området. Jag har här en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, drog- och tobakspolitiken. Här finns många goda ambitioner – låt oss hoppas att det mesta slår in.

Här finns bland annat det här med föräldrarna, som jag återkommer till. Jag hoppas få en kommentar här när det gäller föräldrarnas betydelse. Örebro preventionsprogram, ÖPP, har använts bland annat i Öckerö kommun. Jag talade en gång med deras drogsamordnare, Håkan Fransson. Eftersom statsrådet åker runt i landet mycket tror jag att hon vet vem Håkan Fransson är. Han har gjort ganska uppseendeväckande resultat i den kommunen genom att rikta sin information till föräldrarna i första

hand. Man skriver ett slags avtal och skapar nätverk mellan föräldrar så att de samverkar i detta.

Jag skulle också gärna, om det hinns med, få en kommentar om skolans betydelse som informationskälla. Vi följer ofta USA i spåren, och 2003 uppgav 54 procent av de amerikanska åttondeklassarna att de dagligen möttes av budskap mot droger. År 2010, sju år senare, har den andelen sjunkit till så lite som 18 procent.

Detta är viktigt, för man är orolig att barn och ungdomar ser droger som mindre farliga om de inte får information om dem.

Jag skulle vilja ha en kommentar till detta.

Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att föräldrar är de allra mest betydelsefulla drogförebyggarna. De är extraordinära när det gäller att kunna påverka sina ungdomar. De är fantastiska, men de vet inte alltid sitt otroliga värde.

Föräldrarna är regeringens viktigaste samarbetspartner. När vi har format vår ANDT-strategi har föräldrarna i allra högsta grad varit inblandade. När vi tittar på narkotikahandlingsplanen handlar det också om att samarbeta med Föräldraföreningen mot narkotika och RMS på det nationella planet och på det lokala planet.

Min statssekreterare och jag har varit på rundresa till alla län, och vi har där talat om drogförebyggande arbete. Vi nämner alltid Örebro preventionsprogram. Det är ett program där skolan samverkar med föräldrarna, och det ger resultat. Metoden har spridit sig överallt i Sverige. Den finns på många ställen. Skolan utgör arena för information. Alla föräldrar finns där i samband med föräldramöten, och föräldrarna sluter sig samman och gör gemensamma överenskommelser och har en likartad kommunikation till sina ungdomar. Det har betydelse, och det ger resultat. Skolan är viktig som arena, och skolan har i många år bedrivit ANT-undervisning. Men vi ser att det är först när skolan samarbetar med föräldrarna som man också når resultat när det handlar om att ungdomar ska säga nej. Vi har sett det tydligt på alkoholsidan där det är allt färre niondeklassare som använder alkohol. Det är en positiv trend. Det går också att göra när det gäller narkotika.

Låt mig igen betona vikten av skolans arbete – självklart – och skolans samarbete med föräldrarna. Föräldrarna är centrala och viktiga drogförebyggare. Det är något som vi tar hänsyn till, som vi kalkylerar med och som vi vill skriva mycket om i våra strategier.

Alla vuxna är självklart viktiga som attitydbyggare, för att skapa opinion, att det är många budskap som möter de unga som talar mot droger, som talar om drogers farlighet. Tyvärr finns det alltför många artister som står för ett motsatt budskap. Jag skulle vilja ha ett upprop bland artister mot droger. Jag vill att många artister ska kommunicera detta. Det har betydelse.

Vi har också ett uppdrag där vi ute på nätet har låtit placera budskap mot droger.

Jag vill säga några ord om vård. Jag får komma tillbaka till det i mitt nästa inlägg eftersom jag inte hinner berätta allt nu. Även om vi har gjort mycket på den förebyggande sidan har vi inte glömt bort den behandlande sidan. Nya färskta riktlinjer för missbrukarvård kom från Socialsty-

relsen för några år sedan. De bygger på den senaste forskningen. Vi har sett till att Socialstyrelsen har fått resurser för att sprida kunskapen runt om i hela landet. Bästa tillgängliga kunskap ska finnas på plats på det lokala och regionala planet. Sedan ser det ännu olika ut, och det finns mer planerat att göra. Jag får återkomma till det i mitt nästa inlägg.

Anf. 9 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Föräldrars kärlek, omsorg och ansvar är helt avgörande för barns och ungas möjligheter att växa upp på ett bra sätt och till ett bra liv. Men jag är säkert inte ensam som tonårsförälder om att önska att min kärlek, mitt ansvar och min omsorg ska räcka för att skydda mina barn mot det som de kan råka ut för. Det gör det inte alltid. Därför måste också samhället göra insatser. Vi får aldrig förledas att tro att när en ung människa börja röka hasch eller använda andra droger beror det på att det barnet inte har föräldrar som älskar, ställer upp eller tar ansvar. Så enkelt är det inte. Därför är det så viktigt på vilket sätt som samhället kan ställa upp med vård, omsorg och behandlande insatser.

Det är så upprörande att den unga människa som i dag söker hjälp och säger att "jag vill ha hjälp, jag är så orolig för vad som händer med mig och mitt droganvändande" inte får hjälp omedelbart. Många blir hänvisade till att vänta flera månader, ibland ett halvår: Kom tillbaka om ett halvår, så kanske du kan få hjälp eller behandling. Det är inte rimligt.

Jag hoppas att Maria Larsson ska använda sitt sista inlägg för att svara på dessa konkreta frågor. Det är självklart bra med Socialstyrelsens riktlinjer som ger bättre kvalitet på vården, men fortfarande kommer många över huvud taget inte till denna vård eller behandling. Maria Larsson säger att de vill skriva mycket om dessa saker i strategierna. Jo, det är väl bra. Men vad ska man konkret göra för att unga människor som söker hjälp för sin droganvändning och sitt drogmissbruk ska få hjälp omedelbart?

Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Jag skulle vilja påstå att under Ylva Johanssons tid som ansvarig minister i en socialdemokratisk regering fick ingen vård direkt. Den här regeringen har kortat köerna till vården på ett dramatiskt sätt. Det kommer vi att fortsätta med. Målet är att man ska få vård omedelbart. Dit är vi på väg.

När det handlar om missbrukarvården är det viktigt att ha kunskap. Den kunskapen har vi gett Socialstyrelsen i uppdrag att sprida. Det har varit ett stort intresse från professionen själv. Det gläder mig. Från både socialtjänsten och från missbrukarvården, som har många aktörer, har intresset varit stort för att ta del av de regionala konferenserna.

Utöver det har vi sett behovet av en missbrukarvård, som inte fungerar överallt i landet. Så har det varit under lång tid. Missbrukarvården har rustats ned. Det är min åsikt. Därför tillsatte jag under förra mandatperioden en utredare som ska titta på hur vi kan klara att ge rätt vård till rätt person vid rätt tidpunkt. Gerhard Larsson ska vara färdig med sin utredning vid halvårsskiftet 2011. Jag hoppas att han ska ge oss många bra förslag på hur vi ytterligare kan öka insatserna för att rätt vård och behandling ska ges vid rätt tidpunkt till rätt person. Det är utmaningen, och det är målet med utredningen.

Låt mig till sist säga att den här regeringen har skapat en struktur för det drogforebyggande arbetet som kan vara över tid, där vi ser till att avisera pengar inte bara ett år i taget, som den tidigare socialdemokratiska regeringen gjorde, och vi kan säga att vi för hela mandatperioden har avsatt resurser därför att vi vet att det ständigt kommer nya generationer. Det här måste vara ett pågående arbete, uthålligt till sin karaktär och långsiktigt. Det är så den här regeringen arbetar.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2010/11:122 om livet efter skyddat boende

Anf. 11 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Arhe Hamednaca har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att utreda eller kartlägga hur det går för dem som lämnar ett skyddat boende. Han har också frågat vad jag tänker göra för att flickor och unga kvinnor efter det skyddade boendet ska få samma möjligheter som andra i vårt samhälle att leva ett normalt liv.

Regeringen har under förra mandatperioden satsat stort på att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Flera åtgärder har vidtagits inom ramen för regeringens handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. En viktig del i arbetet är förstås att den som utsätts ska få skydd, stöd och hjälp. Då är det långsiktiga arbetet oerhört viktigt. Som Arhe Hamednaca nämner kan livet efter tiden i ett skyddat boende vara avgörande, särskilt om det är den egna familjen som är förövare. Det kan till exempel finnas ett stort behov av professionell rehabilitering, långsiktigt stödande insatser och ett fungerande socialt nätverk.

Regeringen har gjort en omfattande satsning på att förbättra socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor. Den lagändring som genomfördes 2007 i socialtjänstlagen innebär en tydlig markering från samhällets sida att brottsoffer, särskilt våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld, har rätt till stöd och hjälp samt att kommunerna har ansvar för att utveckla arbetet för att tillgodose det kravet. Socialstyrelsen har tagit fram allmänna råd och behandlingsinstrument för socialnämndens arbete med dessa frågor. Samarbetet med andra myndigheter är förstås också viktigt. Rättsväsendet, hälso- och sjukvården, länsstyrelserna och frivilligorganisationerna spelar en viktig roll i sammanhanget.

Regeringen har under 2010 även antagit en handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Handlingsplanen innehåller 15 åtgärder, varav två särskilt berör dem som blir offer för hedersrelaterat våld och förtryck och behöver stöd och hjälp av samhället. Länsstyrelsen i Östergötland har fått i uppdrag att ta fram en vägledning som ska kunna användas på lokal nivå för stöd och rehabilitering av unga som har placerats i skyddat boende, familjehem eller annan institution. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att analysera vilka behov som finns av vägledning, utvärdering, uppföljning och annat för att kvalitetsutveckla arbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården med offer för hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barn och unga som blir gifta mot sin vilja.

Jag vill också nämna att länsstyrelserna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne har i uppdrag att stödja och samordna utvecklingen av skyddat boende. I uppdraget ingår att göra en kartläggning av hur platserna i skyddat boende finansieras samt vilket stöd som de skyddade boendena och andra verksamheter ger till de placerade för att underlätta och förbereda dem för livet efter det skyddade boendet. Denna kartläggning kommer att presenteras nu i mars 2011.

För att få mer uthållighet och långsiktighet i socialtjänstens arbete har regeringen nu givit Socialstyrelsen ett övergripande uppdrag att fortsätta stimulera utvecklingen av socialtjänstens verksamhet för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld under 2011–2013. För detta beräknar regeringen att avsätta 8 miljoner kronor årligen under 2011–2013. Av uppdraget framgår att Socialstyrelsen ska verka för att socialtjänsten arbetar mer långsiktigt, strategiskt och evidensbaserat samt för förbättrad kvalitet och kompetens på området. Vikten av att möjliggöra förbättrad hjälp och stöd till särskilt utsatta grupper av våldsutsatta kvinnor, till exempel kvinnor med utländsk bakgrund och kvinnor som utsatts för hedersrelaterad brottslighet samt våldsutsatta barn, poängteras. I uppdraget ingår också fortsatt tillsyn på området i syfte att identifiera eventuella brister.

Brottsförebyggande rådet redovisade i slutet av december en utvärdering av arbetet med handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Med utgångspunkt från den kunskap och de erfarenheter som dragits fortsätter regeringen arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Anf. 12 ARHE HAMEDNACA (S):

Fru talman! Det är första gången som jag står här i talarstolen, och jag är glad att jag börjar med en fråga som har engagerat mig länge.

Jag vill börja med att tacka ministern för svaret på min interpellation. De frågor jag tar upp är viktiga, svåra och komplexa och gäller främst svårt utsatta medborgare i vårt samhälle. Jag utgår från att ministern menar väl, men jag tycker ändå inte att det verkar som att ministern riktigt förstår hur allvarliga problemen är för de här flickorna och unga kvinnorna.

Det som krävs är en helhetssyn för att långsiktigt vända utvecklingen. Ministern räknar i svaret upp en rad lovvarda initiativ, men de räcker inte. De här utsatta människorna behöver ses som lika viktiga som andra medborgare. De insatser eller de senaste årens omfördelningar av resurser från utsatta områden och grupper till redan välbeställda områden och grupper signalerar snarast motsatsen. Skolan och vården är särskilt tydliga exempel på detta.

Jag citerar ur min interpellation: ”Våldet mot kvinnor är en urgammal och primitiv universal företeelse med olika mekanismer, av vilka en är det så kallade hedersrelaterade våldet. Ändå var det först i mitten av 1990-talet som politiker, samhälle och svenska medier på allvar började uppmärksamma att unga kvinnor med invandrarbakgrund kunde vara utsatta för dödshot och mordförsök av nära anhöriga. Några av de unga flickorna hamnar i skyddat boende.”

Innan jag blev riksdagsledamot arbetade jag mot hedersrelaterat våld i åtta år på Fryshuset Elektra. Under åren som jag har jobbat med de här frågorna har jag mött många unga flickor och killar som har vittnat om hur svårt många flickor har det. Jag har också träffat och samarbetat med många frivilligorganisationer, inte minst kvinnojourer, som gör ett fantastiskt arbete med små resurser. De vittnar också om flickornas svåra situation tiden efter skyddat boende – jag betonar starkt att jag pratar om tiden efter skyddat boende.

Länsstyrelsen i Stockholms län hade 2008 ett stort nationellt samråd som utmynnade i rapporten *Skyddat boende för personer som utsätts för hedersvåld*. Jag utgår från att ministern har läst rapporten. Här beskrivs problem som kortsiktighet, bristande finansiering, olämpliga eller uteblivna placeringar och oklara kriterier för vilka som ska få bedriva verksamhet som skyddat boende.

Utifrån detta vill jag repetera mina frågor i min interpellation till statsrådet: Avser statsrådet att ta initiativ till att utreda eller kartlägga hur det går för dem som lämnar ett skyddat boende, livet efter skyddat boende? Vad tänker statsrådet göra för att flickor och unga kvinnor efter det skyddade boendet ska få samma möjligheter som andra i vårt samhälle att leva ett normalt liv?

Anf. 13 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Då vill jag välkomna interpellanten till talarstolen i riksdagen för första gången. Det är en fantastisk möjlighet att få finnas i Sveriges riksdag och den vägen få opinionsbilda i frågor. Jag förstår att interpellanten har ett personligt engagemang i den här frågan utifrån att han också professionellt har arbetat med den.

Det här är ett område som har en hög angelägenhetsgrad. Redan förra mandatperioden gick regeringen in med ett mycket aktivt arbete. Det avsattes stora resurser för området våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld. Men fortfarande har vi ganska begränsade kunskaper. Det är ett nytt politiskt område som inte har funnits på agendan så väldigt lång tid. Vi försöker skaffa oss och förmera kunskaper för att se vilka insatser som är de rätta och som ger effekt.

Det är därför vi har satt i gång det kartläggningsarbete som interpellanten efterfrågar. Det uppdraget är redan givet. Vi väntar nu på resultatet från en sådan kartläggning som kan visa vad det mer är för insatser som skulle behövas för att kvinnorna och flickorna som har bött på skyddat boende ett tag ska kunna fortleva sitt liv i trygghet ute i samhället, men med stöd och insatser från samhället för att det livet ska kunna fungera väl.

Att förmera den kunskapen ser jag som det centrala just nu för att vi ska kunna träda till mer handling och göra rätt saker. Därför väntar jag med otålighet på att få del av de kartläggningar som nu är på gång.

Anf. 14 ARHE HAMEDNACA (S):

Fru talman! Jag påstår inte att allt har blivit sämre, och jag skyller inte allt på regeringen. Den här sortens våld och utsatthet fanns självklart även före 2006.

Jag känner igen handlingsplanerna och satsningarna som statsrådet nämner. Jag har jobbat ute på fältet i nästan tio år. Jag känner igen dem,

och jag vet att vi är på rätt väg. Men det räcker inte. Jag talar inte om de satsningar som görs. Jag vet att det satsas kortsiktiga projektmedel genom länsstyrelserna.

Jag vet också att det finns ett stort engagemang tack vare de frivilliga organisationerna, inte minst i kvinnojourerna som jobbar och kämpar dagligen med dessa frågor.

När det gäller kunskap är vi också på rätt väg. Kunskapshöjande utbildningar och satsningar är på gång; det vet jag.

Men det som jag tar upp, Maria, är ett nytt område. Det handlar om livet efter skyddat boende. Dessa flickor har levt ett trasigt liv, och därför kommer de in i skyddat boende. Där börjar ett helt annat liv. Det blir nästan dubbla trasiga liv för dessa flickor. Efter skyddat boende hamnar många flickor tyvärr i destruktiva miljöer. De börjar redan i skyddat boende med tabletter mot depressioner. Fortsättningen blir alkohol, droger och till och med prostitution. Detta vill jag lyfta upp.

Jag upprepar att jag vill se en utredning eller kartläggning av hur stort detta problem är. Därifrån kan vi sedan hämta kunskap om vad vi kan göra. Jag talar inte bara om unga flickor som drabbats av hedersrelaterat våld, utan det här gäller många kvinnor. Livet efter skyddat boende är inte helt enkelt.

För en månad sedan besökte jag en kvinnojour som heter Someja som gör ett fantastiskt arbete för att hjälpa tjejer och kvinnor med invandrarbakgrund. De lyfte upp att stöd och hjälp från samhället efter skyddat boende är nästan obefintligt. Man tycks tro att de kan klara det normala livet ute i samhället själva precis som andra människor. Man tycks totalt ha glömt att dessa flickors liv aldrig har varit normalt. Enligt Someja och många andra som har jobbat med dessa frågor kommer många flickor tillbaka till dem och söker hjälp för att kunna klara det vardagliga livet.

Jag vill att ministern ska göra en kartläggning av hur livet efter skyddat boende ser ut.

Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Mitt svar till interpellanten är åter att vi gör precis det som interpellanten efterfrågar. Jag har bett länsstyrelserna i Stockholm, Västra Götaland och Skåne att göra en kartläggning och redovisa den för regeringen av hur man bäst från samhällets sida kan stödja dem som har varit våldsutsatta till ett bra liv efter placeringen. Vad är det för stödinsatser som behövs?

Jag är övertygad om att socialtjänsten i vissa kommuner tar ett ansvar, men de trevar naturligtvis eftersom inte heller de har kunskapen om vad som är adekvata och bra insatser.

Det är därför kartläggningen är viktig. Den kan ge stöd till socialtjänsten att kunna erbjuda rätt insatser. Därför är jag angelägen om den, och den är på gång. Den är nära förestående; den kommer i mars 2011. Då kommer vi att få veta lite mer, och jag är som sagt angelägen om att få ta del rapporten.

Det är också viktigt att jobba med attityder. Många av de föreningar som samlar olika etniciteter är en viktig samarbetspartner för oss när det gäller att bearbeta attityder på området. Det är ytterligare exempel på åtgärder som kan behöva vidtas framöver.

Kartläggningar är viktiga. Insatser börjar alltid med att vi har kunskap om hur situationen ser ut för att veta vad vi ska göra.

Låt oss avvakta till mars. Jag hoppas att vi båda gläds åt att få öka vår kunskap genom rapporten när den kommer.

Anf. 16 ARHE HAMEDNACA (S):

Fru talman! Jag vill utifrån min arbetserfarenhet och mina samtal med dem som jobbar där ute ge några konkreta förslag på vilka resurser som skulle behövas för tiden efter skyddat boende.

För det första behövs familjehem som har spetskompetens inom detta område så att de är väl förberedda att ta emot dessa flickor och kan förstå dem.

För det andra behöver varje flicka en kontaktperson som har rätt kompetens och som kan följa henne under en längre period oavsett vilka placeringar eller socialsekreterare hon träffar. Kontaktpersonen bör finnas där långsiktigt och vara en trygghet för flickan.

För det tredje borde det finnas ett alternativ efter skyddat boende och innan eget boende för de flickor som inte hamnar hos familjen, det vill säga en slussverksamhet där flickorna bor i ett kollektiv men ändå har sitt eget boende. Tanken är att de ska tränas för att klara ett eget boende och ett självständigt liv men under en tidsperiod få stöd genom att slussas till detta.

Jag hoppas att detta är förslag som ministern kan ställa sig bakom.

Jag vill tacka ministern för en bra debatt, och jag kommer inte att släppa frågan.

Fru talman! Samhället sviker dessa flickor. De har rätt att få samma rättigheter och möjligheter att leva ett normalt liv som vi andra i samhället. Det handlar ytterst om mänskliga rättigheter.

Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Jag håller med interpellanten om att det handlar om mänskliga rättigheter. Det handlar om alla människors rätt till ett liv i trygghet. Det är det som arbetet med socialtjänstens insatser går ut på i vårt land, och det är en viktig princip som vi ska upprätthålla. Detta är en grupp som kan leva i stor utsatthet. Att inte känna trygghet i sin egen familj innebär en utsatthet som det är svårt för någon som inte har upplevt det att föreställa sig.

Jag tackar interpellanten för att han deltar med konstruktiva förslag. Det är bra. Självklart ska vi titta vidare på dessa, men först ska vi se hur kartläggningen ser ut och vad man genom kartläggningsarbetet har kommit fram till kan behövas. Det låter dock som kloka tankar som jag absolut tar med mig i det vidare arbetet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2010/11:119 om ökad barnfattigdom

Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Monica Green har frågat finansministern vad han avser att göra för att stödja de fattiga barnen.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som svarar på frågan.

Jag besvarade senast den 8 december och den 22 december förra året motsvarande fråga av Fredrik Lundh Sammeli respektive Billy Gustafsson. Mitt svar på Monica Greens fråga kommer att vara i linje med vad jag anfört tidigare.

Barns ekonomiska situation är en viktig fråga för regeringen. Självklart har Sverige inte gått oberört genom den djupaste och mest utbredda lågkonjunkturen sedan 1930-talet. En ökad arbetslöshet innebar att många drabbades av ekonomiska svårigheter.

Regeringen har sedan tillträdet 2006 bekämpat fattigdom genom att minska utanförskapet och återupprätta full sysselsättning. När fler arbetar och färre försörjer sig på sociala ersättningar minskar inkomstskillnaderna i samhället gradvis. Den långsiktiga fördelningspolitiken är därför att få fler i arbete.

Den avgörande orsaken till att barn lever i ekonomisk utsatthet är vanligtvis att föräldrarna saknar arbete. Hushåll där de vuxna förvärvsarbetar är sällan fattiga.

Vi strävar efter att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. Den ekonomiska familjepolitiken bidrar till att utjämna de ekonomiska skillnaderna och till att stödja alla barnfamiljer. För att förbättra ekonomin för hushåll med de allra lägsta inkomsterna är de behovsprövade stöden särskilt viktiga. Även barnbidraget är inkomstutjämnande.

En grupp bland barnfamiljerna som är vanligt förekommande bland de med låg ekonomisk standard är de med många barn. Ett ändamålsenligt sätt att stödja dessa hushåll är att höja barnbidragets flerbarnstillägg. En sådan åtgärd vidtog regeringen så sent som i juli 2010. Denna satsning ger berörda familjer en relativt stor inkomstförstärkning. Kostnaden för denna förstärkning uppgår till ca 700 miljoner kronor per år. Därutöver har regeringen aviserat i budgetpropositionen för 2011 att ytterligare stärka ekonomin för de barnfamiljer som har den sämsta ekonomin genom att höja det särskilda bidraget för barn som finns inom bostadsbidraget.

En viktig åtgärd som regeringen vidtagit för att förstärka arbetslinjen är etableringsreformen för nyanlända invandrare som trädde i kraft den 1 december 2010. Lågkonjunktur och hög arbetslöshet har lett till att många invandrare har haft svårt att hitta en egenförsörjning och i stället hänvisats till socialbidrag under långa tider. Sedan ett antal år är majoriteten av socialbidragsmottagarna utrikes födda. Detta påverkar givetvis barnen i dessa familjer. För att bryta denna utveckling och stimulera att nyanlända snabbare ska kunna bli självförsörjande skapas nu en effektiv etableringskedja. Med hjälp av denna reform kommer förhoppningsvis fler i arbete och därmed kommer allt färre barn att leva i familjer som har svårt att få ekonomin att gå ihop.

Att allt fler barn, relativt sett, är ekonomiskt utsatta beror inte på att hushållen som har de lägsta inkomsterna har fått minskade inkomster. De disponibla inkomsterna har ökat också i de lägre inkomstskikten. Förklaringen till att andelen ekonomiskt utsatta barnfamiljer har ökat relativt sett är att inkomstökningen har varit större i de högre inkomstskikten. Därmed har inkomstspridningen ökat och fler har hamnat under nivån 60 procent av medianinkomsten. Utvecklingen av hushållens ekonomiska utsatthet kan emellertid också mätas utifrån en absolut nivå, det vill säga en nivå som definierar samma köpkraft från ett år till ett annat. Statistiska centralbyråns beräkningar visar att utvecklingen under 2000-talet utifrån en absolut nivå i stället gått mot att färre barn lever med en låg inkomststandard.

Anf. 19 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Tack, Maria Larsson, för svaret. Jag hade alltså ställt en interpellation till finansminister Anders Borg eftersom jag menar att finansministern till stor del har varit delaktig i regeringens politik med ökade klyftor och ökad barnfattigdom. Han har nu skickat Maria Larsson. Jag tar gärna återigen en debatt med Maria Larsson i den här frågan.

Jag är lite förvånad över svaret eftersom det innehåller så många motsägelsefulla uppgifter. Maria Larsson säger att barns ekonomiska situation är en viktig fråga för regeringen. Hur viktig är den? Sätter ni barnen främst? Är de det allra viktigaste för regeringen? Var kommer barnen på en skala?

Maria Larsson säger i svaret att det är den ekonomiska krisens fel och att man inte kan göra något åt det. Det är någon annans fel. Förnekelsefasen kan många gå igenom. Det gäller även skyllaifrånsigfasen. Den borgerliga regeringen brukar skylla på sossarna; det mesta brukar ju vara vårt fel. Jag tycker att det är ett passivt förhållningssätt av en regering att förneka att man kan påverka en situation och säga: Det är kris. Vi kan inget göra. Barnen får det sämre och det är synd, men det är inte vårt fel så det kan vi inte göra något åt.

Jag vet att borgerliga politiker har åsikten att politiken inte ska lägga sig i. Man ska inte göra något, utan bara kratta i manegen så att det ser lite tjustigt ut och så att inte de allra värst utsatta får det ännu värre.

Man borde i stället verkligen ta itu med problemet och se till att politiken gör skillnad och se till att man har en generell välfärdspolitik.

Maria Larsson skriver i svaret att den långsiktiga fördelningspolitiken är viktig för barns utsatthet. I samma svar skriver Maria Larsson att klyftorna har ökat eftersom de rika har blivit rikare. Hon skriver inte riktigt så utan med andra ord, men det är kontentan av svaret.

Maria Larsson säger att det är viktigt att vi strävar efter att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard genom att människor kommer i arbete och utanförskapet minskar. Men arbetslösheten har ju ökat, och utanförskapet har ökat med 70 000 personer under den förra mandatperioden. Det är naturligtvis inte heller ert fel – skulle Maria Larsson säkert säga – men det vore fint om man gjorde något åt det och om man hade en ambition med en generell välfärdspolitik som gör att alla får vara med in i framtiden.

Maria Larsson säger att fler har blivit arbetslösa och att barnen därför har fått en mer utsatt situation. Det är ju inte så konstigt eftersom ni med

er politik har förvärrat för de arbetslösa. Ni har uppfattningen att om vi sänker ersättningarna och höjer skatten för de sjuka och arbetslösa blir de friska och hittar ett jobb. Den politiken har tyvärr inte fungerat. Människor har inte blivit friskare av att vara fattigare. Det har gått ut över barnen.

I går fick vi rapporter om att vräkningar av barn ökar. Förra året var ännu fler barn inblandade i vräkningar. Så kan vi inte ha det, Maria Larsson.

Anf. 20 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Det är alltid fascinerande att höra Monica Greens beskrivningar.

Barn är viktiga. Den här regeringen är inte passiv. När vi tillträdde 2006 fanns det en tydlig ambition att minska utanförskapet – det som hade ökat dramatiskt under mycket lång tid av socialdemokratiskt styre. Vi hade en situation i landet som inte var hållbar. Många människor levde i fattigdom på ett sätt som vi inte vill se. Man tvingades ut i utanförskap genom olika system. För oss var det viktigt att bryta det och ge människor möjlighet till egenförsörjning. Av dem som hade sjuk- och aktivitetsersättning sade 60 procent att de hade arbetsmöjligheter men inte hade fått chansen.

Att se till att vi har rehabilitering, möjlighet till jobbcoach, sänkta trösklar in på arbetsmarknaden och möjlighet till egenförsörjning är det effektivaste sättet att bryta fattigdom. Därför är detta så centralt. Det hänger ihop. Det vill Monica Green tyvärr inte se.

Mellan 2006 och 2008 minskade antalet personer som levde på socialbidrag i vårt land. Antalet fattiga barn minskade mellan 2006 och 2008. Vi hade en god konjunktur. Sedan hände det som händer i varje lågkonjunktur, oavsett regering. När tiderna blir sämre och fler blir arbetslösa ökar människors behov av socialbidrag. Att siffrorna går upp har hänt för socialdemokratiska regeringar också. Vår målsättning är att se till att människor kommer tillbaka till arbete så fort som möjligt.

Därför finns möjligheten till jobbcoachning. Därför finns den nya reformen för nyanlända till vårt land, därför att det är de som till stor del har den långvariga bidragsförsörjningen.

Hälften av dem som har socialbidrag har det inte längre än ett år. Det innebär att merparten, eller hälften, av de barn som lever i familjer som har behov av socialbidrag under en tid faktiskt har det under en kortare tid än ett år. Det är också viktigt att titta på vilka som lever i långvarig fattigdom och vilka som gör det mer tillfälligt. Bägge delarna är allvarliga. Men jag betraktar det som särskilt allvarligt för de barn som långvarigt lever i ekonomisk utsatthet. Där har vi en överrepresentation av människor med annan etnisk bakgrund. Det är därför som den nya etableringsreformen blir så central för att hjälpa dessa människor att kunna få en egenförsörjning och därmed bryta ett liv där man lever i ekonomisk utsatthet.

Anf. 21 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Det som Maria Larsson säger låter väldigt bra. Men i praktiken blir det något helt annat. Det låter alltså bra när man säger att

om man sänker ersättningarna kommer dessa människor att hitta jobb. Men det blir en helt annan effekt.

Sedan säger Maria Larsson att det mellan 2006 och 2007 gick bra för Sverige eftersom det var högkonjunktur.

Om vi har lyssnat på Anders Borg vet vi vad han sade, nämligen att det kommer att ta två år innan den borgerliga regeringens politik kommer att få effekt för svenska folket.

De första två åren levde ni alltså med regler, attityder och politik från den socialdemokratiska regeringen. Det har Anders Borg erkänt, och han har flera gånger sagt att det tar så pass lång tid innan man vänder skutan så att säga från den generella välfärdspolitiken som vi bedrev till att man, som ni, har en annan attityd och ska ha allmosor och hjälpa de mest utsatta. Vi arbetar i stället på bredden.

Vi vill att kommunerna ska kunna ha en bra barnomsorg för alla barn och familjer oavsett inkomst. Kommunerna ska ha råd med en bra fritidsverksamhet och bra sommaraktiviteter för de mest utsatta barnen och för alla barn. Det är den generella välfärdspolitiken som inte skiljer på vilka som har råd att låta sina barn ägna sig åt en bra idrott eller inte. Men kommunerna har inte denna möjlighet längre eftersom antalet socialbidragstagare har ökat så dramatiskt under den borgerliga regeringens tid.

Maria Larsson kan om och om igen säga att det inte är ert fel. Men en regering som inte kan styra och som inte kan vända skutan är också mycket passiv och ser på. Jag beklagar att Maria Larsson och alla andra i den borgerliga regeringen har den attityden. Det är 10 000 fler som nu lever i långvarigt beroende av socialbidrag. Dessutom, som om detta inte vore nog, finns det människor som numera lever utanför utanförskapet.

Vi har pratat om att det är 70 000 fler som har hamnat i utanförskap under den borgerliga regeringens tid. Nu finns det dessutom barnfamiljer och andra människor som lever utan någon ersättning alls. De ska leva på allmosor, och de kan tvingas in på andra saker i samhället än vi är vana vid, alltså brottslighet, eller leva under trånga förhållanden, leva hos sina släktingar och så vidare.

Ni sätter inte barnen främst. Ni säger att ni gör det. Det låter bra, men i praktiken blir det annorlunda. Varför kommer det så många larmrapporter? I går kom en rapport om att barn blir vräkt. Alla våra fantastiska barnorganisationer – Bris, Majblomman, Unga Örnar, Rädda Barnen och så vidare – har alarmerande rapporter om hur barnfattigdomen ökar, bland annat om hur barn får gå till skolan utan att kunna läsa därför att de inte har råd att skaffa glasögon och om hur barn blir utsatta.

Maria Larsson säger att vi hjälper dem som har många barn. Det är bra att man vill ge riktade stöd. Men det är inte heller något fel på den generella välfärdspolitiken. Den är faktiskt bättre därför att vi då får med alla in i samhället.

Jag har ingenting emot flerbarnstillägg, och jag tycker att det är bra att man satsar på det. Men det finns också ensamstående föräldrar vars barn lider oerhört svårt under denna värsta period nu. Det är inte säkert att det är bara familjer som har många barn som har det svårt. Det finns också ensamstående föräldrar med få barn som lever under fattigdomsgränsen.

Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! År 2006 när regeringen tillträdde införde vi ett jobbskatteavdrag. Det sade Socialdemokraterna nej till. När vi gick in i lågkonjunkturen – det var verkligen som att gå in i en vägg – som kom dramatisk och mycket fortare än vad någon hade förväntat sig hade 180 000 fler personer i Sverige ett arbete än när vi tillträdde.

Alla experter säger att en hel del av dessa jobb har tillkommit tack vare de reformer som iscensattes. Sedan har Monica Green sin egen historiebeteckning. Men det är inte särskilt många som tror på den. Jag beklagar att den upprepas så ofta här i kammaren, men den är faktiskt inte sann.

Med en socialdemokratiskt förd politik under den förra mandatperioden hade arbetslösheten varit mycket högre under högkonjunkturen men också när vi kom ut efter lågkonjunkturen. Det är sanningen. Det vet Monica Green också för den har experter tydligt pekat på och visat. Men Monica Green erkänner inte någonting sådant.

Vi befinner oss alltså i ett mycket bättre läge än vad vi hade gjort med en bibehållen socialdemokratisk regering, både vid ingången till en kris och vid utgången av den. Det ska vi vara glada och tacksamma för. Men fortsatt är det en stor utmaning att ta sig an de människor som lever i ekonomisk utsatthet beroende på att de inte får tillgång till ett arbete. Då är det centralt att de som är värst drabbade av ekonomisk utsatthet under lång tid, och dit hör våra nyanlända, våra nya svenskar, ska ha möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Där ställer vi nu möjligheter till förfogande för att bryta det som vi har sett under många år av socialdemokratiskt styre, då det i genomsnitt har tagit sju år för att kunna etablera sig på svensk arbetsmarknad. Det är er politik som vi nu försöker förändra, den struktur som ni har satt som inte har visat sig fungera. Jag tror att vi kommer att få se positiva signaler av detta.

Sedan ska det finnas en generell välfärd. Innan den borgerliga regeringen tillträdde 2006 stod Monica Green ofta i talarstolen och talade om att de borgerliga kommer att rasera välfärden. Så har det inte riktigt blivit. Jag skulle vilja säga att de summor som vi har tillfört kommunerna under denna mandatperiod är de största som kommunerna någon gång har fått just för att kunna upprätthålla välfärden också när vi har svåra tider. Detta har kunnat ske tack vare att vi lade i ladorna under de första åren.

Sedan är det kommunerna som ska leva upp till sitt ansvar. Tyvärr ser vi inte det på alla håll. Monica Green ger ett sådant exempel med att barn vräks. Jag menar att barn inte ska vräkas. Detta är kommunernas ansvar. Allra högst i vräkningsstatistiken ligger Malmö kommun. Det är en socialdemokratiskt styrd kommun som inte klarar att hitta och ta hjälp av de strategier som regeringen har försökt hjälpa till med. Det är ett strategibygnadsarbete där vi har visat på metoder som kan användas av kommunerna. Där har vi haft lokala projekt på gång för att ge hjälp och stöd till kommunerna. Men Malmö toppar statistiken. Det är vad vi har sett sedan tidigare. De socialdemokratiskt styrda kommunerna har inte modet att våga prioritera barnen i detta avseende eller den generella välfärden. Det är sorgligt men sant. Men förutsättningarna har givits så långt som det har varit möjligt av denna regering.

Anf. 23 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Först måste vi nog gå tillbaka till basic här. Jag önskar att Maria Larsson satt i finansutskottet eller åtminstone hade lyssnat på någon i Finansdepartementet. Det är nämligen inte så att experterna säger att jobbskatteavdraget har givit jobb. Maria Larsson kan, om hon vill, gå tillbaka till Finansdepartementet och fråga om det.

Vi har fått rapport efter rapport som visar att jobbskatteavdraget inte ger några nya jobb. Några av experterna har sagt att jobbskatteavdraget kan ge jobb på sikt om lönerna också sänks. Det är till och med så att Finanspolitiska rådet, som är regeringens eget råd, har gett regeringen en reprimand för att man inte har varit tydlig med det. Vad man syftar på när det gäller ett jobbskatteavdrag är att det på sikt blir lägre löner och att det då kan tillkomma fler jobb.

Men er politik har alltså ännu inte gett några fler jobb. Kanske blir det så om lönerna sänks. Hittills har det dock inte blivit så, utan det är fråga om konjunktursvängningar – precis som Maria Larsson säger. Att ni de två första åren levde på den socialdemokratiska politiken har Anders Borg sagt. Det är möjligt att han har fel, men han brukar påpeka att det tar två år innan politiken börjar bita.

Man kan alltså förneka, och man kan påstå att det inte är ens eget fel. Man kan skylla på sossarna och naturligtvis på kommunerna. Men om kommunerna, som tar emot väldigt många flyktingar eller väldigt många nyanlända, dessutom drabbas av att 70 000 fler ska ha socialbidrag – 90 procent av landets kommuner säger att socialbidragen har ökat – blir det väldigt tufft för kommunerna att leva upp till alla åtaganden.

Maria Larsson säger att ni har ökat anslaget. Ja, ni höjde anslaget tillfälligt förra året när det var valår. Men nu har ni sänkt det igen. Det här duger inte, Maria Larsson!

Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Jag tycker ändå att vi behöver ha lite renlighetskrav på debatter i riksdagen. Det är tråkigt att Monica Green far med direkta osanningar. Det är faktiskt inte seriöst.

Låt oss avsluta debatten med några sifferuppgifter som är oomtvistade och som är statistik från Socialstyrelsen. Siffrorna belyser det som interpellationen gäller, nämligen fattiga barn.

Exempelvis år 1997, då vi hade haft en ekonomisk kris och det hade gått några år, var andelen absolut fattiga barn i Sverige 17,6 procent. Det var alltså under socialdemokratiskt styre. År 2002 efter ett långvarigt socialdemokratiskt maktinnehav var andelen absolut fattiga barn 10,8 procent av alla barn. Den senaste siffran jag har, Monica Green, är från år 2008. Då, under borgerligt styre, var andelen fattiga barn 6,9 procent. Det är verkligheten!

Vi är en regering som inte vill att barn i Sverige ska vara fattiga. Därför arbetar vi aktivt med jobblinjen. Vi vet att fattigdom och möjlighet till försörjning så intimt hänger samman. Därför håller vi fast vid jobblinjen och ser till att den generella välfärden fungerar. Vi har förstäelse och kunskap om att många under en viss del av livet lever i utsatthet. Då ska välfärdsnäten vara så täta att ingen ramlar igenom.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 25 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Veronica Palm har frågat mig vad för åtgärder jag avser att vidta för att även de föräldrar som vill kombinera arbete och föräldraskap och ha en förskoleplats för sina barn inte ska hänvisas till vårdnadsbidrag och att avstå från att återgå till jobbet efter föräldraledigheten.

Regeringen har under den föregående mandatperioden genomfört en familjepolitisk reform bestående av ett frivilligt kommunalt vårdnadsbidrag, jämställdhetsbonus, barnomsorgspong och ökat pedagogiskt uppdrag i förskolan. Syftet med reformerna är att valfriheten, mångfalden och kvaliteten ska öka så att de bättre möter familjernas behov. Med reformerna vill regeringen ge föräldrarna ökade möjligheter att välja den typ av verksamhet som är lämplig för just deras barn, i deras situation.

Införandet av ett frivilligt kommunalt vårdnadsbidrag tar inte bort skyldigheten för kommunerna att erbjuda plats i förskoleverksamhet inom tre till fyra månader. Denna skyldighet kvarstår självfallet och betyder att barn även framöver, om föräldrarna så önskar, ska erbjudas förskoleplats. I den nya skollagen, som ska börja tillämpas den 1 juli i år, har detta förtydligats till att plats i förskola ska erbjudas inom fyra månader efter att vårdnadshavaren har anmält önskemål om förskoleplats. Det har även införts en möjlighet för Skolinspektionen att förelägga kommuner vid vite att fullgöra sin skyldighet att erbjuda förskoleplats. Jag vill också pröva förutsättningarna för att ge kompensation till föräldrar om förskoleplats inte erbjuds.

I den nya skollagen utgör förskolan en egen skolform inom utbildningsväsendet och får samma övergripande mål som andra skolformer. Förskola kan alltså enligt den nya skollagen inte längre ersättas av pedagogisk omsorg mot föräldrarnas vilja, vilket är möjligt med dagens lagstiftning.

Förskolan är till för barnets egen skull och har betydelse för barnets allsidiga utveckling. Tillsammans med föräldrarna bidrar förskolan till att lägga grunden för ett livslångt lärande. Samtidigt skapas en möjlighet för föräldrar att förena föräldraskap och förvärvsarbete.

För att ännu fler barn än tidigare ska få tillgång till förskola utvidgades den 1 juli 2010 rätten till allmän förskola till att gälla alla barn från tre års ålder, i stället för som tidigare från fyra års ålder. Samtidigt finns möjlighet att kombinera den allmänna förskolan med andra omsorgslösningar om föräldrarna så önskar. Detta kan dock, som framgått här, aldrig ersätta att barnet har rätt till plats i den allmänna förskolan.

Anf. 26 VERONICA PALM (S):

Fru talman! Förskolan är otroligt viktig för barnen, för föräldrarna och för hela samhället och möjligheten att bygga samhället vidare. Förskolan är den plats där barnen ges möjlighet att lära sig att vara en bra kompis. Som föräldrar kan vi göra väldigt mycket. Men när det gäller det sociala samspelet är förskolan oöverträfflig med en bra pedagogiskt utbildad personal och med en gruppdynamik som fungerar.

Att utvecklas och att vara en del av den allmänna skolan, som ju förskolan nu är med den nya läroplanen, är också viktigt. Jag blir oroad när

jag ser hur resultaten i skolan nu sjunker. Det gäller både snittet och, framför allt, de stora grupper som i framtiden får det lite tuffare på arbetsmarknaden. Förskolan är viktig för att motverka detta och för att utveckla språket när det gäller de nya som kommer till Sverige.

Förskolan är till för barnen och är barnens egen plats utanför hemmet. Men förskolan är också viktig för att föräldrarna ska få möjlighet att arbeta. Ju fler som arbetar, desto mer tillväxt blir det. Som socialdemokrat vet jag att arbete och tillväxt är förutsättningarna för all välfärd. Då måste det finnas en förskola. Denna måste vara bra så att jag som förälder känner mig trygg när jag lämnar mina barn där och så att jag kan känna att jag kan gå till jobbet i vetskap om att mina barn har det bra.

I dag ser vi hur förskolan på många olika sätt dräneras på pengar – genom avknoppningar, utförsäljningar och också nedskärningar. Men det som gör mig mest upprörd är när det inte finns en förskola. Jag möter föräldrar på Södermalm i Stockholm som varit hemma, som varit föräldralediga, ett år eller kanske ett och ett halvt år och som vill tillbaka till arbetet. De har ett arbete och har en chef som väntar på dem, och de är på väg tillbaka. Men kommunen säger: Nej, vi kan inte erbjuda dig en förskoleplats trots att ditt barn är över tolv månader, trots att du i tid ställt ditt barn i kö och trots att Södermalm är en stadsdel med 100 000 invånare.

Det borde gå att organisera så att man kan ta sig till en förskola, men föräldrarna får ett nej till svar. De får ett brev från den borgerliga kommunledningen i Stockholm som säger: Vi kan tyvärr inte erbjuda en förskoleplats men vill påminna om möjligheten att söka vårdnadsbidrag.

Det är inte vad föräldrarna på Södermalm vill ha. De vill ha förskola till sina barn. De tror att förskolan är bra och vill jobba. De vill kunna kombinera föräldraskap och arbete. Men de får ett brev från kommunen där det står: Testa vårdnadsbidraget! Det kan nog fungera för dig och dina barn.

Att få ett sådant brev är ett hån mot föräldrar som vill vara aktiva. Ja, det är inte bara ett hån. Det är också uselt av kommunledningen att inte kunna erbjuda förskoleplats.

Det är fina ord här från statsrådet om vikten av förskola och om rätt, vite, till och med kompensation och så vidare. Jag måste ändå fråga: Vad vill Nyamko Sabuni säga till de föräldrar som fått ett sådant här brev och som köar för en förskoleplats till sina barn?

Anf. 27 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Att det är uselt att inte kunna erbjuda en förskoleplats håller jag absolut med om, Veronica Palm. Men när det gäller exemplen här från stadsdelen Södermalm i Stockholm vet jag att Stockholms stad i början av förra året hade svårt att leva upp till barnomsorgsgarantin, förskolegarantin.

Jag vet dock också att de sedan 2006 har levt upp till garantin. Det är någonting som Socialdemokraterna i samma kommun i samma stad aldrig lyckades leva upp till. Jag hoppas att Veronica Palm använde sig av precis samma kraftiga ord då som nu: Det är uselt att inte kunna erbjuda förskoleplats.

Vad vill då jag som statsråd, tillsammans med denna regering? Precis som jag sade vidtogs det under förra mandatperioden väldigt många

åtgärder för att öka kvaliteten och tillgängligheten i barnomsorgen. Fler barn ska ha tillgång till förskola. Precis som vi sade tidigare blir förskolan viktigare och viktigare för att förbereda barnen för framtida lärande när de väl börjar skolan.

Vi har vidtagit åtgärder för att öka mångfalden så att föräldrarna i större utsträckning faktiskt kan bestämma vilken omsorgsform som passar deras barn bäst. Ett budskap här är dock att vårdnadsbidrag inte under några omständigheter är ett alternativ till förskola eller barnomsorg. Det är inte det. Detta vet jag att Stockholms politiker är tydliga med.

Jag kan inte svara för om det finns enskilda tjänstemän som har skickat ut brev till någon förälder och erbjudit vårdnadsbidrag i stället för förskola, men detta är under inga omständigheter okej. Det är, enligt lag, inte heller okej att säga nej. Det är inte tillåtet att säga nej till föräldrar som vill ha förskola och erbjuda dem någon annan typ av omsorg. Vill man ha förskoleplats ska man få det.

Därför träder en ny lag i kraft i juli där vi förtydligar detta. Det ska ske inom fyra månader, och har det inte gjorts det kan föräldrarna – anser jag, och det vill jag pröva – få möjlighet till skadestånd. Jag ser gärna att detta skadestånd faktiskt motsvarar en förskoleplats, för tanken är att en kommun inte ska kunna köpa sig fri från att ge ett barn förskoleplats. Vet kommunen att det kostar att inte leva upp till lagen vet jag också att kommunen kommer att leva upp till lagen.

De flesta kommuner i vårt land lever dock upp till förskolegarantin, och det gör också Stockholms stad. Ja, det var problem i början av förra året, men detta har justerats. Jag vill alltså säga till Veronica Palm att vi ser till att höja kvaliteten, vi ser till att det finns plats för flera barn och vi ser till att de pedagogiska inslagen i förskolan håller hög kvalitet.

Vi har förskollärare, men vi har också annan typ av personal. Det är nämligen inte bara förskollärare som är hemligheten bakom den höga kvaliteten i den svenska förskolan, utan barnskötare och annan personal i skolan är lika viktiga. Alla har en roll att fylla. Om en förskollärare fyller den pedagogiska rollen har barnskötare en annan roll att fylla, nämligen att sköta omsorg om och tillsyn av våra barn.

Detta är vad vi kommer att fortsätta att jobba med: att upprätthålla den höga kvaliteten och se till att öka tillgängligheten för fler barn så att de får plats i den svenska förskolan.

Anf. 28 VERONICA PALM (S):

Fru talman! Man blir lite orolig när statsrådets ambition är att upprätthålla den kvalitet vi har i dag när vi ser att kvaliteten i förskolan försämras och ser att man knölar in motsvarande en unge till i varje förskolegrupp i varje förskola i hela landet.

Jag vet att personal och personaltäthet *är* kvalitet i förskolan och att man måste våga satsa på detta, men där har regeringen gjort en annan prioritering. Det är en annan diskussion om hur man väljer att använda de gemensamma resurserna. Jag tror inte att skattesänkningar till dem som har det allra bäst är lösningen på alla frågor och alla problem. Jag tror att vi också måste våga satsa på till exempel förskolan.

Kompensation till den som inte får en förskoleplats kan låta vällovligt, men problemet är att man inte vill ha pengar. Man vill inte anställa en barnflicka. Man vill inte ge mormor lite extrapengar för att hon ska ta

hand om barnet. Man vill ha en förskoleplats. Man vill ha en pedagogisk, bra verksamhet för sina barn för att man ska våga och vilja arbeta kanske heltid när barnen är små.

Det gör mig därför orolig att statsrådet inte verkar se några problem med det kommunala vårdnadsbidragets införande. Jag ser problemen, och många av mammorna och papporna i denna stad ser problemen. På Södermalm ser man dem när föräldradighetstiden har löpt ut och man inte får barnomsorg för att barnomsorgsgarantin inte uppfylls.

Detta kan tolkas lite olika. När vi hade en socialdemokratisk majoritet i Stockholm tolkade vi det som att det var inom stadsdelsnämndsområdet. Nu blir det tekniskt, men Stockholm är en stor stad, och vi tolkade det som att det gäller inom varje område. Det är klart att det rent lagstiftningsmässigt dock är hela staden, så om man erbjuder en plats i Hässelby till den som bor i Rågsved är det att uppfylla barnomsorgsgarantin. Jag tycker att det är tveksamt ur ett socialt perspektiv.

Jag ser också problemen på andra områden. Både statsrådet och jag vet att en förskola i Rinkeby-Kista har tvingats lägga ned bara på grund av införandet av vårdnadsbidraget, eftersom barnunderlaget sviktade. Det finns inte färre barn; det finns många barn i Rinkeby-Kista-området. Det finns många mammor som behöver detta stöd, och det finns många barn som behöver få den första kontakten med det svenska språket.

När mammorna erbjuds 3 000 kronor i månaden för att inte ha sina barn på förskolan ställs dock mammorna längre bort från arbetsmarknaden – det blir svårare att integrera sig och svårare att komma in på arbetsmarknaden – och barnen får inte den första viktiga kontakten med det svenska språket förrän kanske när man börjar skolan. Det är också ett problem, och det är en effekt av vårdnadsbidraget.

Man kan säga: Det är så få som väljer detta, kan inte de få ha det? Ja, så hade det väl kunnat vara. Jag tycker att det är helt okej; den som inte vill ha sina barn i förskolan får gärna vara hemma. Att dra resurser från den gemensamma förskolan för att barn inte ska vara i förskolan tycker jag dock inte är rätt. Så sker alltså. I Rinkeby-Kista ser vi att förskolor läggs ned på grund av vårdnadsbidraget. På Södermalm ser vi att barn inte får rätt till barnomsorg på grund av vårdnadsbidraget, och man erbjuds vårdnadsbidrag.

Jag tycker att detta är problematiskt, och jag har en fråga till Nyamko Sabuni. När vårdnadsbidraget nu finns och är en del av regeringens politik, ser du några problem med ett kommunalt vårdnadsbidrag ur ett barnperspektiv?

Anf. 29 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Veronica Palm ser många och stora problem med vårdnadsbidrag. Hon avskyr vårdnadsbidrag.

Det är dock egentligen inte vårdnadsbidrag det handlar om. Veronica Palm gillar inte valfrihet. Veronica Palm gillar inte mångfald. Det är i stället kommunen som ska erbjuda all service vi behöver som medborgare, och landstingen ska göra detsamma. Det är vi politiker som ska bestämma hur föräldrarna ska leva sina liv. Det är den politik Veronica Palm förespråkar.

Jag delar inte denna uppfattning. Det är ingen hemlighet att vårdnadsbidrag inte är en populär reform vare sig hos mig eller hos någon

annan folkpartist. Det är ingen hemlighet. Det är en överenskommelse i regeringen. Men jag ser faktiskt inte heller så jättestora problem med valfrihet för föräldrar. Det kan finnas föräldrar som anser att deras barn behöver vara hemma lite till.

Veronica Palm! Du talar med ett statsråd som sitter i en regering som har gjort det möjligt för fler barn att gå i förskolan. Tidigare skulle man vara fyra år, och nu har man rätt till förskoleplats redan när man är tre år.

Du talar med ett statsråd som sitter i en regering som har satsat på kvalitet. Det vi har varit tydliga med att säga är att inget vårdnadsbidrag införs på bekostnad av förskolan, utan det införs bara när man fortfarande kan upprätthålla kvaliteten och de resurser som behövs till förskolan.

Du talar med en regering som faktiskt erbjuder föräldrar andra möjligheter att göra val med barnomsorgspeng, där man kan få sin peng och själv söka sig fram till vem som ska ta hand om ens barn.

Jag vill att den höga kvaliteten i förskolan ska upprätthållas. Den ska finnas kvar, och resurserna ska finnas där. Jag vill dock inte av den anledningen begränsa föräldrarnas valfrihet.

Faktum är att de flesta föräldrar väljer förskola. De flesta barn går i den svenska förskolan. Den håller hög kvalitet och erbjuder de pedagogiska inslag som är obligatoriska och som kräver att förskollärare är anställda på förskolan. De kräver också en förskolechef som kan garantera en bra verksamhet på förskolan. Allt detta, Veronica Palm, har denna regering gjort.

Ja, vårdnadsbidrag kunde ha blivit ett stort problem om det var så att det faktiskt fanns kvinnor som valde bort jobb för att vara hemma för 3 000 kronor, men så har det inte blivit. Så är det inte.

Visst, jag beklagar verkligen att det finns kvinnor som under Veronica Palms partis tid i Regeringskansliet levde på socialbidrag och i dag kanske inte ser någon annan möjlighet än att ansöka om dessa 3 000 kronor för att slippa gå med mössan i hand till socialkontoret. Man har nämligen rätt att få vårdnadsbidrag om man har sitt barn hemma.

Min strävan är att få fler och fler barn, också barn till dessa kvinnor, att söka sig till förskolan. Den förberedelse och det lärande som det innebär för barnen i dag kan man nämligen aldrig kompensera för om barnen i större utsträckning stannar hemma för länge.

Vi ska se till att arbeta för att sänka skatter så att fler kommer i arbete, så att också dessa kvinnor har chans att komma ut i arbete och försörja sig själva. Den dag de här kvinnorna får chans till arbete kan jag lova dig, Veronica Palm, att de inte kommer att välja bort jobbet till förmån för vårdnadsbidrag. Frågan är i stället: Vad kan vi göra som politiker för att skapa dessa jobb? Då är sänkt skatt på arbete mycket viktigare än att erbjuda bidrag av olika slag, som är någonting som Veronica Palm förespråkar.

Anf. 30 VERONICA PALM (S):

Fru talman! Jag tycker precis som Nyamko Sabuni att när de kvinnor som har kommit till Sverige, som riskerar att få leva stigmatiserade i områden som vi politiker kallar för utsatta områden, som inte får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden, som inte får möjlighet att integreras, som lever i en familjesituation som vänts upp och ned, får arbete är

vi långt på väg till en bra integration. Där har både den tidigare socialdemokratiska regeringen och den nuvarande borgerliga regeringen en läxa att göra. Vi har inte lyckats med integrationen; vi har långt kvar.

Just därför tycker jag att det är så absurt att en borgerlig regering väljer – det är ett val – att ge dessa kvinnor bidrag i stället för jobb. Hade det inte varit bättre att ge stöd till de kvinnorna, till alla kvinnor, att komma ut på arbetsmarknaden och inte ge dem ett vårdnadsbidrag som bara har till syfte att hålla dem hemma, inom hemmets fyra väggar i Rinkeby och Kista? Det här tycker jag är dåligt.

Jag tycker att det är klädsamt att Nyamko Sabuni erkänner att det var en kompromiss, och jag är ledsen att Folkpartiet tvingades gå med på det av olika skäl. Men när det gäller valfriheten, Nyamko, är ni tillbaka i 90-talet. Det är väl ingen, åtminstone ingen i Stockholm, som är emot valfrihet. I den här staden går 40 procent av gymnasieeleverna i fristående skolor. Det är självklart att dessa är en viktig del av infrastrukturen för skolor. Det handlar bara om hur man hanterar det. Det sätt som den borgerliga regeringen hanterar det på, när man sänker kvaliteten och ändrar lagen så att det är möjligt att avknoppa en förskola i Årsta som ett år efter avknoppningen har gjort en vinst med mina skattepengar på 4 miljoner kronor, tycker jag inte är rimligt. Det är inte rätt använda skattepengar, och det sänker kvaliteten. De pengar vi avsätter för välfärd ska gå till välfärd.

Jag vill avslutningsvis tacka för debatten. Jag tycker att det är spännande att ha en förskoleminister som är folkpartist. Det uppskattar jag verkligen.

Anf. 31 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP):

Fru talman! Tack, Veronica Palm, för den uppskattningen! Jag kan försäkra dig: Vi väljer inte bidrag, men vi väljer valfrihet. Framför allt väljer vi allas möjlighet till eget arbete och egen inkomst. Det är reformer på det området som vi kommer att fortsätta att jobba med, reformer som gör det möjligt för fler att komma ut i arbete, reformer för att sänka trösklar till arbetsmarknaden och att underlätta för företagandet på alla sätt och vis. Det är det vi kommer att satsa på. Bara genom att fler arbetar och betalar skatt kan vi få ett underlag för att lägga in ännu mer pengar till vår redan i dag väl fungerande förskola. Den kvaliteten ska upprätthållas, och det hoppas jag att vi kan göra i samarbete, Veronica Palm.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2010/11:80 om minskning av antalet olyckor med cyklister

Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka allmänhetens kunskaper om reglerna i trafikförordningen, för att minska antalet olyckor med cyklister inblandade

samt för att se över trafikförordningen i syfte att förbättra samspelet i trafiken.

Fru talman! Jag delar Carina Adolfsson Elgestams syn att det måste bli säkrare att cykla. Cykeln är ett transportmedel med många fördelar. Ökad cyklism bidrar till att minska resandets miljöpåverkan, ger minskad trängsel och har positiva effekter på folkhälsan. Min och regeringens uppfattning är därför att cykeln ska vara ett attraktivt alternativ för en del av eller hela resan.

Jag delar även Carina Adolfsson Elgestams syn om behovet av att se över hur de regler som rör cyklingen kan bidra till målen om ökad och säker cykeltrafik. Därför är jag glad att kunna berätta att regeringen den 9 september förra året tillsatte en utredare just i detta syfte. Utredaren Kent Johansson kommer att se över de bestämmelser som reglerar planering och utformning av trafikmiljön samt trafikreglerna för cykeltrafik. Uppdraget omfattar även regler och andra förutsättningar som påverkar cykelparkering och möjligheten att ta med cykel på tåg och buss. Utredaren har dessutom mandat att, om han finner det relevant, se över andra regler och förutsättningar som är viktiga i detta sammanhang. Uppdraget kommer att redovisas i maj 2012.

I direktivet lyfter regeringen särskilt fram att en ökad cykeltrafik ställer högre krav på samspel mellan trafikanter och på kunskap om och efterlevnad av trafikregler. Min utgångspunkt är att ett gott samspel och en god regelefterlevnad är en förutsättning för att nå trafiksäkerhetsmålen. Direktivet lyfter även fram att cykeln är viktig för barns rörlighet. För att främja målet att barn själva ska kunna använda sig av transportsystemet kommer utredaren att analysera och beakta barns förutsättningar att förstå och tillämpa regler. Här är det viktigt att se över frågor som utbildning, fortbildning och spridning av befintliga och nya regler för cykeltrafiken.

Regeringen har dessutom gett Trafikverket och Transportstyrelsen i uppdrag att samlat och med ökad kraft ta itu med cykelfrågorna i samarbete med främst kommunerna men även andra berörda. Arbetet ska resultera i en strategi och en handlingsplan för ökad och säker cykling och kommer att redovisas senast den 1 december 2011.

Med dessa två viktiga arbeten i gång har jag gott hopp om att vi successivt ska kunna göra det både enklare och säkrare att cykla.

Anf. 33 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Tack, ministern för svaret, ett mycket bra svar på de frågor som jag har ställt med tanke på den problematik som jag och många med mig upplever ganska tydligt och gärna vill diskutera. Vi är många som på olika sätt har mött den här problematiken ute i samhället. När man bor här i Stockholm och kliver ut på ett övergångsställe kan det komma en cykel med ganska hög fart. Även i glesbygden, där jag bor, finns delvis den här problematiken. Det är positivt att det är fler som använder cykel, men precis som ministern redogör för i sitt svar måste det bli ett samspel mellan cyklister, bilister och de gående.

Det finns ett annat problem som en del lyfter fram. I dag när du köper en cykel är det inte självklart att det ingår cykellyse, till exempel. Det är ingenting som vi ska besluta om här i riksdagen, men det är en del av

problematiken i samspelet mellan att promenera, cykla och använda bilen.

Jag är, fru talman, väldigt nöjd med det svar jag har fått av ministern. Jag ser att det pågår ett tydligt arbete. Det finns med i svaret att man kommer att arbeta med upplysning, vilket jag tror är en del av problematiken. Sedan jag skrev interpellationen har jag också fått samtal om att det finns många som inte känner till trafikreglerna. Här är det flera aktörer som har ett ansvar, naturligtvis också den enskilda individen. Oavsett om man kör bil, cyklar eller promenerar har man ett ansvar att känna till lagar och regler som gäller i samhället.

Fru talman! Jag tänker avstå från vidare debatt, om inte ministern nu kommer att säga något speciellt som av någon anledning skulle föranleda ytterligare inlägg. Eftersom jag känner mig nöjd vill jag bara tacka för svaret och säga att jag kommer att följa frågan då den är viktig för alla inblandade.

Anf. 34 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Fru talman! Enligt Trafikverket har 270 personer omkommit på våra vägar under år 2010. Det är ett mycket bra resultat. Det är den lägsta siffran i världen när det gäller antalet omkomna i trafiken i förhållande till befolkningens storlek. Vi har en tydlig politisk vision och har vidtagit åtgärder som starkt bidragit till detta.

Trafiksäkerheten gäller alla trafikanter. För att trafiken och interaktionen i trafiken på och vid vägarna ska fungera har trafikregler skapats. Tyvärr är det fortfarande ganska många som nonchalerar dessa regler eller bryter mot dem på grund av bristande kunskap. Då är risken mycket större för att en olycka ska ske.

Vad kan göras för att minska antalet olyckor med cyklister inblandade, frågar interpellanten mycket riktigt. Man brukar säga att antalet skadade beror på tre variabler – exponering, olycksrisk och skadeutfall. Det är hastigheten som påverkar olycksrisken och olycksutgången. Ju högre hastighet desto mindre tid att avvärja en olycka. För att undvika olyckor med cyklister är det därför oerhört viktigt med regelefterlevnad bland motorfordonsförare. Dock sker det fler olyckor med cyklister vid låga hastigheter eftersom miljön då är mycket mer komplicerad, och flödet av oskyddade trafikanter är också mycket större. På de flesta olycksplatser med dödsolyckor är medelhastigheten lägre än 50 kilometer i timmen.

Olycksrisken beror också på trafikanternas uppmärksamhet. Här måste jag ännu en gång påpeka att det gäller både bilister och cyklister. Cyklisterna bör dessutom se till att ha rätt utrustning, vilket också påpekas i interpellationen. Man behöver ha både lyse och reflexer. Vikten av att respektera trafikregler, inklusive trafikljus och väjningsregler, bör uppmärksammas. Man bör ta hänsyn till andra trafikanter, både bilister och gående, till exempel genom att tydligt och i god tid visa att man tänker svänga; det gäller speciellt när man ska svänga vänster.

Fru talman! Jag välkomnar den utredning om planering och utformning av trafikmiljön samt översynen av trafikreglerna för cykeltrafik som infrastrukturministern berättade om och ser fram emot den strategi och handlingsplan för ökad och säker cykling som kommer att redovisas

Prot. 2010/11:42
18 januari

Svar på
interpellationer

senare i år. Under tiden är det fortfarande sunt förnuft och riskmedvetenhet som är förutsättningen för ett lyckat samspel i trafiken.

Anf. 35 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag tycker att Carina Adolfsson Elgestam gjorde en bra sammanfattning av den problematik som även jag upplever att många stöter på när de är ute, oavsett om det är i den stora staden, den lilla staden eller ute på landsbygden.

Det handlar sammanfattningsvis om att vi behöver upplysning för att kunna få kunskap, och om vi har kunskap får vi också insikt. Därefter gäller efterlevnad, uppföljning och kontroll. Jag skulle därför, fru talman, vilja rikta ett tack till Carina Adolfsson Elgestam som ställde interpellationen fastän vi hade kommit i gång med detta. Det är ett sätt att lyfta upp frågan och få upplysning.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2010/11:109 om beredskap för att hantera akuta stopp i tågtrafiken

Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka tågens punktlighet och för att öka beredskapen så att akuta stopp i tågtrafiken kan hanteras på ett rimligt sätt.

Regeringen har nyligen beslutat om en historisk infrastruktursatsning på närmare 500 miljarder kronor fram till år 2021. Vidare har regeringen den senaste mandatperioden kraftfullt ökat resurserna för drift och underhåll av det svenska järnvägsnätet. Sedan 2006 och fram till i år har anslagen till drift och underhåll av järnvägsnätet ökat med ca 40 procent i löpande prisnivå. Regeringen har därmed lagt en grund för ett bättre underhåll och nya investeringar i järnvägen de kommande åren.

Efter den förra vinterns problem i järnvägstrafiken tillkallade regeringen landshövding Per Unckel för att utreda störningarna i järnvägstrafiken vintern 2009/2010. Per Unckel lämnade sitt slutbetänkande *Förbättrad vinterberedskap inom järnvägen* till mig i oktober 2010 där han bland annat föreslår att Trafikverket bör åläggas att årligen till regeringen redovisa ett samlat åtgärdsprogram.

Den 22 december 2010 fattade regeringen beslut om att uppdra åt Trafikverket att dokumentera och upprätthålla ett samlat åtgärdsprogram för järnvägens beredskap för störningar, med särskilt fokus på vinterberedskap. Åtgärdsprogrammet ska årligen rapporteras till Näringsdepartementet senast den 31 juli.

Regeringen har även i en proposition till riksdagen i oktober 2010 föreslagit åtgärder för att höja kvaliteten i järnvägssystemet. Syftet med förslaget är att ge järnvägsföretag och infrastrukturförvaltare ekonomiska incitament att förebygga störningar i järnvägstrafiken. Genom förbättrat underhåll på fordon och infrastruktur ska driftstörningar i järnvägssystemet förebyggas. Riksdagen beslutade om regeringens förslag den 9 december 2010.

Anf. 37 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Tågtrafiken på Norra stambanan står helt stilla, och det kommer att vara flera dagar. Så började *Aktuellt* på morgonen i dag. I Smålandsposten daterad den 11 juli 2010 kan man läsa: En nedriven kontaktledning skapade i eftermiddags kaos i tågtrafiken. I Smålandsposten den 31 augusti 2010 står att läsa: Det blev en mörk dag för tågtrafiken i dag då tusentals passagerare, främst i södra och västra delarna av landet, drabbades av inställda tåg och stora förseningar. Elfel och nedrivna kontaktledningar ska vara orsaken.

Detta är bara ett axplock, och att det är från just Smålandsposten beror på att jag kommer från Kronobergs län.

Det handlar om signalfel, nedrivna ledningar, snö, problem med plogning och växlar. De senaste månaderna har det väl inte gått en dag utan att vi på olika sätt har mött den här problematiken. Med tanke på det svar ministern nu ger angående de ekonomiska satsningarna kan man väl bara konstatera att varje satsad krona naturligtvis är bra. Men jag kan ändå inte komma fram till annat än att det inte räcker. Det gäller att också göra rätt saker vid rätt tillfälle.

När snön vräker ned och det är 20–25 minusgrader tror jag att vi alla har förståelse för att det då inte kan vara helt problemfritt. Det är en sak. Men jag har suttit otaliga gånger utanför Nässjö till exempel när det varit signalfel, oavsett årstid. Där kan jag känna att det måste finnas mer att göra, naturligtvis med teknikutveckling och kanske med ytterligare ekonomiska satsningar.

Samma sak är det med någonting som är fullständigt ofattbart för mig, det som jag själv råkade ut för nu vid det senaste snökauset, eller det första ska vi väl säga, när tåget självt rev ned kontaktledningen. Hur kan det bara hända i ett så modernt land som Sverige? Jag kan i min mobiltelefon ladda ned och titta på alla möjliga tv-program, men tåget river ned kontaktledningen. För mig går det här inte ihop. Här måste finnas kunskap och kompetens, så att man kan vidta snabba åtgärder.

Det är jättebra att Per Unckel har gjort en utredning som bland annat visar att man ska ha krisövningar. Men resenärer runt om i Sverige drabbas ändå, särskilt nu på vinterhalvåret, men även i juli månad, även i augusti. Det hjälper inte. Det är bra med krisövningar, för man lär sig alltid något, och det leder ett steg framåt. Men det känns ändå som att det är bristen på modern teknik och utveckling som är det allra största bekymret. Jag är inte helt övertygad om att den summa pengar som regeringen har satt till räcker. Vi socialdemokrater och vi rödgröna har en annan politik på området. Vi vet också att ett av problemen är att antalet spår inte räcker.

Anf. 38 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Frågan om infrastrukturproblematik och tågproblematik har kanske varit den mest debatterade i kammaren under den gångna hösten och vintern. Det finns anledning till det, för inte har det fungerat bra. Jag tror att vi alla är överens om att det behövs åtgärder för att få det att fungera med resurser till drift, underhåll och investeringar. Jag tror också att det behövs mycket mer kunskap och smarta lösningar, så att tågen kommer i tid eller så att de över huvud taget går. Ett modernt samhälle behöver ett smart och effektivt infrastruktursystem. Oavsett om det

gäller godstransporter, varutransporter, tjänstetransporter eller persontransporter måste det i ett modernt samhälle fungera, och det måste vara smarta lösningar.

Vi lever i ett avlångt land, och förutsättningarna ser lite olika ut vad gäller möjligheten att hantera den problematik som finns framför allt vintertid. Jag bor uppe i Norrbotten, där is-, snö- och vinterproblematik kanske kan hanteras på ett lite bättre sätt än här söderut. Det är klart att det är olika förutsättningar. Vi har ”vinter” med stora problem varje år och har byggt upp kunskap kring detta. Sedan har vi givetvis olika rörelser. Det är betydligt mer tågtrafikrörelser här nere. Men jag tror att kunskapsöverföringen inom transportsektorn behövs. Man kan det kanske lite bättre där. Det finns alltid någonting att lära sig.

Våra tåg ser inte ut som de gjorde på 60-talet, inte våra växlar heller, och det är betydligt mer rörelser. Det behövs betydligt mer forskning på detta område och nya innovativa lösningar. Jag vet att Trafikverket stöder bland annat Luleå tekniska universitet som har forskning om järnvägsteknik samt kyla, snö och is. Jag tror att det behövs mycket mer av det här för att vi ska kunna hitta de smarta lösningarna. Vi har i vårt land förutsättningar att bygga upp världens smartaste infrastruktur. Men då måste vi ligga i framkant när det gäller forskning och innovativa lösningar.

Jag skulle vilja uppmana infrastrukturministern och regeringen att ta initiativ till detta – att se till att den kunskap som finns i de olika delarna av landet överförs och att vi satsar betydligt mer på forskning vad gäller snö, is och kyla. Det är tekniker som kommer till nytta också inom andra områden, inte bara vid järnvägen. Jag ser också hur man hanterar flygfälten och om flygen kan lyfta eller landa. Det finns bättre förutsättningar för det i norr, där man har mer kunskap om detta. Den forskningen skulle kunna ge bidrag inte bara till att tågen kommer i tid utan även till vindkraften, som också har problem så fort det är mer än 20 minusgrader, och mycket annat. Detta är en uppmaning till ministern att ta tag i forskning och innovativa lösningar. Det finns kunskap. Vi behöver världens smartaste infrastruktur i landet.

Anf. 39 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam hade två frågor. Den ena berör hur man kan öka punktligheten. Det är en betydligt vidare fråga. Jag skulle vilja börja med den andra, som handlar om hur man kan hantera akuta stopp och vilken beredskap som finns så att hanteringen blir rimlig.

Vi har ganska färskt i minnet hur det var i Östergötland utanför Kimstad, där väldigt många fick sitta länge, för länge. Trafikverket tittar nu tillsammans med alla järnvägsföretagen på gemensamma instruktioner som håller på att utarbetas, så att man kan ha ett tydligare sätt och så att det också kan framgå på ett bra sätt hos vem och var ansvaret ligger och vem som ska fatta vilket beslut. Trafikverket självt har satt upp som en målsättning att evakuering ska ske inom max två timmar.

Dessutom tittar man på hur trafikledningspersonal ska utbildas regelbundet men också ha övningar. Det tror jag är viktigt och rimligt för att man ska kunna hantera de akuta stoppen. Sedan kan varje stopp i sig bli väldigt speciellt. Vid det som hände utanför Kimstad i Östergötland hade man sju tåg, varvid man fick fundera på om man skulle dra tillbaka några

till stationen för att göra det lättare att evakuera. De andra hade man kvar i otillgänglig terräng.

Frageställningen om punktligheten är också oerhört viktig. Den handlar om så väldigt mycket mer, om hur vi kan måna om människors tid men också om företag och näringsliv som är i behov av att ha sina gods-transporter försäkrade med tillförlitlighet. Ta det som hände nu på Norra stambanan, som kommer att stå stilla – vi vet ännu inte riktigt hur länge. Det påverkar företag som behöver ha ut sina råvaror. I det här fallet berodde det på att ett godståg spårade ur, men det är samma sak där: Risken finns – eller möjligheten – att man använder väg, men i det här fallet kan man också använda Inlandsbanan. Men varje gång det här inträffar blir det problem.

Då ser jag någonting som hänger ihop. Det är att vi i dag har en stor sårbarhet när det gäller kapacitet. Vi behöver ha mer kapacitet. Även om vi har tillfört mer pengar och byggt historiskt mycket nu den senaste tiden kommer det på sikt när man lägger ut kartan ändå inte att vara tillräckligt.

Just nu håller vi på med en genomlysning av både drift och underhåll. Då, Sven-Erik Bucht, är det viktigt med forskning och innovation. Det finns inte tillräcklig kunskap om vilka pengar vi ska lägga var så att vi får mesta möjliga nytta för pengarna. Det vi har börjat se över, och som jag ser som en ännu större utmaning som vi måste hantera, är inte bara nyinvesteringar, drift och underhåll utan också reinvesteringar. Använder vi alla möjligheter att utöka antalet spår, som längs med våra stambanor – Södra stambanan och annat – ser vi inom en ganska närstående tid att vi inte har kraftförsörjning så att det räcker. I det fallet hjälper det inte att bygga ett dubbelspår till eller fler mötesplatser. Vi måste ha mer kraftförsörjning.

Precis det här måste vi genomlysa. Det som vi på departementet just nu sitter och gör det sista på är ett direktiv för att fördjupa och bredda den utredning som fanns tidigare om höghastighetståg med syfte och mål att titta på hur vi kan öka kapaciteten. Efter 2021, när den här åtgärdsplanen tagit slut, måste vi veta vad som kommer närmast. Vi ska göra det med fokus på gods- och persontrafik och inte minst våra kortare resor som handlar mycket om arbetspendling. Jag kan återkomma om det i nästa anförande.

Anf. 40 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det ministern säger om punktlighet och långsiktighet är viktigt för att vi ska få en väl fungerande infrastruktur. Det vi ser nu – att fler människor använder kollektivtrafiken – är nog bara början. Jag tror att kraven kommer att öka ytterligare.

Det företag som har sitt gods ute på järnväg och inte får fram det i tid får också bekymmer. Det handlar alltså inte bara om de individer som kanske ska åka och göra en affär någonstans i Sverige eller utomlands eller arbetspendlar till sitt jobb. Varje försenat tåg är en förlust för tillväxten i landet. Detta är en jätteviktig fråga, inte minst långsiktigt. Här och nu har vi gigantiska problem, vill jag påstå.

Ministern tog upp just Kimstad, där det var sju tåg som stod. Jag satt själv på tåg nr 2 och känner till hela resonemanget. Inte minst är det viktigt med tydlighet om vad som ska göras, vilka åtgärder som ska vid-

tas. Jag vill passa på att säga att personalen på det tåg som jag var ombord på var alldeles utmärkt i sin information och sina åtgärder. Det är kanske inte varje gång det är så, och jag har förstått att det inte var så på alla tågen.

Det fanns planer på att evakuera oss inom två timmar. Vi fick ganska tydliga besked om att detta skulle hända. Men det visade sig ganska snabbt att man inte vågade göra det. Varför inte? Jo, för man visste inte om det var strömförande när vi som passagerare skulle kliva av. Man blir faktiskt lite mörkrädd när det går till så år 2010 i Sverige – att man inte vet om man kan evakuera passagerarna på tåget om det är strömförande när de kliver ut. Man kan leka med tanken att någon hade fått en hjärtinfarkt och att det hade behövts en ambulans. Vad skulle personalen då ha gjort?

Ministern talar om saker som behöver förbättras. Jag tror att det var många otydliga direktiv från dem som var ansvariga för personalen ombord på tåget.

Hur ser det egentligen ut med Trafikverket? Jag menar då inte bara själva Trafikverket utan hela resultatet av den process som startade 1988, om jag minns rätt, då vi skilde SJ och Banverket. Redan där någonstans påbörjades dagens problem. I dag är det så viktigt att allt är konkurrensutsatt, och då är det svårt för de ansvariga i personalen ombord på tåget att i en krissituation få överblick över helheten och veta vad som ska göras. När man har så många olika huvudmän är det klart att det uppstår problem. Vågar man dra tåget tillbaka till Linköping, eller vilken typ av åtgärder ska man vidta? Är det strömförande när passagerarna kommer ut?

Anf. 41 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Infrastrukturministern har på ett bra sätt beskrivit vad vi gör och vad vi avser att göra för att bli bättre på det här området. Jag tänkte inte uppehålla mig vid det, för jag tycker att hon gjorde det på ett förträffligt sätt.

Sven-Erik Bucht var uppe och talade om mer pengar till drift, underhåll och nyinvesteringar. Carina Adolfsson Elgestam – både hon och Sven-Erik Bucht är för övrigt socialdemokrater – var uppe och talade om att De rödgröna har en egen politik på det här området. Det var också underförstått att de har mer pengar. Det är alltid lätt om man har en outtömlig plånbok där det finns pengar till allt. Då kan man göra väldigt mycket. För lyssnaren kan det vara värt att komma ihåg det sätt på vilket De rödgröna har tänkt finansiera alla sina förslag på område efter område. Den politiken har ju i praktiken havererat.

Socialdemokraterna tävlar nu snarast om att springa bort från de gamla förslagen till finansieringar. Det vill säga att ni är ute och handlar i debatterna med en plånbok som faktiskt är tom. De sätt ni förut hade för att finansiera det ni nu föreslår vill ni inte längre kännas vid. Det som finns kvar av era finansieringsförslag är att skicka notan till framtida generationer, alltså genom att låna pengar. Det är på det sättet ni har tänkt finansiera de här sakerna.

Dessutom har ni för den övriga delen tänkt låta företagen betala genom kilometerskatter och annat. Det är ju det ni i praktiken har kvar av era finansieringsförslag, och det, mina vänner, är ingen bra politik. Jag

ville bara komplettera med den bilden. Det är lätt att stå i talarstolen och säga att man har egna pengar och gör ytterligare satsningar, men faktum är att de pengar ni rödgröna talar om inte längre finns kvar i förslagen.

Det är bra att komma ihåg det infrastrukturministern talade om. Underhållet har under väldigt lång tid varit eftersatt. Därför har alliansregeringen under tiden också höjt resursramen för drift och underhåll med ganska mycket pengar – man har gått från 3,8 miljarder till i dag 5,3 miljarder – men det tar tid att komma i fatt med något som under väldigt lång tid har varit eftersatt.

Anf. 42 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt gå upp i den här debatten, men jag vill göra ett viktigt påpekande. Jag är från Västerbotten, precis som Edward, och innan jag blev invald som riksdagsledamot var jag landstingspolitiker och regionpolitiker. Ibland är det betydligt lättare att vara regionpolitiker än att vara rikspolitiker, i varje fall om man är moderat och har en moderatledd regering.

För att liva upp Edwards minne lite vill jag påpeka att det var en enig regionstyrelse som yttrade sig över den nationella infrastrukturplanen fram till 2021. Man sade enhälligt att det här är oacceptabelt och att det är alldeles för lite pengar som går till de fyra nordligaste länen, bland annat till eftersatt underhåll på järnvägar. I planen har man ju trots allt politiskt kommit överens. Jag vill bara påpeka att det var en enig regionstyrelse som gjorde detta yttrande. Man tyckte från Västerbottens sida att det var alldeles för lite medel.

Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Isak From får det att låta som om det inte händer något alls längre upp i landet. För att det inte ska råda någon förvirring vill jag påminna om att vi där har Ådalsbanan, som snart är färdig, och Haparandabanan, som är färdig om ett år, och vi har för inte så länge sedan invigt Botniabanan. Det är stora projekt som drar mycket resurser.

Jag skulle vilja komma tillbaka till Carina Adolfsson Elgestams diskussion om punktligheten och det som vi alla söker och strävar efter. Det är både en utmaning och en svårighet när det gäller infrastruktur. Vi har långa ledtider för den ekonomiska planeringen och den fysiska planeringen.

Man kan ha vilken uppfattning man vill om detta. Men det har hittills aldrig investerats så mycket i järnväg som har gjorts de senaste åren och som ligger i plan de kommande tolv åren precis som det görs på vägar.

Vi fattade beslutet om åtgärdsplanering för snart ett år sedan. När vi kommer fram till år 2021 kommer vi fortfarande att ha, om ingenting annat mer görs, kapacitetsproblem och flaskhalsar.

Det är därför som det är så viktigt att använda kunskaper, insikt och information från våra forskare. Det gäller att titta på: Hur ser läget ut i dag? Vi har höjt anslaget för drift och underhåll och ökat anslaget för investeringar. Men vi har också reinvesteringar. Vi måste se på det.

Hur ser till exempel kraftförsörjningen ut de kommande åren? Vi kommer om några år att se att vi har problem med det om ingenting görs. Hur har vi det med våra kontaktledningar? Det nämndes som exempel. De rivs ned. Det skapar problem när tåg stannar. Då kan inte andra tåg

komma förbi eller komma om, utan det blir stopp. Det påverkar hela tågssystemet, inte minst för att vi har kapacitetsproblem.

Vi måste också titta mer grundligt på hur det ser ut med bärigheten på våra spår. Hur ser underlaget ut? Hur ser rälsen ut? Hur ser våra växlar ut? Det vi står inför den här vintern och till viss del också förra vintern är inte bara vinterrelaterat. Men det blir extra problematiskt när vi har haft vintrar som har sett ut som denna.

Det är därför angeläget att titta på vad som mer behöver göras och lyfta blicken lite. Isak From nämnde själv att han tidigare satt i lands- tingsstyrelsen och i regionstyrelsen. Vi kan se att som underlag för den åtgärdsplanering som vi har fattat beslut om ligger varje regions tankar, prioriteringar och vilja.

När vi nu har dem samlade skulle vi kunna tänka ett steg till. Var får vi ut mest kapacitet tidigare i systemet om det är möjligt? Jag tittar nu på några av åtgärdsplaneringarna. Vi kan ta Östergötland som ett exempel igen.

Man talar om Ostlänken. Det är trångt på spåren på Södra stambanan. Det finns inte mycket som görs på Södra stambanan under de kommande tolv åren. Det har mycket varit hänvisat till diskussionen om höghastig- hetståg.

Framför allt i mellersta och södra Sverige ökar tågresandet och inte minst arbetspendlingen. Den utvecklingen vill vi se fortsatt. Därför är min strävan framåt: Hur kommer vi att kunna öka kapaciteten så att vi gör det mer rimligt att kunna transportera gods på ett tillförlitligt sätt? Hur ska människor kunna fortsätta att använda sig av kollektivtrafik och gärna pendling på våra lokala och regionala banor?

Det är där vi har utmaningen. Där är regeringens fattade beslut om åtgärdsplaneringen en bra grund. Men vi måste göra mer.

Anf. 44 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S):

Fru talman! Jag börjar mitt sista inlägg med att tacka ministern för debatten. Det finns några saker som vi är överens om. En är att det är viktigt att tågen kommer i tid. Det är också viktigt och bör vara högprio- riterat med ökade satsningar för framtiden vad gäller järnväg. Vi tror att det är fler som kommer att använda järnvägen i framtiden, för att ar- betspendla men också till gods.

Mot bakgrund av det kan jag inte låta bli att konstatera det som mi- nistern också säger: Man har gjort den mesta satsningen på järnväg histo- riskt. Jag inledde debatten med att säga att varje satsad krona är oerhört viktig. Jag är väl medveten om att det under de senaste årtiondena inte har satsats tillräckligt mycket. Men det har berott på det ekonomiska läget i landet. Det har inte funnits mer pengar över just då för järnvägs- satsningar.

Vi har under årens lopp satsat en hel del för att utveckla järnvägen även om man hade kunnat göra mer. Man kan också konstatera att i just den tid vi lever i nu med hela kaoset med resandet och inom järnvägen väljer regeringen att inför 2011 plocka bort 600 miljoner från Trafikver- ket och det som har med underhåll att göra. Det går inte riktigt ihop med det som ministern säger här i kammaren om satsningar inför framtiden.

Det kan kanske vara på sin plats att lite grann motivera varför man väljer att göra så här och nu. För övrigt vill jag tacka för debatten.

Anf. 45 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag hade inte tänkt säga mer i debatten. Men jag måste ta till orda när jag hör på Edward Riedl.

Jag använde, Edward, 3 minuter och 55 sekunder till att tala om kunskapsöverföring och forskning och innovation som vi behöver. Jag använde min tid till att tala om att vi i Sverige behöver ett smart infrastruktursystem.

Jag vet inte om du lyssnade dåligt, Edward. Också ministern talade om kapacitetsbrist. Kapacitetsbrist kan man givetvis lösa genom att bygga fler spår och göra investeringar. Jag försökte att lyfta fram en annan dimension i detta.

Man kan inte backa sig in i framtiden. Man måste investera, hitta nya smarta lösningar och icke förakta kunskap som finns. Det gäller att dela med sig av kunskap som finns och hitta nya lösningar via forskning.

Anf. 46 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera, Isak From, att Västerbotten i det avseende som du talade om inte är unikt. Det är likadant i hela landet. Vartenda län och varenda region vill ha mer pengar till infrastrukturprojekt. Jag tror att alla nuvarande och tidigare infrastrukturministrar oavsett vilket parti de kommer ifrån kan intyga att det ser ut så. Man vill ha mer satsningar till sin egen region och så också i Västerbotten.

Det vi var väldigt nöjda med i mitt hemlän Västerbotten under förra mandatperioden var att vi hade fått en 50-procentig ökning av resurserna till länstransportplanen. Det fanns betydligt mycket mer pengar till att lösa de infrastrukturutmaningar som vi stod inför. På det sättet såg det ut på många håll i landet.

Sven-Erik Bucht hade ett bra inlägg. Jag hoppas att du inte tog det jag sade som kritik av hela ditt inlägg. I mycket av det du sade fanns det klokskap. Vi har mycket att hämta när det gäller kunskapsöverföringen.

Det jag däremot kritiserade både dig och din partikollega för är att ni har synen att ni hela tiden har mer pengar att satsa på dessa saker. Mitt inlägg handlade helt anspråkslöst om att de pengar som ni använder i debatten och satsar på område efter område har ni inte längre. Ni har backat från de flesta av de förslag som skulle finansiera dessa utgifter.

En budget består av intäkter och utgifter. Höjer man intäkterna kan man höja utgifterna. Men det ni har gjort är att ni har tagit bort de intäktsförstärkningar ni har talat om för de förslagen. Ändå står ni fortfarande i talarstolen i kammaren och i debatten och talar om utgiftsökningar.

Det, mina vänner, går inte ihop. Det ville jag upplysa dem som lyssnar på debatten om och därigenom föra in ytterligare ett perspektiv i den.

Anf. 47 ISAK FROM (S):

Fru talman! Det är helt riktigt som Edward säger; vi för en annan politik. Vi hade en annan budgetmotion på infrastrukturområdet. Den motionen röstades ned av de borgerliga partierna.

Vi anser också att man kan låna till infrastruktur. Det är samma sak som om jag eller någon annan lånar till ett hus. Vi tror att det huset ska ha ett värde. Om vi bygger en Norrbotniabana, en bro eller en väg tror vi

att den vägen eller tågbanan ska ha ett fortsatt värde framöver. Vi bygger dem för framtiden.

Det vi gör i dag har våra barn och framtida generationer nytta av lika väl som när man på 1880-talet och 1890-talet beslutade om att det nog var viktigt att bygga stambanan. Den har vi fortfarande nytta av, men den är i behov av en del underhåll.

Det behovet finns i dag, och i dag är det den borgerliga regeringen som har ansvaret. Det är därför vi har denna debatt. Tänk på det!

Anf. 48 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam avslutade sitt inlägg med att säga att vi plockar bort 600 miljoner kronor från Trafikverket när det gäller drift och underhåll. Det var också en helt ny siffra, fru talman. Andra siffror har nämnts i sammanhanget; 700 miljoner är det som har varit i diskussionen tidigare.

Men om vi ska vara riktigt uppriktiga: Om man jämför anslaget för drift och underhåll mellan 2010 och 2011 och plockar bort de tidigare särskilda satsningar som var av engångskaraktär under 2010 skiljer det 4 miljoner. För er som undrar hur mycket 4 miljoner är i sammanhanget kan jag tala om att drift och underhåll får 5,2 miljarder. Däremot har Trafikverket självt, för att göra extra insatser under den här vintern och jobba mer med underhållet, beslutat att inom sin egen ram tillföra 500 miljoner. Det har man kunnat göra dels genom det mandat verket har att använda sin anslagskredit, dels genom att en hel del projekt har blivit klara tidigare och till en lägre kostnad. På så sätt har man kunnat använda pengar i underhållet, vilket vi också har sagt okej till.

Jag tycker, fru talman, att diskussionen om tågen, som ibland kan kännas som den återkommer rätt ofta i den här kammaren, ändå har varit bra. Det finns ett steg framåt utifrån Carina Adolfsson Elgestams interpellation. Det handlar om på vilket sätt vi kan ha en rimlig hantering när det gäller akuta stopp, som emellanåt kommer att inträffa. Det har hänt och det kommer att hända också framöver. Vi har redovisat denna del. Men det gäller framför allt punktligheten. I grund och botten handlar det om att måna om människors tid men också om företags möjlighet att verka och växa. Jag vet att vi har åtgärder på gång nu, men vi måste också hela tiden titta framåt. Det behövs mer för att klara livet också efter 2021.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2010/11:124 om tillgänglighet på tåg

Anf. 49 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Eva Olofsson har frågat mig om jag avser att verka för att SJ snarast vidtar åtgärder som leder till att personer med funktionsnedsättning inte diskrimineras genom att inte kunna färdas med tåg och om jag avser att ta initiativ till att järnvägstrafiken inom en snar framtid är tillgänglig för alla människor.

Jag håller med Eva Olofsson om att det är viktigt att tågresandet är tillgängligt även för personer med funktionsnedsättning. I EU-förordningen om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer, som trädde i kraft för drygt ett år sedan, ställs det också särskilda krav på bland andra järnvägsföretag och stationsförvaltare om just detta. Järnvägsföretag och stationsförvaltare ska bland annat fastställa icke-diskriminerande regler för personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet. Organisationer som företräder dessa personer ska ha möjlighet att aktivt delta i detta arbete.

Järnvägsföretagen och stationsförvaltarna är även skyldiga att kostnadsfritt lämna assistans till personer med funktionshinder eller nedsatt rörlighet i samband med tågresa, till exempel vid av- och påstigning och ombord på tågen. Trafikverket och Jernhusen AB tillhandahåller, i egenkap av stationsförvaltare, sådan assistans på ungefär 120 järnvägsstationer som en direkt följd av EU-förordningens ikraftträdande.

Det finns även EU-bestämmelser som reglerar hur nya järnvägsfordon ska vara utformade för att de ska vara tillgängliga. Tyvärr kommer det att ta tid för detta att slå igenom i praktiken eftersom livslängden för tåg är relativt lång.

SJ AB (SJ) är ett av staten helägt bolag. Bolaget bedriver affärsmässig verksamhet. Det är styrelse och ledning som ansvarar för operativa frågor. I vilken utsträckning SJ anskaffar fordon som är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning är en operativ fråga som således tillhör bolagets ansvarsområde. SJ bedriver ett kontinuerligt kvalitetsarbete. Ett konkurrenskraftigt utbud av tjänster och nöjda kunder är en förutsättning för lönsamhet.

Statens primära ansvar för att göra järnvägstrafiken tillgänglig för alla gäller de järnvägsstationer som Trafikverket förvaltar. Närmare bestämt är det plattformar och förbindelser till och från plattformar som tillhör Trafikverkets ansvarsområde. För att åstadkomma en användbar station behöver en mängd åtgärder vidtas. Bland annat behöver ledstråk till och på plattformar samt bättre belysning tillskapas. Jag känner till att Trafikverket har ett nära samarbete med ägarna av stationshusen – som i många fall är det statliga bolaget Jernhusen AB – om att samordna anpassningsarbetet för att göra hela stationsområdet användbart för alla.

Regeringen gav 2006 i uppdrag till Banverket och Vägverket, som numera är Trafikverket, att konkretisera målet om att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig till 2010. Det gjordes genom att myndigheterna skulle definiera ett prioriterat nät av tillgänglig kollektivtrafik som skulle kunna bli klart till 2010. För järnvägens del menade Banverket att 150 järnvägsstationer borde göras tillgängliga till detta år. Arbetet har dock satts i gång alldeles för sent, och regeringen fattade därför 2008 beslut om att öronmärka ytterligare 150 miljoner kronor för att just påskynda anpassning av dessa stationer. I dagsläget är drygt 40 stationer tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Uppgiften att anpassa ett stort antal järnvägsstationer är prioriterad. Det arbete som har påbörjats under senare år behöver fortsätta efter det att 2010 nu är passerat. Trafikverket har till uppgift att se till att järnvägsstationerna blir alltmer tillgängliga och användbara. Jag avser att noggrant följa utvecklingen i syfte att se till att allt fler, även personer med funktionsnedsättning, ska kunna använda sig av transportsystemet.

Anf. 50 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret, men jag måste säga att jag hade önskat en betydligt starkare viljeinriktning och ett större engagemang i frågan.

Bakgrunden till min interpellation är att jag har mött många människor med funktionsnedsättning som har berättat hur dåligt det fungerar att åka tåg i dag. Kort sagt kan man säga att det många av oss nu har upplevt i vinter och förra vintern med ovanligt mycket snö och is, försenade tåg, inställda tåg, att inte kunna planera framåt, att inte veta om man kommer i tid till det viktiga mötet eller jobbet och bristande information upplever många människor med funktionsnedsättning året om. De har en ständig vinter. Det är orimligt, och det är ren och skär diskriminering.

Låt mig berätta om en göteborgare – Erik, en bekant till mig i min hemstad. Jag gör det med hans fulla godkännande. Han är rullstolsburen. Han skulle på ett kundbesök i Gävle. Han försökte boka biljett från Göteborg till Gävle. Det är en sträcka på 52 mil. Men han fick inte gå av i Gävle. Det skulle ta en och en halv till två minuter, och det var för lång tid. I stället erbjöds han en 80 mil extra tur, först till ändhållplatsen i Östersund och sedan tillbaka till Gävle med färdtjänst. Efter en lång diskussion kom han fram till att det var bättre att han åkte de 52 milen mellan Göteborg och Gävle direkt med färdtjänst.

En annan person kom inte med X 2000 hem till Karlstad. Liftarna har varit trasiga i över ett år, och de manuella fick inte användas här i Stockholm. Det fick bli ett långsammare tåg två timmar senare, och man hade glömt att informera.

En tredje person blev kvar på perrongen – jag tror att det var i Linköping – för att tåget stannade för långt fram. Hon blev hänvisad till ett tåg två timmar senare, men då var mötet som hon skulle på redan slut.

Min partikamrat artisten och sitdownkomikern Jesper Odelberg har fått räkna bort tåget som färdmedel fast det är det han vill använda när han åker Sverige runt och uppträder.

Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomars årsrapport heter just *Utom Emma för hon fick stanna hemma*. Det är inte så svårt att gissa vad det handlar om. Det handlar om bristen på tillgänglighet när det gäller tåg och kollektivtrafik.

Så här tycker inte jag och Vänsterpartiet att det kan vara. Det handlar om diskriminering.

Jag tycker att statsrådet ägnar en stor del av svaret åt en EU-förordning som trädde i kraft för ett år sedan. Den reglerar bland annat rätten till assistans på stationer, men i Sverige har vi en lag om handikappanpassad kollektivtrafik som är mer än 30 år gammal. Vi har haft en nationell handlingsplan i tio år där vi 2010 borde ha kommit fram till målet om en tillgänglig kollektivtrafik. Vi har skrivit under FN:s konvention som gäller människor med funktionsnedsättning.

Låt mig gå tillbaka till Erik igen. Han säger att tillgängligheten är betydligt sämre i dag än vad den var tidigare. Att reparera ett mekaniskt fel på X 2000 samtidigt som man tar bort permanenta liftar på intercitytågen mellan Stockholm och Göteborg är ganska dåligt.

Statsrådet säger i sitt interpellationssvar att statens primära ansvar är just järnvägsstationerna som Trafikverket förvaltar och abdikerar när det gäller själva tågresandet. Människor ska inte till järnvägsstationen i de

allra flesta fall. En tillgänglig järnvägsstation är väldigt bra när man ska vidare på en tillgänglig tågresa, men utan den tillgängliga tågresan är den inte till mycket hjälp.

Jag vill därför veta vad statsrådet tänker göra för att också tågresorna och inte bara stationerna ska bli tillgängliga.

Prot. 2010/11:42
18 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 51 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag har samma uppfattning som visas i andemeningen i Eva Olofssons anförande, nämligen att kan vi få bättre tillgänglighet och möjligheter för dem med funktionsnedsättning innebär det oftast bättre tillgänglighet för alla. Det gäller oavsett om vi pratar om bättre skyltar, bättre framkomlighet, att det finns rulltrappor och hissar och så vidare.

Eva Olofsson pratade om att vårt ansvar gäller plattformar, stationer och annat och avslutade med att fråga hur vi får tillgänglighet på själva tågen. Jag nämnde inledningsvis att det är operatörernas ansvar. I det här fallet är det ofta SJ, och jag vet vad SJ bland annat håller på med.

Eva Olofsson refererade till exempel som rör människor som på olika sätt inte har kunnat komma på tåget för att rullstolsliftarna inte har fungerat. Det grundar sig på att man för ett antal år sedan upptäckte fel. Därför har man plockat bort dem, och det har tagit en tid. Men från och med i dag sker försäljningen av rullstolsplatser på X 2000 via callcenter. Nu är rullstolsliftarna på plats. Det har tagit ett år, men nu finns de på plats. Det ska också vara fullt möjligt att från den 21 januari köpa rullstolsplatser via hemsidan. Den första dagen när det är möjligt att åka är den 24 januari. Det som många har upplevt det senaste året, att man inte har kunnat ta sig fram därför att man inte har kunnat komma på tåget, ska vara avhjälpt från och med i dag.

När man har återställt rullstolsliftarna har man också passat på att se till att vi har liftar som klarar betydligt mer i vikt än tidigare. Dessutom är de större i både bredd och längd. Det är också bra med tanke på vilken typ av rullstol man har med sig.

Det finns andra saker som jag också skulle vilja lägga till när vi pratar om tillgänglighet. Det blir väldigt lätt så att man pratar om dem som på något sätt har svårt att ta sig fram därför att de har nedsatt rörlighet, vilket också är förklarligt.

För ungefär en vecka sedan träffade jag själv representanter för Synskadades Riksförbund. Det handlar lite grann om samma saker där när det gäller hur man ska kunna ta sig fram och resa. Man är oftast väldigt beroende av en ledsagare. Här för jag just nu diskussioner. Jag ska nu i veckan till Jernhusen för att diskutera hur alla aktörer kan jobba mer gemensamt utifrån den hjälpbehövandes perspektiv.

Jag kan se framför mig hur Stockholms station skulle kunna vara en station där man tänker lite vidare och lite bredare. Där finns det många aktörer, till exempel det lokala SL som har tunnelbanor och bussar, en bussterminal på Cityterminalen och SJ:s fjärrtåg. Där kan det ibland vara problematiskt för den som behöver ha ledsagare att gå till en speciell mötesplats. I stället borde den person som kanske hittar till något ställe få vara mer flexibel och välja var man möter sin ledsagare och dessutom få hjälp hela vägen. Det är ungefär så det fungerar på Arlanda när det gäller flyget. Det finns mycket man kan lära av varandra. Jag tror att man kan bredda det här på många sätt.

Det som är viktigt i regeringens ambition är hur tillgängligheten på stationerna kan bli bättre. Det var därför som vi avsatte mer pengar. Det är ett problem om perrongerna är för korta, om det inte finns hissar och om det inte finns tillräckligt god skyltning. Det är ett arbete som fortfarande är prioriterat och ligger fast.

Operatörerna, i det här fallet SJ, har också ett ansvar. Vartefter de nu byter ut tåg har de också möjlighet att skapa en bättre kapacitet. Jag tycker framför allt att det är bra att de här rullstolsliftarna nu finns på plats, och så är det från och med i dag.

Anf. 52 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Jag vet också att de kommer att fungera från och med den 24. Det har tagit ett år, en månad och två veckor. Man kan kanske tycka att det är en något lång tid. Det som har varit problematiskt är ju att det under tiden inte har gått att gå av på stationer under vägen även om det går på en och en halv till två minuter. Man har inte ansett att det finns tid till detta. Därför har man begränsat människors möjligheter oerhört, och därför dyker sådana exempel som Erik Ljungbergs resa från Göteborg via Östersund till Gävle upp.

Jag tycker att det är bra att man satsar på järnvägsstationerna, men människor ska ju vidare därifrån med ett tåg. Jag tycker också att det är bra att statsrådet tar fram att tillgänglighet rör fler än de rullstolsburna. Det rör inte minst information till och omhändertagande av människor som har andra funktionsnedsättningar. Det kan vara psykiska sådana, och det kan handla om människor som behöver extra omhändertagande och information när det uppstår problem. Som vi vet har informationen inte alltid fungerat så bra för oss som inte har några svårigheter att ta till oss den.

Jag tycker ändå att det är en väldigt passiv inställning när det gäller tågen. Jag vet att den här regeringen driver avregleringen, och vi vill något helt annat. Vi tycker att det här ingår i välfärden och i samhällsansvaret. Vi tycker att en helhetsstruktur är bättre för alla svenskar, och inte minst för människor med funktionsnedsättning. Man måste lyfta in tillgänglighetsfrågorna ur ett funktionshinderperspektiv.

Jag vet att handikapprörelsen har drivit detta i det tillgänglighetsråd som finns och fått svaret att det inte går eftersom man inte kan avreglera då. Jag undrar vad statsrådet tycker om det svaret. Det måste väl gå att driva tillgänglighetskrav? Det måste väl gå att ställa krav vid upphandlingar? Regeringen måste väl kunna driva att tillgängligheten också ska gälla själva tågresan? Om man inte hade satsat på den här avregleringen hade man kunnat styra SJ och sätta upp målsättningen att det ska vara tillgängligt och avsätta resurser för detta.

Jag tycker också att det är väldigt synd att man har en så begränsad syn på människor med funktionsnedsättning. Nu ska de vara väldigt glada för att de kan åka X 2000, och många är väldigt glada att det äntligen är klart. Samtidigt tar man bort liftar på intercitytågen mellan Stockholm och Göteborg. Det innebär att man inte kan välja att åka ett billigare och långsammare tåg om man kanske mår illa när man åker X 2000, vilket en del människor gör. Synsättet att det bara ska finnas en möjlighet för människor med funktionsnedsättning finns fortfarande kvar. De har inte samma valmöjligheter som vi andra.

Jag skulle vilja höra om statsrådet är beredd att driva skarpa krav på att tillgänglighet måste finnas med i upphandlingen. Veolia, som är ett jättestort företag med 80 000 anställda i 28 länder, kör tåg från 60-talet mellan Malmö och Stockholm. De tågen är inte ett dugg tillgängliga. Får vi en utveckling mot fler och fler operatörer som kör gamla tåg som inte är tillgängliga går vi inte framåt och får inte ett tillgängligare tågresande, utan då går vi faktiskt bakåt. Då hjälper det inte att järnvägsstationerna är väldigt tillgängliga, vilket de självklart måste vara. Det måste vara en tillgänglighet både på tågen och på järnvägsstationerna.

Hur vill regeringen göra för att driva tydliga krav på att allt tågresande med det statliga bolaget och det som upphandlas ska vara tillgängligt?

Anf. 53 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Ibland låter det som att avreglering när det gäller persontrafik är allt ont i världen. Ändå har vi inte avreglerat ännu. Vi är på väg och vi håller på. När det gäller godstrafiken har den funnits en tid. Där finns det flera operatörer. Men när det gäller persontrafiken och trafiken på de långa sträckorna ska avtalen med Trafikverket träffas före april, och 2012 ska avregleringen vara på plats, så att flera olika tågoperatörer har möjlighet att konkurrera om resenärerna.

Det är min uppfattning att den som vill operera inom tåg och köra människor ska göra det efter människors behov, möjligheter och vilja. Det är ett sätt att vinna både nöjda resenärer och fler resenärer. Alla som är med och vill bedriva en sådan här verksamhet måste följa de lagar och regler som gäller, och det är inte okej med diskriminering.

Eva Olofsson nämnde att det har varit problematiskt. Ja, det har det varit. Det har varit problematiskt för många, och kanske inte minst när det gäller den information som man har fått, eller kanske snarare inte har fått i vissa fall, för att ha möjlighet att påverka sin tid.

I takt med att vi ställer krav på våra perronger och stationer ska tillgängligheten bli möjlig. Vi tittar också mer och mer på hur samarbetet kan bli bättre när det gäller att ta hänsyn till människor som av olika anledningar har svårt att ta sig fram, antingen på grund av begränsad rörlighet eller på grund av att man inte ser.

Jag ser nu att det finns ett intresse för detta, och kunskapen finns hos en del men inte hos alla. Det har jag märkt ganska tydligt när jag nu har fört diskussioner med till exempel Jernhusen, där man är nyfiken på hur man kan göra än mer än det man gör i dag. Här krävs naturligtvis en diskussion och en dialog med organisationer som har egen kunskap om det här.

I EU-lagstiftningen, som jag nämnde inledningsvis, är det 48 timmars resa som ställs som krav för att du ska få en ledsagare. Vi har på frivillig väg valt 24 timmar. Men det kan å andra sidan innebära att en person som vill köpa en sistaminutenbiljett inte har möjlighet att göra det därför att man måste beställa en ledsagare i tid. Det finns naturligtvis saker som vi kan utveckla mycket mer. Men jag tror att det är att göra det väldigt enkelt för sig att i den här diskussionen säga att det är på grund av att vi vill avreglera som människor inte har rättvisa förutsättningar att ta sig fram i tågtrafiken. Det är åtminstone inte min uppfattning.

Jag kommer att fortsätta att driva på dels att Trafikverket tillsammans med framför allt Jernhusen jobbar vidare med stationsutvecklingen såsom det är tänkt, dels för att tempot inte ska tappas alltför mycket, även om det har blivit förseningar. Vi har ändå tillfört mer pengar. Jag kommer också att föra diskussioner när jag är ute och träffar representanter från organisationer, för min tanke är att vi ska måna om alla människors tid.

Anf. 54 EVA OLOFSSON (V):

Fru talman! Även innan vi fick en borgerlig regering och medan vi hade handlingsplanen med målet en tillgänglig kollektivtrafik 2010 drev vi i Vänsterpartiet att det måste gå fortare och tyckte att det gick för sakta. Och det kom en proposition från alla de tre rödgröna partierna 2006 som sedan inte togs till vara.

Vi kan konstatera att det inte har räckt med den så kallade goda viljan. Det har inte blivit den tillgänglighet som behövs. Nu hoppas jag verkligen att vi får en lagstiftning. Det är regeringen som måste lägga fram en lagstiftning som innebär att bristande tillgänglighet är diskriminering och att man kan få betala skadestånd om man diskriminerar personer, men den finns inte ännu. Jag hoppas att den kommer snart.

Vi kan se att Veolia till exempel kan sätta in tåg mellan Stockholm och Malmö som saknar tillgänglighet över huvud taget. Då tycker jag att statsrådet allvarligt måste fundera på: Är det helt fel som Banverket sade, att man inte kan ta in de här kraven i upphandlingen därför att man då försvårar avregleringen? Jag tycker att det ska ställas krav, för tillgänglighet är ett viktigt kvalitetskrav. Det är ett viktigt krav för människors möjlighet till delaktighet, jämlikhet och deltagande och för att vi inte ska diskriminera stora grupper människor i Sverige. Det måste finnas med när man går ut och upphandlar, men det gör inte det i dag.

Handisam, som är en samordningsorganisation när det gäller handikappfrågor, säger också väldigt tydligt att man inte kommer framåt därför att det saknas krav på tillgänglighet när det görs upphandlingar av både busstrafik och tågtrafik. Och jag har fortfarande inte fått minsta lilla svar på vad statsrådet vill göra för att tillgängligheten ska finnas med.

Anf. 55 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag tycker att jag var ganska tydlig inledningsvis med att tala om vad vi har för EU-lagstiftning och att vi faktiskt följer den. Vi går till och med något längre än vad lagen kräver. Dessutom har vi i våra transportpolitiska mål som ett av delmålen, som är en viktig faktor, funktionsmålet. Det gäller möjligheten, inte minst ur jämställdhetsperspektiv men också för människor med olika typer av funktionshinder, att ha ett hela-resan-perspektiv. Det ska fungera från hemmet och dit man ska.

Jag tycker också att det är viktigt att ta med sig, om det finns ett missförstånd, att de regler och lagar som finns och gäller i Sverige ska följas, och då är det inte okej med diskriminering.

Jag tror att när vi kommer längre framåt, när människor har större möjlighet att välja på ett annat sätt, när vi börjar komma i gång med operatörer som ser till människors behov och också möter deras behov på ett annat sätt, är det en fördel.

Det som är bra, eftersom diskussionen här i dag, fru talman, har handlat om SJ och den otillgänglighet som har pågått under en tid, är att SJ:s operativa ledning och styrelse har jobbat för att öka tillgängligheten. I dag har rullstolsliftarna äntligen kommit på plats. Avsaknaden av rullstolsliftar har varit väldigt begränsande för många människor som vill åka tåg.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

13 § Svar på interpellation 2010/11:137 om ökad flygkapacitet i södra Lappland

Anf. 56 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Isak From har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att möta kravet på ökad flygkapacitet, bland annat utbyggnad av Sagadals flygplats, som tillväxt av turismen i södra Lappland förutsätter.

Jag håller med Isak From om att en utökad flygkapacitet i regionen skulle kunna bidra till att utveckla turismen där. Frågan om utbyggd flygplatsinfrastruktur är emellertid i första hand en fråga för flygplatshälaren, i detta fall kommunen, och i andra hand för regionen, i detta fall Region Västerbotten. Det finns vissa möjligheter för regionerna att få statligt bidrag till den här typen av investeringar, men detta förutsätter att regionen i fråga först bestämmer sig för att, i sin länstransportplan, satsa på projektet. Därefter kan regionen hos Trafikverket ansöka om statlig delfinansiering som maximalt kan uppgå till 50 procent av investeringskostnaden.

Mot den bakgrunden vill jag i första hand hänvisa Isak From till de regionalt ansvariga i Västerbotten.

Anf. 57 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Om jag ska se positivt på det kan jag i svaret se att statsrådet ser potentialen och delar min syn på en utvecklingsbar näring. Men när vi kommer till finansiering blir det kärvare.

Fru talman! Till skillnad från den moderatledda regeringen anser vi socialdemokrater att staten ska ha ansvaret för infrastrukturen – och då även flyget och flygplatserna.

Fru talman! Fjäll- och vildmarksturismen i Sverige är bara i början av sin utveckling. Det finns en stor potential för de entreprenörer, invånare och kommuner som vågar och vill utveckla sig inom fjäll- och vildmarksturism. De kommuner som omfattas av samarbetet i södra Lappland har sett behovet av att kraftsamla och organisera sig för att ta till vara den potential som finns och inte missa möjligheterna.

Södra Lappland har en storslagen natur och kulturmiljövärden innehållande djupa skogar, storartade jakt- och fiskemöjligheter, vandringsmöjligheter, fjälltoppar – 150 stycken på över 1 000 meter – och fyra stora fjällområden i Stora Blåsjön, Borgafjäll, Klimpfjäll och Kittelfjäll. Vi får inte heller glömma det samiska kulturarvet. Sammantaget innebär detta stora möjligheter att utveckla turismen i området till en kraftfull basnäring som kan ge många arbetstillfällen.

Förutsättningarna för att utveckla turismen i södra Lappland är i huvudsak två. Det ena är ett ökat samarbete i regionen, vilket man nu aviserar genom att fyra kommuner i två län, Vilhelmina, Dorotea, Åsele och Strömsund, bildar ett gemensamt destinations- och marknadsföringsbolag.

Det andra, fru talman, är tillgängligheten till området. Södra Lappland är stort. Det är stort som Belgien, har 25 000 invånare och omfattar drygt 27 240 kvadratkilometer. Området är beläget drygt 70 mil från Stockholm. Det tar drygt 15 timmar att resa dit med tåg och buss – om vi bortser från förseningar och andra brister. Det gör att flyget är det enda reella alternativet för både företag och befolkning men framför allt för den, om möjligt, växande besöksnäringen.

Det som är ett hinder i vägen för utvecklingen är den bristande kapaciteten inom flyget. Flygkapaciteten är inte anpassad för att möta efterfrågan. Till exempel kan de flygplan som trafikerar Sagadals flygplats i Vilhelmina kommun och som flyger vidare till Hemavan endast ta emot sex par skidor när flygplanet är fullbelagt.

Framför allt vinterturismen kräver bättre kapacitet och möjlighet till chartertrafik, vilket inte är möjligt i dag. Därför är behovet stort av en flygplats av internationell standard, och det kräver byggandet av en ny landningsbana på Sagadals flygplats i Vilhelmina. Det är en helt nödvändig förutsättning för tillväxt inom besöksnäringen.

Fru talman! I valrörelsen gjorde framför allt Moderaterna ett stort nummer av att kommunerna bara ska syssla med välfärdens kärna. Man kan inte låta bli att undra. För vissa kommuner blir det nödvändigt att driva flygplatser medan staten tar huvudansvaret i andra. Jag tycker att Moderaterna och de övriga borgerliga partierna ska ta sig en rejäl funderare. Är detta vettigt?

Anf. 58 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Det är roligt att se länskamrater i talarstolen så ofta. Det är kul att Västerbotten syns.

Jag undrar, fru talman, hur mycket Isak From funderade innan han plitade ned sina rader. Är Socialdemokraterna numera emot att vi har Region Västerbotten och att vi har tagit över ansvaret för bland annat länstransportplanen?

Om jag inte missminner mig var det Socialdemokraterna som tog initiativet i mitt hemlän till att bilda Region Västerbotten. Vi skulle överta

ansvaret för dessa frågor och i större utsträckning sköta prioriteringen på hemmaplan i vår egen del av landet och inte låta staten sköta prioriteringen. Det var bakgrunden.

Nu har vi fått som vi ville i Västerbotten. Vi har en region, precis som ni också ville, där vi kan besluta och prioritera i dessa frågor.

Min fundering till Isak From, fru talman, är om Socialdemokraterna, som fortfarande sitter i majoritet i Region Västerbotten, har för avsikt att prioritera detta ärende mer än ni gjort tidigare. Det är första delen om man ska komma vidare. Eller faller det under allmänt önsketänkande från Socialdemokraterna när de kommer ned till Stockholm för att få trevliga rubriker i tidningen när de kommer hem igen?

Anf. 59 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Isak From valde att se att det kanske fanns något positivt i det jag sade om att det finns en potential. Det här med potentialen är väl lite det som Edward Riedl var inne på, nämligen att det är något som regionen själv i grund och botten måste känna först.

Enligt Isak Froms sätt att se det ska staten ta ansvaret för flyget och flygplatserna. Det gör också staten. Följdfrågan blir dock: Hur många flygplatser anser Isak From att Sverige ska ha? Vi har ett antal flygplatser som ska täcka in. Dessutom tar staten ytterligare ett ansvar i det som tidigare var Rikstrafiken. Det var dock ur ett annat perspektiv, ett medborgarperspektiv, och handlade om hur människor som bor i olika delar av landet ska kunna ta sig till och från på ett rimligt sätt om man ska uppsöka kultur eller sjukhus.

Den som bedriver någon form av turistverksamhet är givetvis beroende av att människor kan komma till verksamheten. Annars är det svårt att hålla verksamheten i gång. Det måste bygga på att regionen ser att det är på det sättet och att det kommer från botten. Men såvitt jag har sett i den länstransportplan för den aktuella perioden, de kommande tolv åren, som Region Västerbotten antog i november 2009 har detta inte nämnts som något prioriterat projekt.

Något som jag ville visa på, och som Isak From säkert känner till, är att när det finns en prioritering och regionen och kommunen känner att det är en viktig fråga finns det möjlighet till statlig medfinansiering. Det kanske är vad det handlar om: Ska staten betala allt eller ska vi ha en medfinansiering? Det är möjligt att vi har olika uppfattning om det, men det är en potential och något som kanske kan ses som positivt.

Anf. 60 ISAK FROM (S):

Fru talman! Jag börjar med att kommentera det som Edward Riedl sade. Vi är väl medvetna om det yttrande som Region Västerbotten har lämnat. Samtliga politiker var helt eniga om att den pott på 1,54 procent som Västerbotten har fått sig tilldelad inte är tillräckligt mycket. Vi vet mycket väl att hela Sverige, framför allt de fyra nordligaste länen, står inför omfattande behov. Det handlar framför allt om att koppla samman den befintliga järnvägsstrukturen med Botniabanan. Bärighetsförstärkningar var en av de prioriterade åtgärderna; sedan var pengarna slut.

I yttrandet säger vi att vi anser att det är oacceptabelt att staten lämnar ifrån sig flygplatser på det här viset. Det vet Edward mycket väl.

Fru talman! Aktörerna, både kommuner och entreprenörer, är överens om att södra Lappland kan utvecklas till en destination som erbjuder internationella besökare hög kvalitet, ett brett utbud och ett generöst och välvilligt mottagande. Kommunerna i regionen – Åsele, Dorotea, Vilhelmina och Strömsund – har kommit överens om att verkligen satsa på den näring som har störst förutsättning att växa. I regionen anser man att besöksnäringen är en sådan näring. Man har också kommit överens om att Sagadals flygplats är den som man måste satsa på.

Detta rör två län. När det blir så här måste naturligtvis de två länen prata ihop sig lite bättre. Huvudfrågan, och den fråga som är principiellt viktigast är: Är det kommunerna som ska ansvara för flygplatserna? Vilka kommuner är det som ska ansvara för flygplatserna? Är det de små fattiga kommunerna eller är det de stora kommunerna som har bäst förutsättningar för detta? Nu satsas nästan ingenting på vägar eller flyg i området.

Jag tror att till och med jag och Edward är överens om att vi behöver goda kommunikationer för att utvecklas. Många visar intresse för södra Lappland och vill komma dit, men resorna är krångliga och dyra. Därför väljer folk att åka till andra ställen. Vårt grannland Finland, som jobbar på ett mer utvecklande sätt, har till exempel lyckats locka stora turistströmmar från kontinenten till Rovaniemi.

Om region Södra Lappland lyckas få till en utbyggnad av Sagadals flygplats skulle även södra Lappland kunna ta ned större plan och på så vis locka ett större antal turister från både Mälardalen och Europa.

Regeringen har ett stort ansvar. Statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd har ett stort ansvar för att samtala med sina kolleger i riksdagen och med andra statsråd, till exempel näringsministern som anser att det här är en oerhört viktig fråga för utvecklingen av länet och landet. Det är bara att sätta i gång och arbeta.

Anf. 61 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Isak From sade att vi vill ha mer pengar till Västerbotten. Det har vi avhandlat i en tidigare debatt. Det gäller Västerbotten precis som övriga regioner i vårt land. Jag tror inte att det finns någon region som säger: Nej tack. Vi har fått för mycket pengar till infrastruktur i vårt område. Jag vågar nog påstå att det finns politisk enighet om detta och man har näringslivet och alla andra med sig när man säger att just vår region bör få lite mer pengar. Det kan vi nog alla vara överens om.

I Västerbotten var vi nöjda med att anslagen under den förra mandatperioden ökade med 50 procent jämfört med när Socialdemokraterna hade regeringsmakten. Det är också viktigt att komma ihåg. Prioritering görs i länstransportplanen. Det är där vi, på den regionala arenan, har möjlighet att peka på vilka projekt som är viktiga för regionen, i vilken ordning vi ska ta dem och vad som är viktigast för tillväxten.

Isak From har ett förflutet i Region Västerbotten. Han var med och antog den länstransportplan där vi inte prioriterade den här flygplatsen. Min gissning är att någon, under rubrikerna allmänt önsketänkande, har ringt upp Isak From och sagt: Driv den här frågan och slå på dem och gör lite affär av det. Jag tror inte att det är på det sättet vi ska bedriva infrastrukturpolitik. Vi ska lugnt och sansat hemma i regionen fundera över vad som är viktigast för att det ska bli bra där. Därefter kan man växla

upp pengarna. Men det kräver att man får det egna partiet i den egna regionen och förhoppningsvis fler partier att tycka att just detta är viktigt för vår region.

Prot. 2010/11:42
18 januari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 62 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Isak From ställer en visserligen retorisk men ändå fråga: Är det kommunerna som ska ansvara för flygplatserna? Gäller det alla flygplatser eller några få och vilka avses? Om jag tolkar frågan som att det gäller samtliga flygplatser är det naturligtvis inte så. Staten har ett ansvar och kommer att fortsätta att ha det. Däremot har man kunnat se att inte alla flygplatser bär sig av olika skäl. Det har funnits regioner där kommunerna har känt att det har varit angeläget att på något sätt kunna behålla en flygplats. Därför är det snarast en möjlighet att man numera kan få medlen kopplade till sin länsplan och kan göra den prioritering inom sin region som man tycker känns mest skälig.

Frågan i interpellationen var vilka åtgärder jag har för avsikt att vidta. Initiativet måste komma från regionen. Såvitt jag har kunnat se har detta inte funnits med som en prioriterad fråga.

Jag tror att det är riktigt som Edward Riedl säger att man får göra prioriteringar för vad som sammantaget passar bäst för vägar, järnvägar, sjöfart och flyg. Det bästa vore självklart om man kunde få lite mer av allt, men så är det inte. Vi har ändå avsatt nästan 500 miljarder för de kommande tolv åren. Man må tycka att det har blivit olika fördelning över landet och att det inte har blivit tillräckligt mycket i en viss del av landet. Den diskussionen kommer vi nog att ha oavsett hur mycket pengar som skjuts till.

Jag står kvar vid det jag sade inledningsvis, även om jag förstår intentionen och önskan i det som Isak From tar upp. Det är viktigt att hitta olika sätt att söka tillväxt eftersom det ger arbetstillfällen och annat. Det måste börja hemma i den egna regionen när det gäller prioriteringar.

Anf. 63 ISAK FROM (S):

Fru talman! Vi socialdemokrater vill inte bara stå och titta medan möjligheterna till utveckling och jobb rinner i väg. Därför jobbar vi fortfarande för att staten ska ta sitt ansvar och bland annat möjliggöra en kapacitetsökning för flyget i södra Lappland. Vi ser tyvärr den borgerliga regeringens kyliga attityd till statligt ansvar bland annat i den av kammaren antagna nationella transportplanen för 2010–2021.

Det är positivt och viktigt att lyfta fram att fyra kommuner har kommit fram till ett gemensamt samarbete.

Socialdemokraterna anser, precis som vi sade i vår infrastrukturmotion i höstas, att det är nödvändigt att successivt återgå till principen att staten tar det övergripande finansiella ansvaret för infrastrukturinvesteringar. Infrastrukturinvesteringarna ska i första hand styras efter nationella behov och inte efter enskilda kommuners ekonomi. Med en växande andel kommunal medfinansiering riskerar klyftorna mellan rika och fattiga kommuner att växa.

Fru talman! Vi tycker inte att det är rimligt att enskilda kommuners ekonomi och inte en väl genomarbetad samhällsekonomisk analys ska avgöra prioriteringarna på infrastrukturuområdet.

Fru talman! Om vi ser möjligheterna och om ansvariga statsråd i Regeringskansliet börjar samarbeta lite mer finns det en möjlighet att även ni kan vända den negativa synen på statliga infrastruktursatsningar i Norrlands innersta inland som finns i Regeringskansliet. Den fördelning som finns nu är fullständigt oacceptabel. Jag har frågat hur statsrådet har tänkt rätta till denna snedvridning, men jag har fortfarande inte fått något svar. Jag kanske får det.

Anf. 64 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! När det gäller snedvridning eller inte snedvridning har det nog lagts ett stort engagemang och mycket tid på att titta på helheten för Sverige. Några utmaningar som vi har haft framför oss och där det är riktigt tufft är hur det ser ut kring huvudstadsregionen, hela Göteborgsregionen och Skåne-regionen med olika infrastruktursatsningar som påverkar hela Sverige. Ett exempel är den pågående byggnationen av Citybanan. Det är inte ett Stockholmsprojekt. Det ger förutsättningar för att man över huvud taget ska kunna ta in tåg till Stockholm, men framför allt, som somliga ser det, att åka från Stockholm. Man kan fundera på vad som är prioriterat och vad som är snedvridning.

När det gäller diskussionen om att man bör titta på den samhällsekonomiska analysen när man tittar på infrastruktursatsningar blir det alltid frågetecken i fråga om vem som gör analysen. Det finns nästan inte något infrastrukturprojekt som ibland inte kan motiveras rent samhällsekonomiskt beroende på hur man räknar.

Men då är vi tillbaka till början: Var finns behoven och var finns engagemanget? Jag är inte så säker på att Isak From har med sig all kunskap från den egna budgetmotionen om att det ska byggas ett antal nya flygplatser runt om i landet. Det kanske snarare är en önskan och en vision som finns från regionen. Jag har full respekt för det eftersom det naturligtvis är viktigt.

Men jag har inte för avsikt att ta ett initiativ här i dag att ändra några infrastrukturplaner för att bygga en flygplats där. Den första utmaningen ger jag tillbaka till Isak From: Gå hem och fundera i regionen på om det är detta man vill och om det är detta man vill prioritera. Hittills har vi inte sett det i de underlag som vi har fått för att kunna fatta beslut.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2010/11:144 om en snöskoterutredning

Anf. 65 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Lena Olsson har frågat mig om jag avser att verka för att det tillsätts en snöskoterutredning.

Sedan tre år tillbaka finns Nationella Snöskoterrådet som arbetar med snöskoterfrågor såsom information, tillsyn, bevakning, övervakning, miljö, trafiksäkerhet och skoterleder. I Nationella Snöskoterrådet finns Trafikverket, Naturvårdsverket, Rikspolisstyrelsen, Länsstyrelsen Norrbotten (som representerar Sveriges länsstyrelser), Kommunförbundet Norrbotten (som representerar Sveriges kommuner), Sametinget, Sveri-

ges Snöskoterägares Riksorganisation (Snofed), Sveriges Snöskoteråkarens Centralorganisation (SSCO) och Lantbrukarnas riksförbund (LRF) representerade. Det som Lena Olsson efterfrågar i sin interpellation behandlas av berörda i just Snöskoterrådet. Mot denna bakgrund anser jag att det inte finns något behov av en snöskoterutredning.

Prot. 2010/11:42
18 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 66 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag börjar med att tacka ministern för svaret.

Detta råd består, som det står i svaret, av en mängd aktörer. Men som det står är det just ett råd. I interpellationen frågar jag vem som ska ha något slags övergripande ansvar för utbyggnaden av skoterleder, vem som ska finansiera drift och investeringar av leder och hur utbildningen av snöskoterförare ska utformas, detta i kombination med miljömässiga krav när det gäller skotertrafik i regleringsområden. Detta är också en intressant fråga ur ett näringspolitiskt perspektiv.

Det sägs att det är just ett råd som ska ha detta ansvar. Vi tycker att det behöver tillsättas en utredning som ser över alla dessa saker.

Först och främst skulle det behövas ett statligt stöd för driften av större leder. Staten har också i mångt och mycket till exempel när det gäller räddningstjänst nytta av dessa leder. Man kan också se på detta ur ett näringspolitiskt perspektiv. Turismen är en bransch som expanderar mycket och är mycket betydelsefull bland annat i fjällregionerna och i skogsregionerna. Nu får människor känna på hur det är att åka skoter till och med i de södra delarna av Sverige, och det är trevligt.

Jag skulle vilja ha ett svar. När vi har varit på denna skoterriksdag har det varit en ständigt återkommande fråga att man skulle få hjälp med finansiering till de större lederna. Därmed är det inte sagt vem som ska bestämma, utan här ska det finnas ett slags inflytande.

Jag vill också ta upp förarutbildningen. Det fattades ett olyckligt beslut när det gäller körkortslagen. Vi har alla bidragit till att vi inte uppmärksammade att just de som utbildar förare måste ha en viss pedagogisk utbildning. Det är därför svårt för klubbarna att få fram utbildare. Detta har satt lite käppar i hjulen för förarutbildningen. Det är beklagligt.

I mitten av regionen och i norra regionen finns det mycket annan expansion när det gäller vår tunga exportindustri. Det gör att det blir mer befolkning uppe i dessa regioner. Snöskoteråkning handlar så klart om både nytta och nöje, men det är ingen liten industri. Jag tycker faktiskt att det borde ligga i regeringens intresse att se över hela denna del. Något som kommer är fyrhjulningarna, och där har vi ganska stora problem. Dessa problem skulle också kunna stoppas in i en utredning.

Anf. 67 GUNNAR SANDBERG (S):

Fru talman! Vi är några skoterentusiaster i riksdagen, och vi försöker ha en debatt med ansvarig minister minst en gång per år. Vi har haft en debatt med Åsa Torstensson, och för ungefär ett år sedan hade vi en debatt med Andreas Carlgren. Vi har debatterat denna fråga med honom ett par gånger. Andreas Carlgren har, liksom Catharina Elmsäter-Svärd, bollat över frågan till Nationella Snöskoterrådet. Det är detta råd som ska lösa dessa frågor.

Jag håller med Lena Olsson om att rådet inte har någon beslutsrätt. Det är ett råd som ska ta emot frågorna, men man behandlar egentligen

inte frågorna. Vi förstår vad ni säger – ungefär så. De kan inte göra så mycket.

Vill man reglera skotertrafiken borde det komma från riksdag och regering. Jag hoppas att du, Catharina Elmsäter-Svärd, lyssnar lite mer än tidigare ministrar gjort.

Det har inte hänt särskilt mycket. År 2006 var detta på gång. Näringsministern i förra regeringen hade de här frågorna på sitt bord och ville göra något utifrån att det är frågor som växer.

Det finns i dag i vårt land ungefär 600 ideella snöskoterklubbar som ska sköta 15 000 mil skoterleder. I Sverige finns det också ungefär 250 000 snöskotrar, alltså ungefär lika många som antalet mopeder. Mopederna körs på vägar. Där är det i alla fall reglerat; det finns ju vissa lagar att hålla sig till.

Skotertrafiken omsätter 5–10 miljarder kronor årligen. Som representant för Jämtlands län är jag väl part i målet eftersom många av skotrarna finns där. Men för att, som sagt, mer pengar ska kunna inbringas till länen i norr – Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Dalarna – behöver vi hjälp och stöttning. Det gäller att försöka höja standarden på skoterlederna. Skotrarna blir allt tyngre och går allt snabbare. Risken för olyckor finns, och olyckor händer. För att få bort buskörningen behöver trafiken regleras.

90 procent av snöskoteråkarna föredrar att följa skoterlederna. Men det finns också några som kör utanför dessa. I Jämtlands län finns det många privata skogsägare. För att vidareutveckla och dra fram skoterlederna där man kan tanka och bo och där man kan få ut ännu mer av skoteråkarna är det nödvändigt att komma fram till avtal med vissa skogsägare. Därför kan det vara bra en stöttning när det gäller hur det ska gå till.

Förslaget från den 27 november då det var skoterriksdag i Idre – vi var där rörande överens om att vi måste ha en kraft antingen från en utredning eller genom att en huvudman för de här frågorna utses – gäller den transitled om vilken pågår undersökningar. Man tittar på hur den ska dras genom skogslänen, från Västerbotten och genom Dalarna. Egentligen är det en huvudled. Skoterklubbarna får väl sköta de mindre lederna.

Anf. 68 ISAK FROM (S):

Fru talman! Som en av skoterentusiasterna kan jag inte låta bli att ta chansen att gå upp och tala väl om skotern.

Som debatterats tidigare är besöksnäringen växande. Skoterturismen står där för en växande del. Till exempel i Hemavan i Västerbotten, mitt län, har ett antal fler arbetstillfällen varje år skapats genom skoterturismen. Vad som dock riskerar att störa denna utveckling, framför allt i de gränsnära fjällen, är den ökande buskörningen. Tyvärr är det till stor del våra norska gäster som står för den.

Det finns en annan viktig fråga som borde tas upp och som en skoterutredning kunde reda ut. Det är nämligen lite olika tolkningar av när barmarkssäsongen börjar när det gäller länsstyrelsernas tillståndsgivning och samspelet mellan samebyarna. I Västerbotten beslutar man efter ett underlag, i Norrbotten efter ett annat underlag och i Jämtland efter ett tredje underlag, såvitt vi förstår. Den olikheten är inte bra. En skoter-

utredning skulle kunna peka ut riktlinjer för beslut när det gäller länsstyrelserna.

I övrigt instämmer jag i mina kamraters tidigare inlägg här.

Anf. 69 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Även jag är en person som under ett antal dagar tillryggalagt ett antal mil på skoter, inte minst i och kring Pajala.

Naturligtvis kan man göra mycket med en skoter – verktygsmässigt, rent arbetsmässigt och inte minst turistmässigt. Samtidigt är det också här som vi stöter på många av våra målkonflikter. Jag tänker på behovet av att fler kan ha möjlighet att på ett bra och rimligt sätt ta sig fram på en form av terrängfordon. Samtidigt höjs det röster för att se till att marker och skogsplanteringar inte förstörs och att skoteråkningen inte krockar med rennäringen. Det kan också gälla buller, miljö och annat som kommer till.

Som jag förstått det tillsattes Nationella Snöskoterrådet just för att bland annat ur ett näringslivsperspektiv bland samlade aktörer kunna hitta någon form av samsyn.

Till viss del var Lena Olsson inne på finansieringen. Tidigare fanns det bidrag. Men 2001, tror jag, upphörde dessa. Det har också varit andra utredningar. Jag vet att en utredning fortfarande ligger hos Miljödepartementet. Gunnar Sandberg nämnde Andreas Carlgren. Möjligen är det en god idé att interpellera Andreas Carlgren om hur arbetet i den delen går vidare.

När det gäller att ta sig fram är det inte bara snöskotern utan också fyrhjulingar exempelvis som man nu ser fler av. Vi har en lagstiftning för terrängkörning – om var, hur och naturligtvis när man ska åka. Det är väl samma sak där i fråga om att saker och ting tillämpas på rätt sätt.

Kanske därför kom detta med förarbevis för snöskoterförare. Det finns ett antal olika körkortsutbildare. Också de som har gamla körkort eller traktorkort exempelvis får köra. Någon form av bevis behövs för att få framföra ett fordon. Man kan i och för sig också fundera på hur det ser ut med efterlevnaden i det avseendet. Det här hänger ju ihop med kunskap som man ska ha tillskansat sig så att man kan framföra transportmedlet på rätt sätt.

Fru talman! Jag har ju nämnt en rad olika organisationer som funnits med i nämnda råd. När jag helt snabbt gör en reflexion undrar jag om Transportstyrelsen möjligtvis saknas. De jobbar också mycket med regler och lite annat av det ni söker.

Min tanke med rådet som jag ser det och anledningen till att jag egentligen mer direkt svarar på frågan om en utredning behövs eller inte är att det borde finnas mycket kunskap samlad i rådet. Frågan är vilken makt och vilka befogenheter ett råd har. Ja, en sak vore naturligtvis att lyfta fram frågor där man ser att vi gemensamt har kommit fram till att det behövs en ändring. Efter vad jag förstår har det så här långt inte lyfts fram till departementet eller till berörd myndighet som har makt och befogenheter att göra den här ändringen.

Här har vi samlat – åtminstone jag tänker så – alla berörda instanser med myndigheter som utifrån sina perspektiv kan se och beröra en gemensam fråga och som kan jobba med öppenhet och delaktighet och bjuda in till årliga möten för att fånga upp detta. Då finns möjligheten att

Prot. 2010/11:42
18 januari

Svar på
interpellationer

där man ser att det finns brister lyfta detta till nästa steg. Så ser åtminstone jag på hur rådet skulle kunna fungera.

Anf. 70 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Om det är på det viset ska det här rådet kanske ha ett annat mandat. Då dyker direkt en fråga upp i mitt huvud. Ministern problematiserar här. Förvisso finns det ett antal problem i sammanhanget. Det är ju konflikter med markägare, med naturintressen och så vidare. Jag tycker att det vore på sin plats att samla och utreda detta en gång för alla. Det behövs. Denna fråga har betydelse i mångt och mycket och för många människor i deras arbete. Det handlar nämligen inte bara om nöjesåkning, utan snöskotrar används mycket som arbetsredskap.

De transitleder vi var inne på, som en större väg, skulle staten kunna ta ett större finansiellt ansvar för. Detta växer nämligen. Det är en näring som också ger avkastning till samhället.

När det gäller utbildningen var det nog ingen av oss som såg och reagerade, utan det har kommit upp på snöskoterriksdagen. Jag tycker inte att man behöver vara så stolt, utan vi kanske ska gå tillbaka och titta på om vi kan förändra detta. Det finns nämligen en risk att det blir de som har körkortsutbildningar när det gäller annat som håller i detta och då blir det genast mycket dyrare att ta ett förarbevis för skoter och även fyrhjuling.

Jag vet att detta med fyrhjulingen kommer att komma. Det har också blivit alltmer populärt. Där finns en problematik kring var man får köra. Om jag har förstått det rätt får man egentligen knappt köra någonstans med en fyrhjuling, men det är väldigt oklart.

Nu har vi fått en ny minister, och detta är en så pass intressant och betydelsefull fråga för näringen – och den genererar också en hel del pengar – att man en gång för alla borde titta ordentligt på detta. Rådet har inget beslutandemandat, och ska de syssla med något annat eller på något annat vis bör det också framgå.

Regeringen har varit ganska snabb på att tillsätta enmansutredningar. Här borde det väl i allra högsta grad vara lämpligt att tillsätta just en enmansutredning, så att vi får det utrett en gång för alla. Det är nämligen, som sagt, inte en näring som minskar i betydelse, utan den växer. Problemen blir alltså större, och kan vi stävja dem så tidigt som möjligt tycker jag att man borde ha det i åtanke.

Anf. 71 GUNNAR SANDBERG (S):

Fru talman! Det gläder mig att vi har en minister som i alla fall har kört snöskoter och vet lite grann vad det handlar om.

Vi som närvarade på snöskoterriksdagen – många av dem har även varit i väg och deltagit i Snöskoterrådet – är rörande överens om vad som bör göras och vad det är ganska bråttom med, och det är just hur man kommer att klara försörjningen av nya skoterleder.

De 15 000 mil jag nämnde sköts av 600 ideella snöskoterklubbar. Många av dessa människor är äldre och pensionärer som inte har någon ersättning vare sig för den tid de lägger ned när de sladdar skoterlederna eller för den bensin som går åt. Det gör att många av snöskoterlederna varierar i kvalitet, vilket bidrar till att man hellre kör utanför lederna och då kör sönder skogsplantering och annat. Länsstyrelsen i sin tur, som i

sak styr och bestämmer lite grann över snöskoterlederna, jobbar lite anorlunda. Därför vore det bra om det fanns en huvudman som hade det totala ansvaret över snöskotertrafiken.

I USA och Kanada spenderar man över 28 miljarder dollar årligen på just snöskoteråkning, och där regleras den på ett bättre sätt än i Sverige. 5–10 miljarder kan det alltså öka här, och jag tycker att lite av dessa frågor borde ligga på Näringsdepartementet. Det är rätt intressant ur en arbets- och sysselsättningsaspekt.

Anf. 72 ISAK FROM (S):

Fru talman! Som markägare har jag skrivit ett markupplåtelseavtal till en led hemma. Vi har en väldigt duktig snöskoterklubb hemma i Norsjö som är huvudman i ett Leaderprojekt. I Norsjö såg man tidigt att det finns väldigt bra leder i kommunerna men att det blir desto sämre när man kommer till kommungränserna. Det är också väldigt olika mellan kommunerna hur skötseln av lederna fungerar och om de är röjda och underhållna.

Syftet med Leaderprojektet i Västerbotten är att skapa en huvudled från Robertsfors upp till Ammarnäs i Sorsele. Det som har varit bekymmersamt är just markupplåtelseavtalen. Om det är någon markägare som mot förmodan inte tycker om snöskotrar behöver den inte skriva på något. Man kan inte tvinga någon, utan då måste man i så fall lägga leden någon annanstans. Det finns inga riktiga riktlinjer, utan man får ta en förhandling, vädja och så vidare.

Likadant är det om det mot förmodan, men som det i vissa fall gör, kommer negativa yttranden från någon av samebyarna. Då kan det också bli så att man får lägga leden någon annanstans, eller så blir det förbud under vissa tider. Det kanske är helt riktigt, men det skulle verkligen behövas en nationell samsyn i hur reglerna ska tolkas och så smidigt som möjligt få till likartade regler. Därför tror jag att det skulle vara bra med en nationell utredning.

Anf. 73 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är riktigt att jag står här och problematiserar. Det finns nämligen väldigt många frågor. Jag kan förstå att alla frågor inte har ett svar, men som jag har tolkat det var det just därför man 2007 träffade en överenskommelse kring snöskoterfrågor med alla de aktörer jag tidigare läste upp.

I denna överenskommelse ingick bland annat att man skulle titta på frågor kring information, tillsyn, bevakning, övervakning, regler för fordon, trafik och miljö, trafiksäkerhet, skoterleder, infrastruktur samt organisation, ansvar och delaktighet. Detta skulle man ha fram till den sista december 2012. Till detta – och det är möjligt att ni har haft uppe sådant på skoterriksdagen – hör också en speciell handlingsplan som årligen ska revideras. För att styra och följa upp detta finns bland annat Nationella Snöskoterrådet.

När man tittar på vad som var visionen och vad som var syftet, framför allt när det gäller att utveckla en hållbar snöskotertrafik, ser man att det finns några saker Snöskoterrådet skulle koncentrera sig på. Det var bland annat arbetet kring informationen, tillsynen, bevakningen och övervakningen men även regler för fordon och trafik. Det var dessutom

miljö och trafiksäkerhet, skoterleder och infrastruktur. Därutöver var det organisation med ansvar och delaktighet.

Detta arbete ska alltså pågå fram till 2012. Det är möjligt att jag kan ha missat någonting, fru talman, men vad jag vet har jag inte sett vad som har kommit fram i form av önskemål där man skulle vilja se en förändring. När man gör den årliga revideringen och har dessa träffar utifrån perspektivet att hitta en möjlighet att idka snöskotertrafik utan att människor, djur, miljö och egendom skadas eller störs har vi där en del av det som jag upplever att ni efterfrågar när det gäller att ha en enmansutredning.

Det är därför jag har svarat att jag i detta läge inte tycker att det behövs någon mer utredning, utan detta arbete måste få fortskrida. Man måste få komma fram med det som var tänkt att vara syftet med själva överenskommelsen från början.

Det här ska vara fram till den 31 december 2012. Låt oss se vad det leder fram till.

Däremot när det gäller finansiering finns det redan i dag leder som finansieras med statliga medel. Jag kan se de problem som Isak From tar upp och som uppstår när lederna går över kommungränser. En del leder som ligger utanför det statliga huvudmannskapet finns mera på frivillig bas eller får ledbidrag från olika skoterföreningar. Andra har leder med någon form av avgifter för att kunna förvalta och underhålla dem.

Jag ser att en del av de frågor som ni har och som jag lyfter fram är precis det som man nu jobbar med. Jag vill inte gå före det arbetet, utan låt oss hoppas att det kommer ut någonting av det och redovisas när man är färdig med arbetet – för att se vad man har kommit fram till, om inte annat.

Anf. 74 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Vi fick en information av Jan Lindgren från Nationella Snöskoterrådet om planen till 2012. Men bekymret var: Vad händer efter 2012? Det kan vara bra att ha med sig, för det är ett bekymmer. Jag kan inte förstå att det ska vara så väldigt svårt att låta en utredare titta på helheten och ta till sig det som de som sitter i rådet har att framföra. En del av dem skulle kunna sitta i en sådan utredning som experter vid sidan av utredaren.

Statliga medel är projektmedel, men det jag menar är mer bestående bidrag från staten för att upprätthålla de större lederna, som många skulle kunna ha nytta av. Det är påvisat. Jag kommer själv från Malung-Sälens kommun, och där är fjällräddningen i stort behov av att leder sköts. Nu kan man köra även utanför leder med sina maskiner, men att ha stora leder för att kunna komma ut dit man behöver komma, kanske för att söka efter människor som har kommit bort, sparar resurser i den mening- en att en helikopter är bra mycket dyrare. Jag tycker att man borde tänka på det.

Klokast vore att göra en utredning nu, men som det ser ut får jag väl ge mig.

Anf. 75 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det som Lena Olsson nämner om hänsyn till säkerheten och fjällräddningen är ett av skälen till att det finns en del statliga leder

där Naturvårdsverket är huvudman just i syfte, förutom att främja friluftsliv, att öka säkerheten för dem som färdas i fjällen.

Lena Olsson ställde en berättigad fråga, som uppenbarligen Jan Lindgren från Snöskoterrådet också har tagit upp: Vad händer efter 2012? När man gör en årlig revidering måste man redan nu kunna se i det arbete som varit: Vad är det som möjligtvis saknas eller som brister? Vet man om att tiden går ut den 31 december 2012 har man möjlighet att lyfta fram sådant som man känner att man själv inte klarar av. Gör man det i god tid har man mycket lättare att förutse vad som ska hända efter den 31 december 2012.

Skam den som ger sig, Lena Olsson! Du kan återkomma vid flera tillfällen, men i dagsläget känns det inte som att vi behöver ha en utredning. Jag tackar för interpellationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2010/11:42
18 januari

Svar på
interpellationer

15 § Svar på interpellation 2010/11:123 om Diskrimineringsombudsmannens jämställdhetspolitiska uppdrag

Anf. 76 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Josefin Brink har frågat jämställdhets- och biträdande utbildningsministern dels vilka åtgärder statsrådet avser att vidta för att DO ska få tillräckliga resurser att genomföra sitt uppdrag avseende tillsyn av arbetsgivarnas jämställdhetsarbete, dels vilka åtgärder statsrådet avser att vidta för att prioritera arbetet mot diskriminering av kvinnor på arbetsmarknaden.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Först och främst vill jag säga att det inte gjordes några nedskärningar i samband med bildandet av nya Diskrimineringsombudsmannen (DO) trots de administrativa och andra samordningsvinster som gjordes vid sammanslagningen. I praktiken innebär detta att resurser frigjorts för kärnverksamheten. Det anslag DO disponerar motsvarar den nivå som de tidigare ombudsmännen hade.

Jag vill också nämna att regeringens syfte med den gemensamma diskrimineringslagen och den ändrade ombudsmannaorganisationen var både att stärka skyddet mot diskriminering och att skapa en effektiv tillsyn av efterlevnaden av diskrimineringslagen. Detta gäller inte minst efterlevnaden av aktiva åtgärder, såsom lönekartläggningar och jämställdhetsplaner. Kravet på att arbetsgivarna ska vidta aktiva åtgärder är ett viktigt redskap för att förbättra jämställdheten på arbetsmarknaden.

Diskrimineringsombudsmannen är fortfarande en relativt ny myndighet, och därför går det ännu inte att dra några säkra eller långtgående slutsatser om effekterna av sammanslagningen av de tidigare fyra ombudsmännen. Regeringen kommer noga att följa konsekvenserna av sammanslagningen av ombudsmannamyndigheterna liksom tillämpningen av diskrimineringslagen.

Det finns även andra frågor som behöver övervägas i det fortsatta arbetet. Det gäller till exempel hur efterlevnaden av bestämmelser om aktiva åtgärder i arbetslivet kan förbättras. En översyn ska påbörjas inom

Regeringskansliet i år för att undersöka om och hur krav på aktiva åtgärder kan göras tydliga och kopplas till en verkningsfull sanktion. Som ett led i detta arbete har ett uppdrag nyligen givits till Statskontoret om att undersöka effekterna av de bestämmelser om aktiva åtgärder som hittills gällt. Resultaten av Statskontorets undersökning ska sedan beaktas i den kommande översynen.

Låt mig också nämna att regeringens särskilda jämställdhetssatsning under förra mandatperioden innebar en kraftig resursförstärkning för jämställdhetspolitiken. En rad viktiga reformer har genomförts för att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män vad avser både förbättrad kunskap och konkreta förbättringar. Regeringen avser att fortsätta reformarbetet under innevarande mandatperiod för att påskynda utvecklingsarbetet inom områden som är strategiskt viktiga för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, till exempel när det gäller jämställdhet på arbetsmarknaden.

I skrivelsen *En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet* (skr. 2008/09:198) lyfte regeringen särskilt fram behovet av fortsatta insatser för att motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden och i näringslivet samt att främja jämställda villkor för entreprenörskap, ett jämställt deltagande i arbetslivet och jämställda arbetslivsvillkor.

Slutligen vill jag nämna att regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av genomförda insatser och resultat i förhållande till de inriktningar som redovisas i strategin.

Jag tackar interpellanten för att hon ställt frågan och ser fram emot den kommande debatten.

Anf. 77 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret på min fråga. Bakgrunden till den här debatten är att före detta JämO Lena Svenaeus, som i dag ingår i det expertråd som är kopplat till Diskrimineringsombudsmannen, har skickat ett brev till DO och till regeringen. Det brevet innehåller en väldigt skarp kritik mot att den här nya myndigheten efter två år ännu inte har genomfört några som helst granskningar av arbetsgivares jämställdhetsplaner och lönekartläggningar.

Lena Svenaeus hävdar helt enkelt att myndigheten inte lever upp till lagens krav och har släppt jämställdhetsarbetet. Om regeringen verkligen hade tagit jämställdhetsfrågorna och diskrimineringslagen på allvar hade man rimligen reagerat snabbt och resolut på en sådan kritik. I stället skickar jämställdhetsministern över frågan till integrationsministern – ingen skugga över Erik Ullenhag för det – vilket jag tycker är ganska märkligt.

Lite märkligt är det också att Erik Ullenhag ägnar en ganska stor del av tiden till att tala om helt andra delar av jämställdhetspolitiken, sådant som inte är det vi diskuterar i dag, nämligen arbetsmarknaden och diskrimineringslagstiftningen. Det avspeglar bristen på engagemang och vilja att faktiskt ta tag i könsdiskrimineringen i arbetslivet, vilket tyvärr är betecknande för denna regering.

De fyra första åren med en borgerlig regering har i sig lett till en kraftig försvagning och kraftiga försämringar för kvinnor. Sedan 2006 har inkomstklyftorna mellan kvinnor och män ökat dramatiskt, kvinnors

sysselsättningsgrad har sjunkit mycket mer än mäns och halkat efter. Arbetslösheten har börjat vända en aning och minskar, men den minskar inte alls lika snabbt bland kvinnor som bland män.

Det man dessutom direkt har gjort från regeringens sida när det gäller de här frågorna är att försvaga jämställdhetslagstiftningen. Kravet på att alla arbetsgivare med minst tio anställda ska genomföra lönekartläggning och handlingsplan för jämställda löner sänktes. Nu behöver det inte göras varje år längre, och endast företag med fler än 25 anställda behöver göra det. Det betyder att över en miljon anställda inte omfattas av det kravet över huvud taget.

Vi i Vänsterpartiet, liksom ett flertal remissinstanser och fackliga organisationer, var väldigt kritiska till detta. Vi menar att det är ett tydligt sätt att försvaga det viktiga förebyggande arbetet, det som är helt grundläggande för att på lång sikt komma någon vart med diskriminering och brist på jämställdhet i arbetslivet. Vi framförde också en oro för att just granskningsarbetet och den viktiga opinionsbildande roll som Jämställdhetsombudsmannen hade tidigare skulle försvagas när JämO avskaffades och lagstiftningen slogs ihop så att det gick in under Diskrimineringsombudsmannens paraply.

Jag menar att den kritik som nu har framförts av Diskrimineringsombudsmannens egen expert tyder på att dessa farhågor tyvärr var befogade, och jag tycker inte att ministerns svar riktigt avspeglar någon vidare handlingskraft eller vilja att göra någonting åt detta. Det är ganska torftiga hänvisningar till kommande utvärderingar, övervägningar och sådant. Därför hoppas jag att Erik Ullenhag vill utveckla lite mer på vilket sätt regeringen tänker agera utifrån dessa uppgifter och ta tag i frågan om lönediskrimineringen.

Anf. 78 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jag ber om ursäkt ifall våra svar är lite byråkratiska, men det blir lite grann så när vi svarar å hela regeringens vägnar. Jag ska försöka bli lite livaktigare i detta inlägg. Jag vill understryka att jag har ansvar för diskrimineringslagstiftningen, och jag tror att Josefin Brink uppskattar att debattera med ansvarig minister. Sedan har Nyamko Sabuni ansvar för jämställdhetspolitiken i övrigt.

Till att börja med bör man fundera på, vara medveten om och se den verklighet där vi fortfarande har en stor ojämställdhet mellan könen. Jag vet att Josefin Brink delar det engagemanget. Vi som tror att intelligen- sen är hyggligt jämnt fördelad mellan kvinnor och män inser att det ligger en stor orättvisa i att män tjänar mer än kvinnor, att män i högre grad har makt och att män har lättare att göra karriär. Det är inte bara en stor orättvisa att vi har en könsuppdelad arbetsmarknad och att män tjänar mer. Det är dessutom ett slöseri med kompetens att vi i dag fortfarande har en situation där det är svårare för en kvinna än för en man att göra karriär.

Vi möter den situationen i olika sammanhang som sedan påverkar arbetsmarknaden och de val vi gör. Jag möter det som småbarnsförälder på dagis där jag som pappa behandlas på ett annat sätt än en mamma. När jag kommer dit och har glömt tackbyxorna på vintern kommer det över- slätande kommentarer om att det är svårt att hinna med allt. När det är

mamman som glömmet vinterkläderna får hon höra att det är väldigt kallt på vintern och drabbas av att skuldbeläggas.

När vi färdigutbildat oss och söker jobb ser vi att en ung man har lättare att snabbt komma in på arbetsmarknaden än en ung kvinna. Vi har också sett, och ser, hur vi i sjukvården haft större kunskap om mäns sjukdomar än om kvinnors.

Det klara målet från min och regeringens sida är att skapa ett samhälle där människor ses som individer och inte som representanter för sitt kön, och dit har vi fortfarande långt att resa. Ett viktigt instrument i detta är en skarp diskrimineringslagstiftning. Jag vet att Vänsterpartiet och Josefin Brink är kritiska till det mesta som regeringen gör, och det gör att Josefin Brink kanske missar en del som gjordes under den förra mandatperioden.

Det som skedde med diskrimineringslagstiftningen var en skärpning. Vi hamnade också i en situation då diskriminering på grund av kön utvidgades till nya samhällsområden som socialtjänst och hälso- och sjukvård. Vi har dessutom skapat ett lite nytt läge i Sverige. Vi har nämligen infört en lagstiftning som innebär att det ska kosta att diskriminera. Högre ersättningar och högre skadestånd ska kunna dömas ut i situationer där en domstol konstaterar diskriminering.

Vad gör vi då nu? Gör vi ingenting? En fråga som Josefin Brink var inne på var om det behövs mer aktiva åtgärder. Med aktiva åtgärder menas till exempel jämställdhetsplaner och lönekartläggningar där en arbetsgivare har ett ansvar på arbetsmarknaden. Jag tror att det behövs. Det är därför regeringen gett Statskontoret i uppdrag att göra en utvärdering av hur arbetet med aktiva åtgärder fungerar i dag. Det uppdraget ska rapporteras till regeringen den 15 mars.

Vi ser också över, och funderar en hel del kring, hur vi kan skapa en situation där vi har en lagstiftning för aktiva åtgärder och en verkningfull sanktion. Precis som det ska kosta att diskriminera ska det finnas en sanktion när en arbetsgivare till exempel inte har en jämställdhetsplan som uppfyller de grundläggande kraven.

När det gäller Diskrimineringsombudsmannens arbete vill jag understryka att regeringen i samband med bildandet av Diskrimineringsombudsmannen var mycket tydlig med att man inte skulle tappa tempo vad gällde jämställdhet. Sedan vill jag påminna kammaren och Josefin Brink om att det naturligtvis finns en gräns för hur mycket vi som regering ska gå in och styra Diskrimineringsombudsmannen. En del i ett starkt diskrimineringskydd är att vara rätt fristående i förhållande till statsmakterna. Vi följer dock noggrant vad som sker på Diskrimineringsombudsmannens håll. Det är centralt att man klarar av att fortsatt ha ett aktivt arbete för jämställdhet.

Anf. 79 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Jag måste börja med att säga att det är fel att påstå att diskrimineringslagen på jämställdhetsområdet skulle ha skärpts under den förra mandatperioden. Det är inte sant. Jag deltog själv i den debatten.

Det som hände på jämställdhetsområdet var att man sänkte kraven just när det handlade om aktiva åtgärder och förebyggande arbete. Från att alla arbetsgivare med fler än tio anställda varje år skulle genomföra en

jämställdhetsplan och lönekartläggning sänktes kravet till att bara arbetsgivare med fler än 25 anställda behövde göra det, och dessutom inte varje utan endast vart tredje år. Att kalla det för en skärpning tycker jag är ganska fantastiskt. Där är Erik Ullenhag antingen felinformerad eller så får han nog förklara vad han menar med en skärpning av lagstiftningen.

Sedan tar Erik Ullenhag upp frågan om det här egentligen är en resursfråga och i vilken grad regeringen har möjlighet att styra diskrimineringsarbetet. Nej visst, budgeten för DO har inte minskat jämfört med den budget som respektive Diskrimineringsombudsman hade tidigare. Å andra sidan har man fått betydligt fler områden att bevaka. Diskrimineringsombudsmannen, alltså generaldirektören Katri Linna, kommenterar kritiken från Lena Svenaeus just med att DO, som hon säger, aldrig kommer att ha resurser att granska arbetsgivare på samma sätt som JämO gjorde. Man kan i och för sig inte säga att de aldrig kommer att ha det. Det beror förstås på vilka resurser myndigheten får eller möjligen hur man prioriterar resurserna.

Det i sin tur handlar naturligtvis om vilka frågor regeringen väljer att prioritera och lägga tonvikt vid. Som det ser ut i dag är dessa farhågor, som sagt, tydliga. När man inte har en jämställdhetsmyndighet med ett renodlat jämställdhetsuppdrag, med ett tydligt regleringsbrev med just det innehållet, har jämställdhetsfrågorna hamnat i skymundan.

Dessutom har det förebyggande långsiktiga, tragglande, aktiva arbetet prioriterats ned för att i stället hinna med att ta hand om diskrimineringsanmälningar, vilket var en annan farhåga. Man befarade att man skulle tappa det grundläggande, mer långsiktigt strukturella benet i antidiskrimineringsarbetet, det som de flesta bedömer vara det viktigaste och det som ger störst effekt.

Det är klart att regeringen har möjlighet att göra någonting åt det här om man verkligen prioriterar och är intresserad av det. Regeringen hade kunnat lyssna på alla de fackförbund vars medlemmar har haft väldigt konkret nytta av lönekartläggningar och jämställdhetsplaner i stället för att vika ned sig för arbetsgivarorganisationernas krav på mindre regelkrångel; det var faktiskt det som man angav som skäl när man sänkte kraven på aktiva åtgärder. Det var en del i regeringens regelförenklingsarbete för företagen.

Regeringen hade också kunnat säkerställa att expertkunskapen som fanns på JämO togs till vara i den nya myndigheten. Det gjorde man inte; det fanns också farhågor om det. Och naturligtvis kan regeringen vara väldigt tydlig i regleringsbrevet till myndigheten med att detta är ett prioriterat arbete som resurser ska läggas på.

Naturligtvis borde man också, när nu Diskrimineringsombudsmannen liksom Lena Svenaeus är ute och säger att det saknas resurser till detta, kunna vara ödmjuk nog att säga att man kanske måste titta om det faktiskt saknas resurser, eller åtminstone vara beredd att öppna för det. Det är klart att mer pengar inte löser alla problem i sådana här sammanhang, men om nu myndigheten hävdar att det är ett problem tycker jag att det i alla fall är värt att lyssna på det, om man tycker att det är viktigt att långsiktigt och varaktigt göra någonting åt lönediskrimineringen på arbetsmarknaden.

Anf. 80 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jag ska försöka bena ut frågeställningarna.

Josefin Brink säger att vi kan styra upp detta i regleringsbrevet. Nja, Josefin Brink, vi följer från regeringens sida de så kallade Parisprinciperna vad gäller Diskrimineringsombudsmannen och arbetet mot diskriminering. Dessa innebär att en sådan här myndighet ska vara mer fristående än andra myndigheter, för man tror på det arbetet. I princip har Diskrimineringsombudsmannen ett blankt regleringsbrev. Det innebär inte att vi inte ska följa arbetet och fundera på hur vi kan se till att ha ett effektivare och vassare arbete för jämställdhet och en vassare lagstiftning.

Det andra som Josefin Brink ifrågasätter är om vi har skärpt diskrimineringslagen. Jag kan upprepa vad jag sade. Man utökar diskrimineringsgrunden kön till nya områden: socialtjänst och hälso- och sjukvård. Jag ser framför allt stora historiska försyndelser. Den kvinna som möter sjukvården möter en vetenskap och en sjukvård som har mindre kunskap om kvinnors sjukdomar än om mäns, därför att man har haft en forskning som ur jämställdhetssynpunkt varit bekymmersam. Det var i sig en förbättring av lagstiftningen.

Det var också en skärpning av lagstiftningen att det nu ska kosta mer än tidigare att diskriminera. Sedan kan man alltid väga för och emot. Josefin Brink säger ganska tvärsäkert att de aktiva åtgärderna är viktigare än att den enskilde ska få rätt. Jag tror att man behöver båda två. Vi har en lagstiftning med en tydlighet i att jag, om jag blir diskriminerad på grund av kön eller annan diskrimineringsgrund, får upprättelse och ett rejält skadestånd. Kostar det att diskriminera tror jag att det för jämställdhetsarbetet framåt.

Jag är medveten om att Vänsterpartiet inte har en historia av att prioritera små och medelstora företags verklighet. Man kan alltid diskutera om det är rimligt att ha längre tid mellan jämställdhetsplaner och se särskilt på små och medelstora företags behov och situation. Jag tror att det är rätt viktigt att göra det och att se den verklighet som många av våra småföretagare lever i.

Med det sagt vill jag betona att jag och regeringen tror på aktiva åtgärder som instrument. Vi har gett uppdrag för att se om den lagstiftning vi har kring aktiva åtgärder har varit verkningsfull. Det finns en utredning om att skärpa lagstiftningen vad gäller aktiva åtgärder. I det arbetet handlar det om att hitta vägar. Detta bereds nu på Regeringskansliet för att se till att det finns verkningsfulla sanktioner ifall man inte uppfyller de krav som finns på aktiva åtgärder, till exempel en jämställdhetsplan eller en lönekartläggning.

Även om man har en fristående diskrimineringsombudsman är det klart att vi följer utvecklingen. Jag kommer att vidta åtgärder ifall det behövs för att tydliggöra att det faktiskt ska vara så som vi sade i samband med att man slog samman de fyra myndigheterna: att jämställdhetsarbetet inte skulle tappa fart. Det är centralt att det är så.

Josefin Brink medger att resurserna inte har minskat. Om man slår samman fyra myndigheter som jobbat mot fyra olika diskrimineringsgrunder är det klart att man i normala fall funderar på att göra vissa samordningsvinster genom att man har gemensam ”overheadpersonal” som i all verksamhet. Det är därför man ibland slår samman företag och organisationer. Trots att man kan göra samordningsvinster valde regeringen

att inte minska anslagen. Det innebär att de resurser, pengar och medel som finns för att bedriva det faktiska arbetet i praktiken har ökat. Men självklart lyssnar vi alltid på de signaler vi får från en myndighet eller från något annat håll om att det behövs mer resurser. Det är då något vi får prioritera i det budgetarbete som finns.

Prot. 2010/11:42
18 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 81 JOSEFIN BRINK (V):

Fru talman! Det blir lite egendomligt när vi ska ha en debatt om vad som har gjorts med lagstiftningen. Det går att läsa på. Vänsterpartiet är inte, och har aldrig någonsin varit, emot att man utvidgade diskrimineringslagstiftningens räckvidd. Det som vi fortfarande är kritiska till är den urholkning av kraven på lönekartläggning och jämställdhetsplaner som regeringen genomförde 2008. Den är ett faktum.

Det är också ett faktum att väldigt många fackliga organisationer, SKTF och Unionen med flera, uppvaktade arbetsmarknadsutskottet och, vet jag, även jämställdhetsministern då och sade att detta är det viktigaste verktyget i deras systematiska jämställdhetsarbete, för att de ska kunna ställa krav på att arbetsgivaren slutar upp med könsdiskriminerande lönesättning. De var extremt oroliga för att detta arbete skulle urholkas.

När Jämställdhetsombudsmannen lades ned fanns en motsvarande oro för att detta systematiska granskningsarbete, som man menar innebar en viktig påtryckning för att få till stånd det systematiska arbetet på arbetsplatserna, skulle urholkas. Farhågorna när det gäller detta verkar tyvärr ha besannats, vilket nu har uppmärksammats av Lena Svenaeus. Jag tycker att detta är värt att ta på lite större allvar.

Jag vill säga någonting om detta med små och medelstora företags verklighet. Det här är så typiskt när man pratar om jämställdhet. Det finns också en verklighet, Erik Ullenhag, för dem som är anställda i små och medelstora företag. Den verkligheten är inte mindre präglad av lönediskriminering, sexuella trakasserier, att kvinnor väljs bort och diskrimineras i samband med graviditeter och annat. Det är precis lika verkligt i de företagen som i de större. Jämställdhetsfrågorna kan inte vara förhandlingsbara på det sättet gentemot krångel, lönsamhet och annat. Det måste vara ett värde som staten ser till att alla arbetsgivare efterlever, oavsett andra hänsyn.

Anf. 82 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP):

Fru talman! Jag håller med om att det finns en verklighet för små och medelstora företag. Jag tror att många av dem i och för sig har känt att vårt land under alltför lång tid har styrts av regeringar som inte riktigt har sett deras verklighet.

Med det sagt ska vi väl också poängtera att vi var i en situation där små och medelstora företag alltför ofta inte uppfyllde lagens krav vad gällde jämställdhetsplaner och planer för jämställda löner. Vi vet lite för lite om varför de inte gjorde det. Vad jag allmänt sett vill ha mer kunskap om är hur vi kan se till att de aktiva åtgärderna fungerar i praktiken. Hur kan vi se till att regelverket när det är på plats verkligen följs?

Det jag tror kan vara bekymmersamt på alla områden, i synnerhet kanske på jämställdhetsområdet, är ifall vi har lagstiftning som låter bra när vi diskuterar den i riksdagens talarstol men som inte ger effekt ute i verkligheten. Det är därför det har getts uppdrag till Statskontoret att

utvärdera aktiva åtgärder, och det är därför det pågår ett arbete för att se vilken lagreglering som kan behövas och hur vi kan se till att det finns en verkningsfull sanktion. Där är jag övertygad om att vi kommer att ha en fortsatt bra debatt och också kunna få kloka inspel från riksdagen och Josefin Brink.

Jag tackar för dagens sista interpellationsdebatt och önskar alla en trevlig kväll.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM44 Direktiv om fruktjuice *KOM(2010)490* till miljö- och jordbruksutskottet

2010/11:FPM46 Förordning om fosfor i textiltvättmedel *KOM(2010)597* till miljö- och jordbruksutskottet

2010/11:FPM47 Förordning om metallskrot *KOM(2010)576* till miljö- och jordbruksutskottet

2010/11:FPM48 Flaggskeppsinitiativ – En agenda för ny kompetens och arbetstillfällen *KOM(2010)682* till arbetsmarknadsutskottet

2010/11:FPM49 Prioriteringar för EU:s energiinfrastruktur för 2020 och framåt *KOM(2010)677* till näringsutskottet

2010/11:FPM50 Kommissionens arbetsprogram 2011 *KOM(2010)623* till utrikesutskottet

2010/11:FPM51 Förslag till direktiv om hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall *KOM(2010)618* till försvarsutskottet

2010/11:FPM52 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättandet av en utvärderingsmekanism avsedd att kontrollera tillämpningen av Schengenregelverket *KOM(2010)624* till justitieutskottet

2010/11:FPM53 Kommissionens syn på framtida sammanhållningspolitikens inriktning *KOM(2010)642* till näringsutskottet

2010/11:FPM54 Ramavtal om partnerskap med Vietnam *KOM(2010)699* till utrikesutskottet

2010/11:FPM55 Meddelande med översikt av informationshanteringen inom området för frihet, säkerhet och rättvisa *KOM(2010)385* till justitieutskottet

2010/11:FPM56 EU:s strategi för den inre säkerheten i praktiken *KOM(2010)673* till justitieutskottet

Anmäldes och bordlades

Propositioner

- 2010/11:47 En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken
- 2010/11:49 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun
- 2010/11:51 Nya lagar om avgasrening och drivmedel
- 2010/11:52 Följändringar inom skatte- och tullområdet med anledning av Lissabonfördraget
- 2010/11:53 Ändrad verksamhetsform för Lantmäteriets division Metria

Framställning

- 2010/11:RRS13 Riksrevisionens styrelses framställning om kostnadskontrollen i stora väginvesteringar

Redogörelser

- 2010/11:RRS8 Riksrevisionens styrelses redogörelse om förberedelsearbetet i apoteksreformen
- 2010/11:RRS9 Riksrevisionens styrelses redogörelse om den nordiska stridsgruppen 2008
- 2010/11:RRS10 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statliga stöd i alkoholpolitiken
- 2010/11:RRS11 Riksrevisionens styrelses redogörelse om polisens brottsförebyggande arbete
- 2010/11:RRS12 Riksrevisionens styrelses redogörelse om skatteavtal med andra länder
- 2010/11:RRS14 Riksrevisionens styrelses redogörelse om statens insatser för att komma åt vinster från brottslig verksamhet
- 2010/11:RRS15 Riksrevisionens styrelses redogörelse om förvaltningen av samhällsekonomiska metoder inom infrastrukturområdet

Motioner

med anledning av prop. 2010/11:42 Borttagande av kravet på samtycke för behandling av vissa personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

- 2010/11:A4 av Ylva Johansson m.fl. (S)
- 2010/11:A5 av Josefin Brink m.fl. (V)
- 2010/11:A6 av Mehmet Kaplan m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2010/11:46 Lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål – genomförande av direktiv 2006/24/EG

- 2010/11:Ju5 av Maria Ferm m.fl. (MP)
- 2010/11:Ju6 av Jens Holm m.fl. (V)
- 2010/11:Ju7 av Kent Ekeröth och Erik Almqvist (SD)

Finansutskottets betänkande
2010/11:FiU17 Godkännande av ett utökat åtagande under Internationella valutafondens modifierade nya lånearrangemang (NAB)

Civilutskottets utlåtande
2010/11:CU6 Politiska alternativ för främjande av en europeisk avtalsrätt

Trafikutskottets utlåtande
2010/11:TU10 Mot ett europeiskt område för trafiksäkerhet: politiska riktlinjer för trafiksäkerhet 2011–2020

Socialutskottets betänkande
2010/11:SoU6 Världlandsavtal för Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar

Utrikesutskottets utlåtanden
2010/11:UU4 EU:s budgetstöd till tredjeland i framtiden
2010/11:UU9 EU:s utvecklingspolitik

Utrikesutskottets betänkande
2010/11:UU5 Sidas stöd för kapacitetsutveckling

EU-dokument

KOM(2010)748 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (omarbetning)

KOM(2010)772 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 378/2007 när det gäller reglerna för frivillig modulering av direktstöd inom den gemensamma jordbrukspolitik

KOM(2010)781 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår

KOM(2010)784 Förslag till rådets dokument om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater

KOM(2010)799 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter ("förordningen om en samlad marknadsordning")

KOM(2010)804 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ytterligare makroekonomiskt stöd till Georgien

KOM(2011)1 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/25/EG vad gäller tillämpningen av utsläppssteg på smalspåriga traktorer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 27 december

2010/11:140 Försäljning av utsläppsrätter

av *Gustav Fridolin* (MP)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2010/11:141 Hotade spelregler på arbetsmarknaden

av *Ylva Johansson* (S)

till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

den 28 december

2010/11:142 Anordnare av fas 3

av *Johan Andersson* (S)

till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

2010/11:143 Utvärderingen av regeringens handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor med mera

av *Lena Olsson* (V)

till statsrådet *Nyamko Sabuni* (FP)

den 4 januari

2010/11:144 Snöskoterutredning

av *Lena Olsson* (V)

till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

den 11 januari

2010/11:145 Åtgärder mot olagliga avknoppningar och utkrävande av ansvar

av *Anders Ygeman* (S)

till statsrådet *Peter Norman* (M)

den 17 januari

2010/11:146 Dolda olyckor på praktikplatser

av *Josefin Brink* (V)

till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

Interpellationerna 2010/11:140–145 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari.

Interpellation 2010/11:146 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 januari.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 december

2010/11:209 Hävande av avtal som slutits under påverkan av psykisk ohälsa

av *Gustav Fridolin* (MP)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2010/11:210 Förutsättningar för vindkraftsutbyggnad på Gotland

av *Gustav Fridolin* (MP)
till närings- och energiminister *Maud Olofsson* (C)

den 4 januari

2010/11:211 Bevarande av Österbybruks herrgårdsmiljö

av *Agneta Gille* (S)
till kultur- och idrottsminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (M)

den 5 januari

2010/11:212 Åtgärder för att utjämna skillnader i hälsa

av *Gunvor G Ericson* (MP)
till statsrådet *Maria Larsson* (KD)

2010/11:213 Europas säkerhetsläge efter rysk-fransk vapenaffär

av *Mikael Oscarsson* (KD)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

den 11 januari

2010/11:214 Sälen–Trysil Airport

av *Peter Hultqvist* (S)
till statsrådet *Catharina Elmsäter-Svärd* (M)

2010/11:215 Säker försäljning av receptfria läkemedel

av *Roza Güçlü Hedin* (S)
till socialminister *Göran Hägglund* (KD)

den 12 januari

2010/11:216 Tunisien

av *Bodil Ceballos* (MP)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

den 13 januari

2010/11:217 Uppehållstillstånd för personer som inte kan utvisas

av *Christina Høj Larsen* (V)
till statsrådet *Tobias Billström* (M)

2010/11:218 Föräldraskap vid assisterad befruktning
av *Barbro Westerholm* (FP)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

Prot. 2010/11:42
18 januari

den 14 januari

2010/11:219 Kvicksilverexport

av *Jonas Eriksson* (MP)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (C)

2010/11:220 Undersökning av hedersmord på EU-nivå

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till statsrådet *Birgitta Ohlsson* (FP)

2010/11:221 Alkohol i handelsavtal

av *Hans Linde* (V)
till statsrådet *Ewa Björling* (M)

2010/11:222 Tingsrätten i Eksjö

av *Helene Petersson* i *Stockaryd* (S)
till justitieminister *Beatrice Ask* (M)

2010/11:223 Småviltsjakt på renbetesfjäll

av *Per Åsling* (C)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

den 17 januari

2010/11:224 Ekologiska mjölkbönder

av *Christer Engelhardt* (S)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

2010/11:225 Grisnäringens konkurrenskraft

av *Christer Engelhardt* (S)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

2010/11:226 Stöd till avhoppare i Afghanistan

av *Désirée Pethrus* (KD)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

den 18 januari

2010/11:227 Tunisien

av *Jonas Sjöstedt* (V)
till utrikesminister *Carl Bildt* (M)

Frågorna 2010/11:209–223 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari.

Frågorna 2010/11:224–227 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 januari.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 december

2010/11:181 Problem med fas 3

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

den 28 december

2010/11:171 Undersökningar av FRA:s verksamhet

av *Torbjörn Björlund* (V)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

den 30 december

2010/11:206 Försäljning och privatisering av biblioteken

av *Christina Zedell* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

den 4 januari

2010/11:202 Insattider för Kustbevakningen

av *Åsa Lindestam* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

den 10 januari

2010/11:199 Vattenfalls satsning på ny kolkraft

av *Jens Holm* (V)

till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:204 Sveriges utvisning av irakier

av *Björn von Sydow* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:205 Lagen om arbetskraftsinvandring

av *Hans Hoff* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2010/11:207 Sveriges utvisning av irakier

av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (M)

till statsrådet Tobias Billström (M)

den 11 januari

2010/11:174 Ideella föreningar och EU:s momsdirektiv

av *Torbjörn Björlund* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:191 Förmånsbeskattning

av *Jacob Johnson* (V)

till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:192 Kringgående av lagstiftning mot överskuldssättning
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till statsrådet Peter Norman (M)

Prot. 2010/11:42
18 januari

2010/11:197 De som drabbats av Östersunds kontaminerade vatten
av *Jens Holm* (V)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:208 Moms för hemmaföretagare
av *Hans Backman* (FP)
till finansminister Anders Borg (M)

2010/11:209 Hävande av avtal som slutits under påverkan av psykisk ohälsa
av *Gustav Fridolin* (MP)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

den 12 januari

2010/11:200 Excellensprogrammets konsekvenser för kvinnor som forskar

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2010/11:201 Åtgärder baserade på folkhälsopolitisk rapport
av *Gunvor G Ericson* (MP)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:203 Läxhjälp på nätet i Nynäshamn
av *Carina Moberg* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

den 13 januari

2010/11:198 Kvalitetskrav inom pedagogisk omsorg

av *Håkan Bergman* (S)
till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

den 18 januari

2010/11:210 Förutsättningar för vindkraftsutbyggnad på Gotland

av *Gustav Fridolin* (MP)
till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)

2010/11:211 Bevarande av Österbybruks herrgårdsmiljö
av *Agneta Gille* (S)
till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

Svar inkomna den 18 januari redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 januari.

Övriga svar redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari.

Prot. 2010/11:42
18 januari

21 § Kammaren åtskildes kl. 19.19.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.58 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	1
3 § Meddelande om frågestund.....	1
4 § Meddelande om namnändring.....	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Svar på interpellation 2010/11:121 om ungas droganvändning	2
Anf. 1 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	2
Anf. 2 YLVA JOHANSSON (S).....	3
Anf. 3 ROLAND UTBULT (KD).....	5
Anf. 4 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	5
Anf. 5 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	6
Anf. 6 YLVA JOHANSSON (S).....	7
Anf. 7 ROLAND UTBULT (KD).....	8
Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	9
Anf. 9 YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	10
7 § Svar på interpellation 2010/11:122 om livet efter skyddat boende	11
Anf. 11 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	11
Anf. 12 ARHE HAMEDNACA (S)	12
Anf. 13 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	13
Anf. 14 ARHE HAMEDNACA (S)	13
Anf. 15 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	14
Anf. 16 ARHE HAMEDNACA (S)	15
Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	15
8 § Svar på interpellation 2010/11:119 om ökad barnfattigdom.....	15
Anf. 18 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	15
Anf. 19 MONICA GREEN (S).....	17
Anf. 20 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	18
Anf. 21 MONICA GREEN (S).....	18
Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	19
Anf. 23 MONICA GREEN (S).....	20
Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	21
9 § Svar på interpellation 2010/11:126 om vårdnadsbidrag i stället för förskola	22
Anf. 25 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	22
Anf. 26 VERONICA PALM (S)	22
Anf. 27 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	23
Anf. 28 VERONICA PALM (S)	24
Anf. 29 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	25
Anf. 30 VERONICA PALM (S)	26
Anf. 31 Statsrådet NYAMKO SABUNI (FP)	27

10 § Svar på interpellation 2010/11:80 om minskning av antalet olyckor med cyklister.....	27
Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	27
Anf. 33 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	28
Anf. 34 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M).....	29
Anf. 35 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	30
11 § Svar på interpellation 2010/11:109 om beredskap för att hantera akuta stopp i tågtrafiken.....	30
Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	30
Anf. 37 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	31
Anf. 38 SVEN-ERIK BUCHT (S).....	31
Anf. 39 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	32
Anf. 40 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	33
Anf. 41 EDWARD RIEDL (M).....	34
Anf. 42 ISAK FROM (S).....	35
Anf. 43 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	35
Anf. 44 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (S).....	36
Anf. 45 SVEN-ERIK BUCHT (S).....	37
Anf. 46 EDWARD RIEDL (M).....	37
Anf. 47 ISAK FROM (S).....	37
Anf. 48 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	38
12 § Svar på interpellation 2010/11:124 om tillgänglighet på tåg.....	38
Anf. 49 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	38
Anf. 50 EVA OLOFSSON (V).....	40
Anf. 51 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	41
Anf. 52 EVA OLOFSSON (V).....	42
Anf. 53 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	43
Anf. 54 EVA OLOFSSON (V).....	44
Anf. 55 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	44
Ajournering.....	45
Återupptagna förhandlingar	45
13 § Svar på interpellation 2010/11:137 om ökad flygkapacitet i södra Lappland.....	45
Anf. 56 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M).....	45
Anf. 57 ISAK FROM (S).....	45
Anf. 58 EDWARD RIEDL (M).....	46

Anf. 59 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	47
Anf. 60 ISAK FROM (S)	47
Anf. 61 EDWARD RIEDL (M)	48
Anf. 62 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	49
Anf. 63 ISAK FROM (S)	49
Anf. 64 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	50
14 § Svar på interpellation 2010/11:144 om en snöskoterutredning	50
Anf. 65 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	50
Anf. 66 LENA OLSSON (V)	51
Anf. 67 GUNNAR SANDBERG (S).....	51
Anf. 68 ISAK FROM (S)	52
Anf. 69 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	53
Anf. 70 LENA OLSSON (V)	54
Anf. 71 GUNNAR SANDBERG (S).....	54
Anf. 72 ISAK FROM (S)	55
Anf. 73 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	55
Anf. 74 LENA OLSSON (V)	56
Anf. 75 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	56
15 § Svar på interpellation 2010/11:123 om Diskrimineringsombudsmannens jämställdhetspolitiska uppdrag.....	57
Anf. 76 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	57
Anf. 77 JOSEFIN BRINK (V)	58
Anf. 78 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	59
Anf. 79 JOSEFIN BRINK (V)	60
Anf. 80 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	62
Anf. 81 JOSEFIN BRINK (V)	63
Anf. 82 Statsrådet ERIK ULLENHAG (FP)	63
16 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	64
17 § Bordläggning.....	65
18 § Anmälan om interpellationer.....	67
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	68
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	70
21 § Kammaren åtskildes kl. 19.19.....	72

Prot. 2010/11:42
18 januari

Tryck: Elanders, Vällingby 2011